

STRATEGIA ROZWOJU GMINY STRZELCE WIELKIE

na lata 2021- 2030

Spis treści

1. Wstęp.....	6
2. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym Strategią.....	8
2.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru.....	8
2.1.1. Położenie	8
2.1.2. Powierzchnia.....	12
2.1.3. Ludność	14
2.1.4. Środowisko przyrodnicze	14
2.1.5. Rys historyczny	20
2.1.6. Rys kulturowy, powiązania funkcjonalne	20
2.2. Zagospodarowanie przestrzenne	25
2.2.1. Infrastruktura techniczna	28
2.2.2. Własność nieruchomości.....	41
2.2.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego	41
2.2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska	42
2.3. Sfera społeczna	42
2.3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze.....	42
2.3.2. Warunki i jakość życia mieszkańców	53
2.3.3. Oświata i edukacja	58
2.3.4. Opieka zdrowotna	61
2.3.5. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia	62
2.3.6. Rynek pracy	66
2.4. Sfera gospodarcza	73
2.4.1. Gospodarka	73
2.4.2. Turystyka.....	90
2.5. Wyniki badań ankietowych	91
2.6. Analiza SWOT.....	94
2.7. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym terenie	97
3. Trendy rozwojowe	100
4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy	103
5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.....	108
6. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym..	110
7. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych.....	115
8. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	121

9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań.....	123
10. Źródła finansowania	125
11. System wdrażania Strategii	127
12. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii	129
12.1. System monitorowania.....	129
12.2. Sposób oceny.....	130
13. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030	132

Spis tabel

Tabela 1 Struktura użytkowania ziemi na terenie gminy Strzelce Wielkie według kierunków wykorzystania	25
Tabela 2 Przysiółki w gminie Strzelce Wielkie	27
Tabela 3 Drogi powiatowe na terenie gminy Strzelce Wielkie	29
Tabela 4 Drogi gminne na terenie gminy Strzelce Wielkie.....	29
Tabela 5 Wykaz dróg wewnętrznych położonych na terenie gminy Strzelce Wielkie	30
Tabela 6 Długość linii elektroenergetycznych na terenie gminy Strzelce Wielkie pozostających w majątku i eksploatacji TAURON Dystrybucja S. A.....	36
Tabela 7 Wykaz stacji transformatorowych 15/04 kV na terenie gminy Strzelce Wielkie stanowiących własność TAURON Dystrybucja S.A.	37
Tabela 8 Struktura sieci elektroenergetycznej PGE Dystrybucja S. A. na terenie gminy Strzelce Wielkie	38
Tabela 9 Informacje o stacjach transformatorowych 15/0,4 kV na terenie gminy Strzelce Wielkie	38
Tabela 10 Ludność faktycznie zamieszkała na obszarze gminy Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020	43
Tabela 11 Dynamika liczby ludności w latach 2011 - 2020 - analiza porównawcza.....	43
Tabela 12 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na terenie gminy Strzelce Wielkie (stan w dniu 31XII)	44
Tabela 13 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na 1000 ludności na terenie gminy Strzelce Wielkie (stan w dniu 31 XII) w latach 2011 – 2020	45
Tabela 14 Przyrost naturalny w gminach ościennych, powiecie pączęczańskim i radomszczańskim oraz województwie łódzkim w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza	46
Tabela 15 Migracje wewnętrzne i zagraniczne w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020.....	46
Tabela 16 Saldo migracji ogółem w gminach ościennych, powiecie pączęczańskim, radomszczańskim oraz województwie łódzkim w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza	47
Tabela 17 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020.....	49
Tabela 18 Ludność w podziale na lata produkcyjne w 2020 roku – analiza porównawcza	49
Tabela 19 Prognoza liczby ludności w gminie Strzelce Wielkie	52
Tabela 20 Prognoza liczby ludności z 2017 roku na lata 2020 – 2030 – analiza porównawcza	52
Tabela 21 Zasoby mieszkaniowe w 2020 roku – analiza porównawcza.....	54
Tabela 22 Zasoby mieszkaniowe w gminie Strzelce Wielkie w latach 2010 – 2020.....	56
Tabela 23 Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań w 2019 roku w gminie Strzelce Wielkie oraz gminach ościennych – analiza porównawcza.....	56
Tabela 24 Szczegółowa analiza przedszkoli i oddziałów przedszkolnych, dotycząca liczby dzieci i liczby oddziałów (wg stanu na dzień 30.09.2020 r.).....	59
Tabela 25 Liczba oddziałów oraz liczba uczniów w roku szkolnym 2020/2021 w gminie Strzelce Wielkie	60
Tabela 26 Powody przyznania pomocy rodzinom w gminie Strzelce Wielkie.....	62
Tabela 27 Gospodarstwa domowe oraz osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020	63

Tabela 28 Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w 2020 roku – analiza porównawcza.	64
Tabela 29 Wydatki z budżetu gminy Strzelce Wielkie w roku 2020 (w zł)	64
Tabela 30 Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem w gminie Strzelce Wielkie w latach 2013 – 2020	65
Tabela 31 Wydatki ogółem oraz na pomoc społeczną, udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem – analiza porównawcza w 2020 roku	65
Tabela 32 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020	67
Tabela 33 Udział % bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Strzelce Wielkie	68
Tabela 34 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %) w latach 2011 -2020 – analiza porównawcza	68
Tabela 35 Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia (%) w powiecie pajęczańskim w latach 2010 – 2020	69
Tabela 36 Bezrobocie rejestrowane w powiecie pajęczańskim w latach 2010 – 2020.....	69
Tabela 37 Pracujący z terenu gminy Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020.....	70
Tabela 38 Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza.....	71
Tabela 39. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020	74
Tabela 40 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Strzelce Wielkie wpisane do rejestru Regon wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII)	75
Tabela 41 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Strzelce Wielkie w latach 2014-2020 wg rejestru REGON.....	76
Tabela 42 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon – analiza porównawcza	77
Tabela 43 Poziom aktywizacji gospodarczej w gminach w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza	78
Tabela 44 Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach (2017/2020) – analiza porównawcza	79
Tabela 45 Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w gminie Strzelce Wielkie w 2010 roku	80
Tabela 46 Wyniki finansowe samorządu gminy Strzelce Wielkie w latach 2016 – 2020.....	82
Tabela 47 Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2018 – 2020 – analiza porównawcza.....	85
Tabela 48 Struktura dochodów na 1 mieszkańca w gminie Strzelce Wielkie w zł w latach 2011 – 2020	87
Tabela 49 Przewidywane źródła finansowania inwestycji.....	125

Spis map

Mapa 1 Mapa administracyjna województwa łódzkiego, powiat pajęczański, gmina Strzelce Wielkie...	8
Mapa 2 Położenie gminy Strzelce Wielkie na mapie województwa łódzkiego w przybliżeniu	9
Mapa 3 Położenie gminy Strzelce Wielkie na mapie drogowej.....	11
Mapa 4 Sieć drogowa gminy Strzelce Wielkie	31
Mapa 5 Mapa planowanej sieci komunikacyjnej (wariant uzupełniający II)	35

Spis wykresów

Wykres 1 Liczba mieszkańców w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020	43
Wykres 2 Przyrost naturalny ludności w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020.....	45
Wykres 3 Saldo migracji w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020.....	47
Wykres 4 Saldo migracji ogółem w 2020 roku – analiza porównawcza.....	48
Wykres 5 Podział ludności wg ekonomicznych grup wieku w 2020 r w gminie Strzelce Wielkie	50
Wykres 6 Liczba mieszkańców w gminie Strzelce Wielkie w latach 2020 - 2030 – prognoza.....	52
Wykres 7 Liczba ludności – analiza porównawcza wg stanu faktycznego na rok 2020 oraz prognozy na rok 2030.....	53
Wykres 8 Budynki mieszkalne w 2020 roku w gminach – analiza porównawcza	54
Wykres 9 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020.....	64

Wykres 10 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Strzelce Wielkie z podziałem na płeć w latach 2011 – 2020	67
Wykres 11 Aktywność zawodowa mieszkańców gminy Strzelce w latach 2011 – 2020	70
Wykres 12 Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców w gminie Strzelce Wielkie	71
Wykres 13 Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców - analiza porównawcza, rok 2020	72
Wykres 14 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020	74
Wykres 15 Rozkład podmiotów gospodarki narodowej wg klasy wielkości (stan na dzień 31.12.2020 r.)	76
Wykres 16 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon – analiza porównawcza	78
Wykres 17 Poziom aktywizacji gospodarczej w latach 2011 - 2020 w gminie Strzelce Wielkie	79
Wykres 18 Struktura dochodów i wydatków gminy Strzelce Wielkie w latach 2016 – 2020	83
Wykres 19 Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020	84
Wykres 20 Dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2018 – 2020 - analiza porównawcza	85
Wykres 21 Wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2018 – 2020 - analiza porównawcza	86
Wykres 22 Dochody i wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2020 roku - analiza porównawcza	86
Wykres 23 Struktura dochodów w gminie Strzelce Wielkie w latach 2018 – 2020	88

Spis rysunków

Rysunek 1 Położenie gminy Strzelce Wielkie w powiecie pajęczańskim	9
Rysunek 2 Podział administracyjny gminy Strzelce Wielkie na sołectwa	12
Rysunek 3 Gmina Strzelce Wielkie w przybliżeniu	13
Rysunek 4 Obszar Lokalnej Grupy Działania „Kraina Wielkiego Łuku Warty”	24
Rysunek 5 Obszar Nowej Energii	134

Spis fotografii

Fotografia 1 Centrum miejscowości Strzelce wielkie	26
Fotografia 2 Miejscowość Wiewiec – układ przestrzenny	26
Fotografia 3 Rondo w miejscowości Wiewiec	32
Fotografia 4 Droga prowadząca przez miejscowość Dębowiec Wielki	33
Fotografia 5 Boisko, plac zabaw oraz strefa wypoczynku w miejscowości Wiewiec	57
Fotografia 6 Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Wiewcu	58
Fotografia 7 Miejscowość Strzelce Wielkie	77
Fotografia 8 Pola uprawne w miejscowości Dębowiec Mały	81
Fotografia 9 Pola w gminie Strzelce Wielkie	81
Fotografia 10 Widok z miejscowości Strzelce Wielkie na Elektrownię Bełchatów	98

1. Wstęp

Strategia Rozwoju Gminy Strzelce Wielkie jest formalnym dokumentem, który określa strategiczne kierunki rozwoju gminy na lata 2021 - 2030. Jest ona komplementarna z innymi regulacjami planistyczno-strategicznymi, obowiązującymi w gminie, w województwie łódzkim. Dokument będzie nadrzędny względem dokumentów sektorowych dotyczących obszaru gminy Strzelce Wielkie, jednocześnie będzie spójny z dokumentami wyższego rzędu - *Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030+*, a także *Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego 2030*. Strategia będzie wyznaczała ramy dla planów i programów powstających w gminie podczas jej obowiązywania. *Strategia Rozwoju Gminy Strzelce Wielkie na lata 2021 - 2030* została opracowana na podstawie aktualnych dokumentów planistycznych, sprawozdań oraz danych statystycznych. Diagnoza strategiczna została uzupełniona o analizę ankiet wypełnionych przez mieszkańców. Ważnym źródłem informacji było spotkanie konsultacyjne. Podstawowym dokumentem prawnym określającym zadania gminy, na którym opierano się podczas przygotowywania strategii, jest ustawa z dnia 15 lipca 2020 r o zmianie ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju oraz niektórych innych ustaw oraz ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym. Ponadto, w trakcie prac nad strategią przeanalizowano poniższe akty prawne pod kątem powiązania z celami i kierunkami rozwoju opisanymi w strategii:

- ustawę z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami,
- ustawę z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym,
- ustawę z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami,
- ustawę z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska,
- ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie,
- ustawę z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej,
- ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej,
- ustawę z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym,
- ustawę z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji.

Prace nad strategią rozpoczęto we wrześniu 2021 roku, kiedy to Rada Gminy Strzelce Wielkie podjęła decyzję o przystąpieniu do opracowywania dokumentu. Proces tworzenia strategii poprzedzono analizą sytuacji społeczno-gospodarczej gminy, którą pogłębiano podczas warsztatów strategicznych oraz badania ankietowego. Na tej podstawie wyznaczono obszary problemowe, z których wynikają cele strategiczne. Te z kolei zostały podzielone na cele operacyjne, a dla nich wyznaczono zadania i działania, których realizacja wpłynie na osiągnięcie postawionych celów. Powstały w ten sposób projekt dokumentu strategicznego udostępniono mieszkańcom z prośbą o zapoznanie się i przekazanie uwag. Ostateczny dokument uwzględnia opinie mieszkańców gminy.

Prace nad strategią gminy Strzelce Wielkie toczyły się z uwzględnieniem następujących zasad:

- zasada koncentracji na realnych siłach gminy Strzelce Wielkie – strategia powinna zmierzać do wszechstronnego wykorzystania unikalnych zasobów lokalnych, w szczególności historycznych, przyrodniczych, a także kapitału ludzkiego oraz cennych odmienności. Dlatego zawartość celów strategicznych to przede wszystkim pomysły na wykorzystanie atutów

lokalnych, na które zarówno Urząd Gminy Strzelce Wielkie, jak i sami mieszkańcy mają największy wpływ;

- zasada koncentracji na zagadnieniach najistotniejszych dla przyszłości – przyjęto, że każdy potencjalny cel strategiczny powinien być rozpatrywany w kontekście jego doniosłości dla przyszłości gminy. Dokonano zatem selekcji i wyodrębniono cele o najwyższym priorytecie;
- zasada koncentracji tematycznej – *Strategia Rozwoju Gminy Strzelce Wielkie na lata 2021 – 2030* będzie koncentrowała się na niewielu, ale najważniejszych zagadnieniach z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego. Ta swojego rodzaju wybiórczość zapobiega stworzeniu dokumentu, który będzie obejmować wszystkie cele, a faktyczna realizacja następuje tylko w niewielu przypadkach.

Realizacja zadań określonych w Strategii przypada na okres programowania Unii Europejskiej i zawiera się w latach 2021 – 2030. Rezultaty i oddziaływania niektórych zadań, szczególnie tych rozpoczętych w latach 2018 – 2027 obejmą także następny okres programowania.

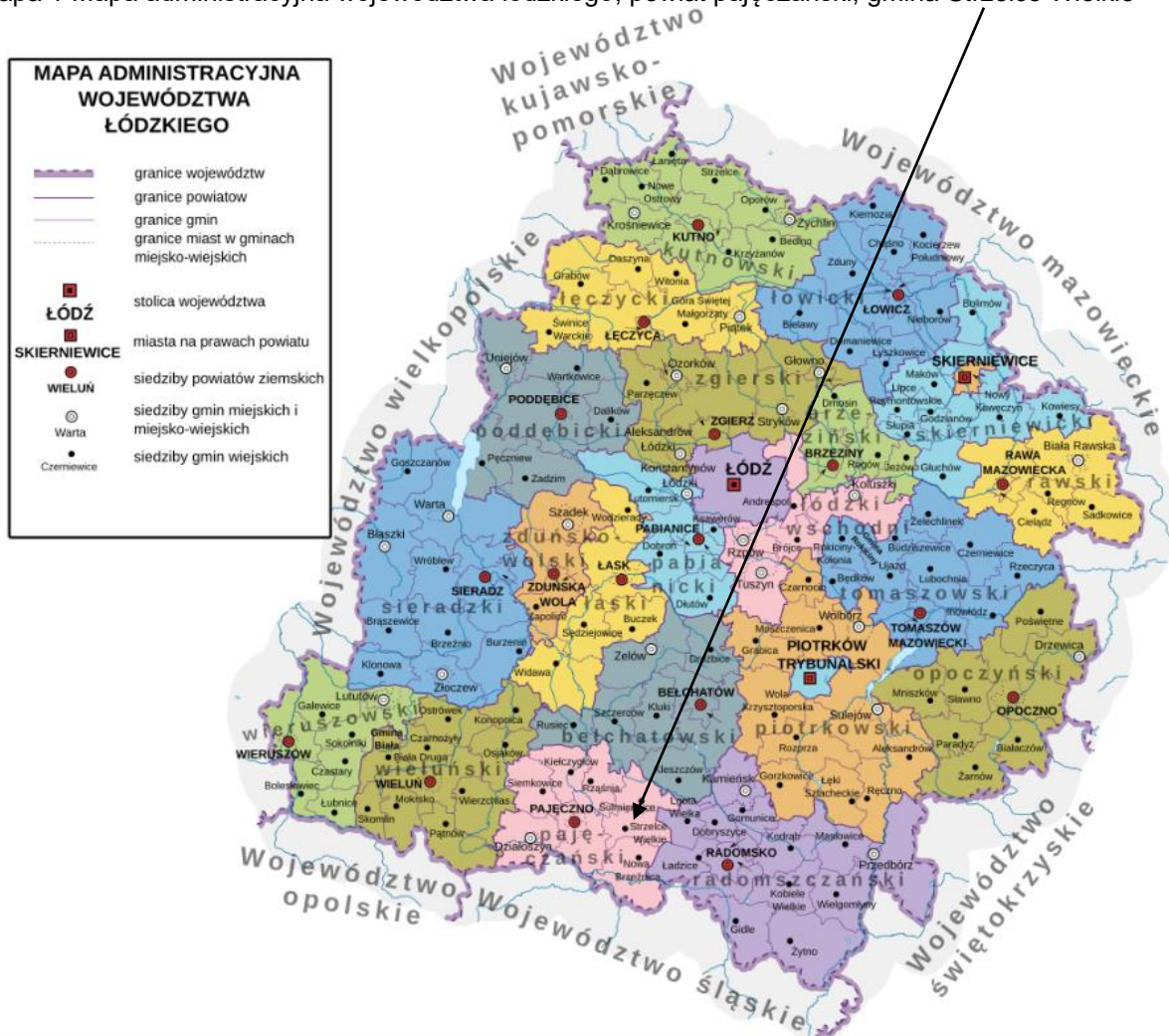
2. Aktualna sytuacja społeczno – gospodarcza na obszarze objętym Strategią

2.1. Podstawowe dane dotyczące obszaru

2.1.1. Położenie

Gmina Strzelce Wielkie jest gminą wiejską położoną w województwie łódzkim, we wschodniej części powiatu pajęczańskiego. Siedzibą gminy jest miejscowość Strzelce Wielkie.

Mapa 1 Mapa administracyjna województwa łódzkiego, powiat pajęczański, gmina Strzelce Wielkie

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojew%C3%B3dztwo_%C5%82%C3%B3dzkie

Gmina graniczy:

- od wschodu - Lgota Wielka i Ładzice w powiecie radomszczańskim;
- od zachodu - Pajęczno;
- od północy - Sulmierzyce;
- od południa - Nowa Brzeźnica.

Mapa 2 Położenie gminy Strzelce Wielkie na mapie województwa łódzkiego w przybliżeniu

Źródło: opracowanie własne na podstawie https://pl.wikipedia.org/wiki/Wojew%C3%B3dztwo_%C5%82%C3%B3dzkie

Rysunek 1 Położenie gminy Strzelce Wielkie w powiecie pajęczańskim

Źródło: www.osp.org.pl

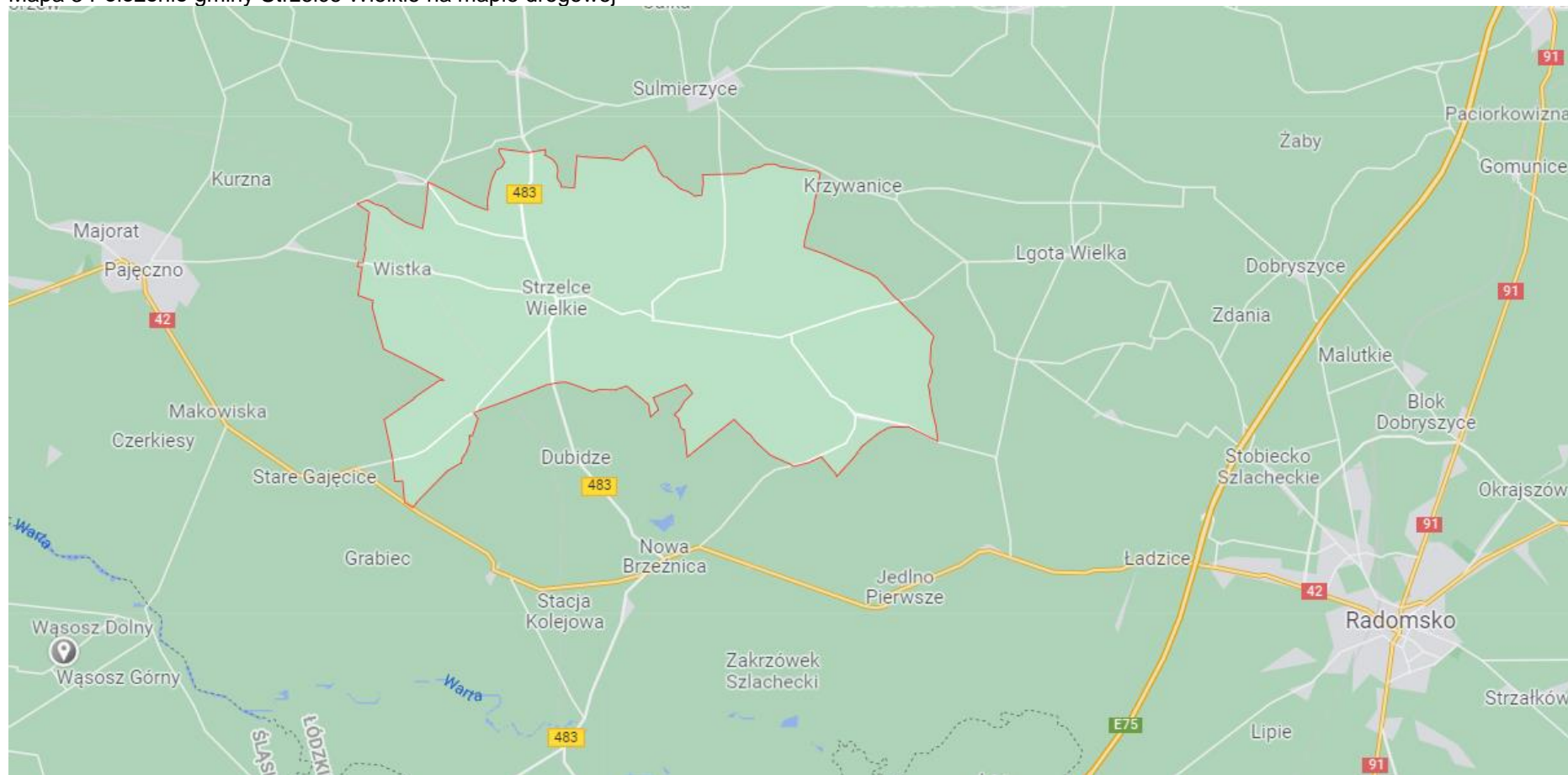
Obszar gminy przecina:

- droga wojewódzka Nr 483 Łask – Częstochowa;
- drogi powiatowe:
 - o Nr 3515E Siedlec - Wistka - Strzelce Wielkie – Wiewiec;
 - o Nr 3516E Strzelce Wielkie - Janki;
 - o Nr 3519E Zamoście - Dębowiec-Wiewiec;
 - o Nr 3514E Wistka - Marzęcice - Ładzin;
 - o Nr 3522E Wiewiec - Wola Wiewiecka;

- Nr 3518E Wola Wiewiecka - Kruplin;
- Nr 1901E Dębowiec - Sulmierzyce.

W rejonie wsi Strzelce Wielkie, Marzęcice oraz Wistka biegnie linia kolejowa Częstochowa - Chorzew Siemkowice, stanowiąca połączenie z magistralą Śląsk – Port Gdynia, Gdańsk.

Mapa 3 Położenie gminy Strzelce Wielkie na mapie drogowej

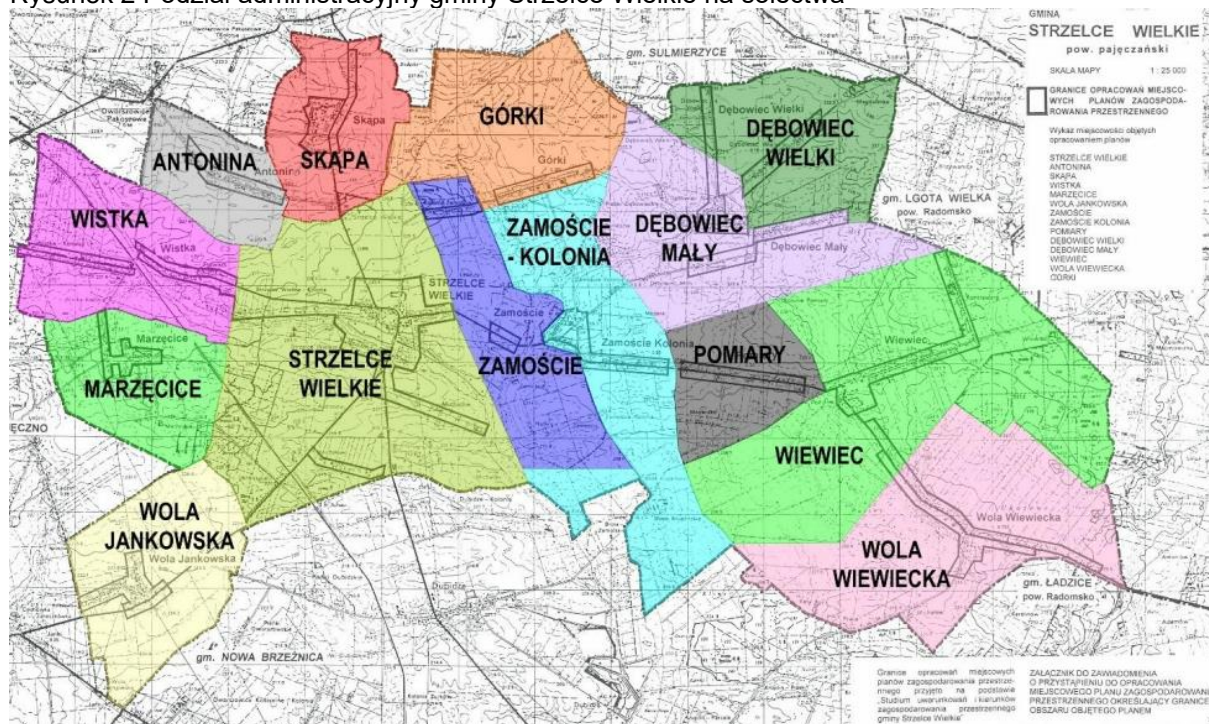

Źródło: www.google.pl/maps/place/Strzelce+Wielkie

2.1.2. Powierzchnia

Gmina zajmuje obszar 78 km² (7760 ha). Sieć osadniczą gminy tworzy 14 sołectw, są to w kolejności alfabetycznej sołectwa: Antonina, Dębowiec Mały, Dębowiec Wielki, Górki, Marzęcice, Pomiary, Skąpa, Strzelce Wielkie, Wiewiec, Wistka, Wola Jankowska, Wola Wiewiecka, Zamoście-Kolonia i Zamoście.

Rysunek 2 Podział administracyjny gminy Strzelce Wielkie na sołectwa

Źródło: RAPORT O STANIE GMINY STRZELCE WIELKIE ZA 2020 ROK

Rysunek 3 Gmina Strzelce Wielkie w przybliżeniu

Źródło: www.google.pl/maps/place/Strzelce+Wielkie

2.1.3. Ludność

Obszar gminy Strzelce Wielkie zamieszkują 4 503 osoby (stan na dzień 31.12.2020 r.). Spośród ogółu mieszkańców większość stanowią kobiety – 2 278 osób (przy 2 225 mieszkańców płci męskiej). Zaznacza się wyraźny trend spadkowy liczby mieszkańców gminy. Przyrost naturalny w gminie jest ujemny.

2.1.4. Środowisko przyrodnicze

Gmina Strzelce Wielkie położona jest na granicy dwóch dużych jednostek regionalnych Monokliny Przedśudeckiej i Niecki Łódzkiej. Zajmuje północno-wschodni skrawek Monokliny Przedśudeckiej i południowo-wschodni Niecki Łódzkiej. W związku z położeniem gminy na granicy dwóch jednostek regionalnych pod nadkładem czwartorzędu w części zachodniej obszaru występują utwory jurajskie, natomiast w części wschodniej gminy — osady kredowe.

Kreda reprezentowana jest przez ility pylaste, margliste, margle szare, zwięzłe, wapienie oraz piaski pylaste. Osady czwartorzędowe to głównie piaski i sporadycznie żwiry moreny czołowej i kemów oraz gliny moreny dennej. Z holocenem związane są mady oraz piaski facji korytowej. Obszar gminy jest bardzo łagodnie pofalowany i pocięty dolinkami rzeki Pisi i jej niewielkich dopływów (rzeczka Pichna, ciek melioracyjny). Deniwelacje na obszarze gminy wynoszą ok. 20 m.¹

Zasoby naturalne²

W 2020 roku w dokumencie pn.: „Bilans zasobów złóż kopalin w Polsce wg stanu na 31 XII 2020 roku” przedstawiono podstawowe informacje o 14 429 udokumentowanych złożach kopalin, wielkości ich udokumentowanych zasobów, stanie zagospodarowania oraz wielkości wydobycia kopalin ze złoża. Według „Bilansu...” w granicach administracyjnych gminy Strzelce Wielkie występują następujące złoża piasków i żwirów:

nazwa złoża	stan zag. złoża	zasoby		wydobycie
		geologiczne bilansowe	przemysłowe	
Pomiary I	E	4 119	4 119	296
Pomiary II	E	4 083	4 083	263
Pomiary III	R	2 341	-	-

E – złożo eksploatowane

R - złożo o zasobach rozpoznanych szczegółowo (w kat. A + B + C1, a w przypadku ropy i gazu – w kat. A + B)

¹ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Strzelce Wielkie na lata 2018 – 2021 z perspektywą do 2025 roku

² Państwowy Instytut Geologiczny Państwowy Instytut Badawczy, www.pgi.gov.pl

Według przeprowadzonej w 1981 roku inwentaryzacji na obszarze gminy występują zasoby kopalin użytecznych w postaci surowców okruchowych oraz surowców ilastych. Łączne zasoby tych surowców okruchowych w roku badań wynosiły 5139 m². Surowce te w latach minionych były w różnym stopniu eksploatowane na potrzeby budownictwa, obecnie ich wydobycia nie prowadzi się i nie przewiduje się ich wznowienia z uwagi na ich jakość.

Również z powodu całkowitego wyczerpania się pokładów gliny zwałowej od 1994 r. zaprzestano ich wydobycia i sama cegielnia jest wyeksploatowana. Na obszarze gminy brak jest udokumentowanych zasobów innych surowców stałych mineralnych, bądź wód mineralnych czy termalnych. Obszar gminy objęty jest badaniami geologicznymi poszukiwania, rozpoznawania i wydobywania ropy naftowej i gazu ziemnego.

Na północ od gminy Strzelce Wielkie położone są

- złoża „Bełchatów” znajduje się w powiecie bełchatowskim w gminie Kleszczów,
- złoża „Szczerców” obejmujące powiaty bełchatowski (gminy Szczerców i Kleszczów) oraz pajęczański (gminy Rząśnia, Sulmierzyce i Kiełczygłów).

Po zakończeniu eksploatacji łącznie rekultywacji zostanie poddany obszar o powierzchni 7 886 ha: 3 692 ha w obrębie złoża „Bełchatów” oraz 4 194 ha w obrębie złoża „Szczerców”.

Gleby³

Powierzchnia gminy Strzelce Wielkie wynosi 7766 ha, z czego użytki rolne zajmują 6400 ha, co stanowi prawie 82,4% ogólnej powierzchni, w tym 5055 stanowią grunty orne. Zgodnie z podziałem fizjograficznym gmina Strzelce Wielkie zlokalizowana jest na Wyżynie Bełchatowskiej, wchodzi w skład Liponieckiego regionu glebowo-rolniczego. Region ten stanowią głównie gleby:

- brunatne kompleksu żytniego dobrego zaliczane do klas IVa i IVb,
- pseudobielicowe i brunatne gleby kompleksu żytniego bardzo dobrego zaliczane do klas IIIb, IVa,
- czarne ziemie kompleksu zbożowo-pastewnego mocnego,
- rędziny zaliczone do kompleksu pszennego dobrego to gleby klasy IIIa i IIIb,
- pozostałe obszary gruntów ornych stanowią kompleksy żytni słaby, żytni najslabszy oraz zbożowopastewny słaby. Gleby te występują w mniejszych i większych kompleksach na obszarze całej gminy.

Użytki zielone trwałe stanowią gleby organiczne: torfowe, mułowo-torfowe i murszowato- mineralne, zaliczane do klasy IV i V i występują głównie w obniżeniach terenu oraz dolinach rzecznych. Według danych pochodzących z Powszechnego Spisu Rolnego przeprowadzonego w 2010 roku ilość gospodarstw na terenie gminy Strzelce Wielkie wynosiła 898, z tego 13,8% gospodarstw nie prowadziło w tym okresie działalności, a 13,5% stanowiły gospodarstwa rolne o powierzchni do 1 ha włącznie.

W ocenie wpływu zmian klimatu na rolnictwo należy wziąć pod uwagę czynniki bezpośrednie i pośrednie. Wpływ bezpośredni wyraża się przez zmianę warunków atmosferycznych dla produktywności upraw, między innymi przez zmianę warunków termicznych, sum opadu

³ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Strzelce Wielkie na lata 2018 – 2021 z perspektywą do 2025 roku

atmosferycznego, częstości i intensywności zjawisk ekstremalnych. Ze zmianami klimatu zmieniają się również czynniki pośrednie decydujące o plonowaniu roślin, takie jak wymagania roślin dotyczące uprawy i nawożenia, występowanie i nasilenie chorób oraz szkodników roślin uprawnych, zmienia się także oddziaływanie rolnictwa na środowisko (np. czynniki erozyjne, degradacja materii organicznej w glebie).

Przewidywane zmiany klimatyczne oraz związane z nimi wzrost częstotliwości i intensywności susz w rolnictwie, spowodują najprawdopodobniej w strefie klimatycznej Polski wzrost zapotrzebowania na wodę przez rośliny, a także zwiększenie powierzchni nawadnianej.

W produkcji roślinnej, w celu efektywnego wykorzystania ocieplania klimatu, powinny być podjęte następujące działania:

- zmniejszenie areалу upraw tych roślin (odmian), które ze względu na częstsze susze zmniejszą produktywność,
- wprowadzenie do uprawy odmian roślin lepiej przystosowanych do zmieniających się warunków termicznych;
- zwiększenie areалу uprawy roślin efektywniej wykorzystujących zasoby ciepła (roślin ciepłolubnych);
- prowadzenie regionizacji upraw w zależności od zasobów klimatyczno-glebowych;
- wspieranie prac hodowlanych mających na celu opracowanie odmian roślin uprawnych o różnych wymaganiach środowiskowych, ze szczególnym uwzględnieniem przystosowania roślin uprawnych do zmieniających się warunków klimatycznych.

Na podstawie oceny dotychczasowego wpływu zmian klimatu na produkcję zwierzęcą niezbędne jest wprowadzenie szeregu działań adaptacyjnych w zakresie utrzymania i żywienia oraz samego stanu wiedzy i jego upowszechnienia. Działania w tym zakresie powinny dotyczyć:

- budowy infrastruktury monitoringu oddziaływania klimatu na produkcję zwierzęcą, oceny wrażliwości zwierząt na zmiany i skuteczność podejmowanych działań adaptacyjnych;
- wspierania rozwiązań technicznych budynków oraz budowli dla zwierząt zapewniających ochronę przed stresem termicznym;
- wspierania technologii i rozwiązań racjonalizujących użytkowanie wody technologicznej oraz zabezpieczających zapotrzebowanie wody pitnej dla zwierząt,
- doradztwa technologicznego uwzględniającego aspekty dostosowania produkcji zwierzęcej do warunków większego ryzyka klimatycznego;
- wspierania prac badawczych i programów hodowlanych w celu selekcji zwierząt na większą odporność na stres termiczny wysokiej temperatury.

Zasoby przyrodnicze i ochrona lasów⁴

Obszar gminy położony jest na granicy dwóch dużych jednostek regionalnych i zajmuje północno-wschodni skrawek Monokliny Przedsudeckiej oraz południowo-wschodni Niecki Łódzkiej.

⁴ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Strzelce Wielkie na lata 2018 – 2021 z perspektywą do 2025 roku

Gmina Strzelce Wielkie nie wyróżnia się specyficznymi cechami florystycznymi. Najbardziej naturalną formacją roślinną są lasy, które zajmują powierzchnię 741 ha. Na obszarach położonych niżej poszycie leśne występuje obficie, zaś na połaciach położonych wyżej, gdzie dominuje sosna, poszycie leśne stanowi uboga roślinność typu stepowego. Z runa leśnego największe znaczenie ma czarna jagoda. W dolinach rzek Pisia i Pichna, cieków jako naturalnych obniżeniach terenu występuje zespół roślinności łąkowej i torfowiskowej. W zbiorowiskach lasów występuje wiele gatunków płazów, można napotkać również gady żmijowate i całą gamę ptactwa z bażantem. Ze zwierzyny łownej występuje dzik, sarna, jeleń w niewielkiej ilości zając, inne. Obszar gminy na cele polowań zajęty jest przez 6 kół łowieckich co świadczy, że fauna na obszarze gminy jest stosunkowo bogata. Fauna ta występuje zarówno na obszarach leśnych jak i terenach rolniczych. Obszar gminy Strzelce Wielkie jest stosunkowo ubogi w przyrodnicze obszary i obiekty objęte ochroną prawną. Ochroną taką objęte są: „Wolskie Bagno” o powierzchni 0,79 ha jako użytek ekologiczny usytuowane w Wiewcu w zespole leśnym oddział 74f dz. 74M755 będącym w administracji Nadleśnictwa Państwowego w Radomsku oraz zniesiona ze statusu pomnika przyrody grupa 2 drzew (wiąz szypułkowy) stanowiące do 2015 roku pomnik przyrody, usytuowanych w Wiewcu przy drodze powiatowej Strzelce Wielkie - Radomsko.

W „Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Wielkie” przyjętym uchwałą Nr 134/2002 z dnia 27 lutego 2002 r. Rady Gminy określono w granicach gminy strefy ochrony konserwatorskiej oraz obowiązujące w nich rygory i postulaty konserwatorskie.

Lasy w gminie Strzelce Wielkie zajmują powierzchnię 741 ha, w tym 171 ha należące do osób prywatnych, 600 ha stanowią lasy państwowe, które nadzorowane są przez Nadleśnictwo Radomsko.

Największe zalesienie (270 ha) występuje na terenie sołectw:

- Górki, Wiewiec (229,19 ha),
- Strzelce Wielkie (146,86 ha),

zaś najmniejsze w sołectwach:

- Dębowiec Mały (0,24 ha),
- Pomiary (1,41 ha),
- Wola Jankowska (0,41 ha).

Wśród zadrzewienia dominuje sosna zwyczajna, brzoza, buk, osika, świerk, olcha, występuje również dąb, modrzew. Lasy gminy Strzelce Wielkie znajdują się w II strefie zagrożenia przemysłowego, a stan ich ocenia się od dobrego do zadowalającego.

Lesistość gminy jest bardzo niska (9,54%). Na obszarach położonych niżej poszycie leśne występuje obficie, zaś na połaciach położonych wyżej, gdzie dominuje sosna, poszycie leśne stanowi uboga roślinność typu stepowego.

Obecnie dla terenu gminy Strzelce Wielkie na terenie Nadleśnictwa Radomsko obowiązuje Plan Urządzenia Lasu na lata 2017 – 2026.

Wody⁵

Wody powierzchniowe

Obszar gminy Strzelce Wielkie jest stosunkowo ubogi w powierzchniowe wody płynące jak i stojące. Przez teren gminy przepływają:

- rzeka Pisia - przez miejscowości Wistka o długości 3,57 km oraz Strzelce Wielkie o długości 4,504 km, łączna długość wynosi 8,074 km, rzeka ta poza obszarem gminy stanowi dopływ Warty,
- rzeka Pichna - przez Dębowiec Mały 1,2 km; Zamoście 2,7 km, która łączy się z rzeką Pisią,
- ciek A - przez Wiewiec 0,59 km, Wolę Wiewiecką 0,09 km; Pomiar 2,18 km stanowiący dopływ rzeki Pisi.

Poziomy wód są niskie, w okresach letnich wody Pichny i cieku A wysychają, jedynie rzeczka Pisia całorocznie zachowuje minimalny stan wód. Monitoringu wód płynących nie prowadzi się, stan czystości tych wód nie jest zadowalający. Na obszarze gminy znajdują się zbiorniki wód stojących o ogólnej powierzchni 28 ha w tym 18 ha znajduje się pod wodą, pozostała powierzchnia jest wyschnięta, a zbiorniki stopniowo zarastające. Największym zbiornikiem wodnym jest zespół stawów rybnych w Strzelcach Wielkich o powierzchni 13,97 ha lustra wody, które należą do Okręgowego Związku Wędkarskiego Oddział w Częstochowie.

Wiele stawów obecnie jest wyschniętych, zarastających, bez wody, w tym 1,61 ha w Woli Wiewieckiej. Brak wody w tych zbiornikach jest następstwem oddziaływania leja depresji KWB Bełchatów. Przewiduje się, iż poziom wód gruntowych będzie się dalej obniżał. Ochrona istniejących obecnie zasobów tych wód wymaga, aby ich czystości nie pogarszać, chronić przed wylewaniem nieczystości i spływem zanieczyszczeń z wodami.

Wody podziemne

Na obszarze gminy występują trzy kompleksy wodonośne: czwartorzędowy, trzeciorzędowy i kredowo-jurajski. Przeprowadzone badania hydrogeologiczne wskazują, że kompleksy te generalnie połączone są ze sobą hydraulicznie tworząc jeden zasadniczy poziom wodonośny.

Do utworów wodonośnych tego poziomu należą piaski drobne, średnio i gruboziarniste, żwiry oraz niekiedy rumosze i otaczaki. Warstwy wodonośne o większym rozprzestrzenieniu tworzą najczęściej piaski różnoziarniste.

W obrębie osadów wodonośnych zalegają warstwy bądź też soczewki utworów niewodonośnych lub słabowodonośnych (gliny, ily i mułki). Miąższość warstw wodonośnych jest zmienna, z reguły występują dwie lub trzy warstwy wodonośne drobno- i średnioziarnistych piasków o miąższości z reguły nie przekraczającej kilku metrów, oddzielone od siebie warstwami nieprzepuszczalnych glin i mułków. Warstwy wodonośne czwartorzędowe są o znacznej przepuszczalności.

Trzeciorzędowy poziom wodonośny na obszarze gminy występuje podrzędnie. Zasadniczo występuje tu jedna warstwa wodonośna na głębokości ok. 30–40 m o miąższości 5–8 m, wykształcona w postaci szarych piasków średnio i drobnoziarnistych.

⁵ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Strzelce Wielkie na lata 2018 – 2021 z perspektywą do 2025 roku

Strop utworów górnokredowych występujących na głębokości ok. 50 m. tworzą nieprzepuszczalne lub półprzepuszczalne utwory wykształcone w postaci iltów marglistych i margli ilastych z naprzemianległymi przerostami tych warstw. Miąższość ich (otwór P-I i S-I) osiąga ok. 60 m. Na głębokości 100–115 m występuje warstwa piasków glaukonitowych z kilkumetrowej grubości wkładkami ilastymi. Warstwa ta o miąższości ok. 25–30 m stanowi podstawowy zbiornik wód podziemnych z którego ujęto wykonanymi otworami zaopatrywany w wodę grupowy wodociąg „Dębowiec”. Zwierciadło wód podziemnych jest napięte i stabilizuje się na głębokości 8–9 m. od powierzchni terenu. Średni współczynnik filtracji tej warstwy wodonośnej wynosi ok. 4,3 m/d - co świadczy o dobrej wodoprzepuszczalności. Przeprowadzone próbne pompowanie (w okresie badań) otworów wykazały stałość uzyskiwanych wydatków przy ustabilizowanych depresjach.

Piętro górnourajskie występuje w stropie wapieni krzemionkowych na głębokości 37–44 m, wydajność tego piętrowa wynosi kilkadziesiąt m³/h.

Gmina jest położona w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP), z którego pokładów górnej kredy zaopatrywane jest ujęcie wody „Dębowiec” dla odbiorców z terenu gmin Strzelce Wielkie i części Nowa Brzeźnica. Złoża tych wód są udokumentowane, zasoby wystarczające. Jednak w wyniku oddziaływania leja depresyjnego odkrywki KWB Bełchatów poziom wodonośny ulega obniżeniu (lej depresyjny obejmuje co najmniej 50% obszaru gminy).

ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA⁶

Zanieczyszczenia atmosfery

Jak zaznaczono w *Planie gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Wielkie*: System zaopatrzenia w ciepło na terenie Gminy Strzelce Wielkie oparty jest zasadniczo o spalanie paliw stałych. W części budynków w gminie ogrzewanie odbywa się poprzez spalanie paliw stałych, np. węgla kamiennego w postaci pierwotnej, w tym również złej jakości, np. miału, flotu, mułów węglowych.

Negatywne oddziaływanie na środowisko ma również spalanie paliw w silnikach spalinowych napędzających pojazdy mechaniczne. Ponadto znaczny wpływ na zanieczyszczenie powietrza ma niewielka odległość od elektrowni Bełchatów. Przy wiatrach ze wschodu Elektrownia Bełchatów bezpośrednio, negatywnie oddziałuje na jakość powietrza w gminie Strzelce Wielkie.

Najwyższą wartością emisji CO₂ charakteryzuje się w gminie sektor mieszkalnictwa, stanowiący ok. 44,3% całkowitej emisji. 43,2% emisji powodowane jest działalnością transportu, a z kolei sektor handel, usługi, przedsiębiorstwa odpowiada za ok. 9,7% wartości emisji CO₂.

Powodzie, susze

Na obszarze gminy w rejonie dolin rzek Pichna i Pisia istnieje zagrożenie powodziowe powodowane przez opady i rozlewiska. Zagrożenie to może występować głównie w lipcu i sierpniu i jest związane z deszczami o dużej intensywności lub o charakterze nawalnym. W gminie Strzelce Wielkie obszary te nie są zabudowane, obejmują obszary łąk i pastwisk, na których występuje okresowy zalew

⁶ Program Ochrony Środowiska dla Gminy Strzelce Wielkie na lata 2018 – 2021 z perspektywą do 2025 roku

wód z powodu niedrożności systemu przepływów. Dla obszaru gminy Strzelce Wielkie nie zidentyfikowano poziomu ryzyka powodziowego.

Susza jest zjawiskiem ciągłym o zasięgu regionalnym i oznacza dostępność wody poniżej średniej w określonych warunkach naturalnych. Suszą nazywa się nie tylko zjawiska ekstremalne, ale wszystkie, które występują w warunkach mniejszej dostępności wody dla danego regionu. Susza jest również naturalnym zagrożeniem, o charakterze regionalnym, wywołanym głównie niedoborem opadu w połączeniu z innymi sprzyjającymi czynnikami. Skutki wystąpienia suszy odczuwalne są zarówno przez ludność jak i ich środowisko. Mogą osiągać różne rozmiary, porównywalne ze skutkami wystąpienia innych zagrożeń jak np. powódź. Jednak skutki suszy odczuwalne są zazwyczaj powoli i często objawiają się jako inne zagrożenia, np. pożary lub erozja powierzchniowa.

2.1.5. Rys historyczny⁷

Źródła historyczne po raz pierwszy wymieniają Strzelce koło Brzeźnicy w 1386 roku (księgi ziemskie i grodzkie Radomska i Sieradza) oraz w 1513 roku Strzelce jako wieś dającą dziesięciny kanonii gnieźnieńskiej. Nazwa wsi Strzelce wywodzi się od zajęcia ludności zamieszkującej te tereny. Do XVII wieku właścicielem wsi był m.in. Swańsko de Strzelce, Jan ze Strzelec, H. Kołomaz. W XVII wieku Strzelce stały się własnością Zamojskich, potem Porajów i Pikartów. Już w 1641 roku istniał tu drewniany kościółek uposażony przez właściciela Sulmierzyc - Piotra Walickiego. W 1642 roku wybudowano też dwór i kaplicę, która uległa spaleni, i została odbudowana w 1766 roku. W okresie międzywojennym właścicielami wsi Strzelce Wielkie była rodzina Belinów. Ich gośćmi bywały tak słynne postacie jak Stanisław Ignacy Witkiewicz (Witkacy) i gen. Kazimierz Sosnkowski. Dzisiejsza parafia powstała 4 sierpnia 1957 roku, a 13 października położono kamień węgielny pod budowę kościoła pw. Opatrzności Bożej, w stylu neoromańskim.

Strzelce Wielkie - Od 1 stycznia 1999 wieś w Polsce położona w województwie łódzkim przy drodze wojewódzkiej nr 483., w powiecie pajęczańskim, w gminie Strzelce Wielkie na Wysoczyźnie Belchatowskiej. W latach 1975-1998 miejscowość położona była w województwie częstochowskim.

2.1.6. Rys kulturowy, powiązania funkcjonalne

Gminna Biblioteka Publiczna w Strzelcach Wielkich jest samorządową instytucją kultury, wpisaną do rejestru Instytucji Kultury. Nadzór nad jej organizacją i funkcjonowaniem sprawuje Wójt Gminy, a nadzór merytoryczny nad działalnością sprawuje i pomocy fachowej udziela Powiatowa Biblioteka Publiczna z/s w Działoszynie.

Głównym celem i podstawowym zadaniem biblioteki jest:

⁷ <http://www.strzelce-wielkie.pl/>

- gromadzenie, opracowanie i przechowywanie materiałów bibliotecznych, zakup nowości wydawniczych z uwzględnieniem poszczególnych grup czytelniczych;
- udostępnianie zbiorów bibliotecznych na miejscu i wypożyczanie na zewnątrz;
- ocena posiadanych zbiorów pod kątem ich przydatności w środowisku i dokonywanie niezbędnych selekcji;
- popularyzacja książki i czytelnictwa;
- kontynuacja stałych form współpracy z czytelnikami poprzez: wystawy i wystawki książek z okazji rocznic literackich, kulturalnych, wycieczek dzieci i młodzieży, organizowanie konkursów.

W 2020 roku w Gminnej Bibliotece Publicznej w Strzelcach Wielkich zarejestrowanych było 387 czytelników. Z uwagi na epidemię COVID-19 Gminna Biblioteka Publiczna w Strzelcach Wielkich była okresowo nieczynna dla czytelników. W związku z powyższym należy mieć na uwadze, iż dane za rok 2020 dotyczą jedynie 9 miesięcy czynnej działalności biblioteki.

Na przełomie lat 2016 - 2020 nadal obserwuje się spadek czytelnictwa i jest to tendencja ogólnokrajowa, na którą nieuchronny wpływ ma ciągle rozwijający się technologiczny. W roku 2016 liczba wszystkich zarejestrowanych czytelników wynosiła 531 osób (Strzelce Wielkie – 436 osób i Wiewiec 95 osób). W roku kolejnym liczba ta uległa nieznacznemu spadkowi na 504 osoby (Strzelce Wielkie 413 osób i Wiewiec 91 osób), ale już rok 2018 przyniósł spadek tej sumy o 46 osób – 458 zarejestrowanych czytelników (Strzelce Wielkie 384 osoby i Wiewiec 74 osoby). W roku 2019 suma ta jeszcze się zmniejszyła – czytelników było jedynie 383 (Strzelce Wielkie 340 osób i Wiewiec 43 osoby). Należy przy tym pamiętać, że dane dotyczące Filii w Wiewcu w roku 2019 roku dotyczą okresu do 30 czerwca 2019 roku, gdyż od dnia 1 lipca 2019 roku czytelnicy nie byli już rejestrowani z uwagi na wdrożenie procesu likwidacji. W roku 2020 w Gminnej Bibliotece Publicznej w Strzelcach Wielkich było zarejestrowanych 387 czytelników (okresowo).

W roku 2020 odnotowano znaczny przyrost liczby czytelników w wieku do lat 5 w porównaniu do lat poprzednich. Jest on skutkiem dużego zaangażowania GBP w Strzelcach Wielkich oraz przedszkoli z terenu gminy w projekt Instytutu Książki „Mała Książka - Wielki Człowiek”, mający na celu propagowanie czytelnictwa wśród najmłodszych. Pozostałe grupy wiekowe i zawodowe utrzymują się raczej na stałym poziomie. Na uwagę zasługuje również fakt, że dane za lata 2016 - 2019 dotyczą zarówno Gminnej Biblioteki Publicznej w Strzelcach Wielkich, jak też Filii w Wiewcu, natomiast na liczbę czytelników w roku 2020 składają się już jedynie osoby zarejestrowane w GBP Strzelce Wielkie. Widać więc, że pomimo likwidacji Filii w Wiewcu liczba zarejestrowanych czytelników nie uległa znacznym zmianom i nie odnotowano tendencji spadkowej w porównaniu z rokiem 2019.

W GBP w Strzelcach Wielkich w 2020 roku wypożyczono łącznie 5 131 książek, w tym:

- Literatury pięknej dla dzieci i młodzieży – 1 364 woluminów;
- Literatury pięknej dla dorosłych – 3 354 woluminów;
- Literatury z innych działów – 413 woluminów.

Ogółem w roku 2020 Gminną Bibliotekę Publiczną w Strzelcach Wielkich odwiedziło 2 327 osób. Na sumę te składają się odwiedziny w celu wypożyczenia zbiorów bibliotecznych, jak również odwiedziny w czytelni internetowej i czytelni czasopism.

Z podanych wyżej danych statystycznych wynika, że największą grupę wiekową, jaka odwiedziła bibliotekę są osoby powyżej 24 roku życia. Biorąc pod uwagę zajęcie były to osoby zarówno pracujące, jak i bezrobotni, emeryci, renciści.

Na dzień 31 grudnia 2020 roku stan księgozbioru Gminnej Biblioteki Publicznej wynosi 10 018 woluminów. Zakupiono 461 nowych woluminów, 30 woluminów otrzymano bezpłatnie w ramach projektu Instytutu Pamięci Narodowej „Biblioteka na to czeka!”, a 2040 woluminów ubytkowano i przekazano do antykwariatu z uwagi na ich zniszczenie i zacytowanie.

W bibliotece dostępna jest lokalna prasa bieżąca („Kulisy Powiatu” oraz „Ilustrowany Przegląd Powiatu”) oraz prasa otrzymana od czytelników, które udostępniane są na miejscu dla odwiedzających, bądź wypożyczane na zewnątrz. W roku 2020 odnotowano 96 udostępnień czasopism na miejscu oraz 29 wypożyczeń ich na zewnątrz. Biblioteka udostępnia również księgozbiór podręczny (encyklopedie, słowniki, atlasy, leksykony), ale niestety z roku na rok jest on wykorzystywany coraz rzadziej z uwagi na stale rosnące zjawisko powszechnego dostępu do Internetu. W 2020 roku nie odnotowano ani jednego udostępnienia księgozbioru podręcznego. Gminna Biblioteka Publiczna w Strzelcach Wielkich posiada sprzęt komputerowy, z którego może skorzystać każdy mieszkaniec. Składają się na niego 3 stanowiska z bezpłatnym dostępem do Internetu. Istnieje także możliwość skanowania, kserowania i drukowania dokumentów, które jest odpłatne, a dochód osiągnięty z tego tytułu jest dochodem własnym biblioteki, który jest przeznaczany na zakup materiałów biurowych (tusze, tonery, papier). W roku 2020 z usług komputerowych skorzystało 61 osób.

Biblioteka jako instytucja kultury prowadzi również działalność kulturalną i edukacyjną. Rozmiar tej działalności uzależniony jest od warunków finansowych i lokalowych. Najczęstszą formą działalności kulturalno-oświatowej są wystawy i wystawki książek. Biblioteka współpracuje z wszystkimi szkołami i przedszkolami z terenu gminy Strzelce Wielkie. Organizowane są wycieczki młodzieży szkolnej i przedszkolnej do biblioteki, celem zapoznania się ze zbiorami, ułożeniem książek na półkach, nowościami wydawniczymi i korzystania z katalogów.

W 2020 roku najważniejszym wydarzeniem kulturalnym było spotkanie autorskie z polską pisarką Joanną Jax, które odbyło się 4 listopada 2020 roku w ramach projektu Instytutu Książki – Dyskusyjne Kluby Książki, w którym to projekcie Gminna Biblioteka Publiczna w Strzelcach Wielkich uczestniczy od 2012 roku. Spotkanie odbyło się w ścisłym reżimie sanitarnym i zgodnie z obowiązującymi przepisami uczestniczyło w nim 7 osób.

Dzięki działalności DKK mogliśmy gościć znanych pisarzy takich jak: Barbara Kosmowska, Irena Matuszkiewicz, Hanna Kowalewska, Hanna Cygler, Agnieszka Lingas-Łoniewska i Sławomir Koper.

Dyskusyjny Klub Książki działający przy GBP Strzelce Wielkie od 2015 roku uczestniczy również w Dyktandzie Klubów województwa łódzkiego. W roku 2020 odbyło się łącznie 11 spotkań Dyskusyjnego Klubu Książki, w tym 3 spotkania w formie zdalnej i 2 spotkania plenerowe (lipiec – spotkanie w altanie OSP Strzelce Wielkie oraz sierpień – spotkanie w altanie przy świetlicy w Dębowcu). Spotkania w normalnej formie odbywały się zgodnie z obowiązującymi przepisami związanymi z pandemią COVID-19. Omówiono 11 książek.

Od kilku lat pod patronatem Wójta Gminy Strzelce Wielkie GBP Strzelce Wielkie uczestniczy w akcji „Narodowego Czytania”, gdzie w plenerze zainteresowani czytelnicy, młodzież szkolna, nauczyciele

czytają fragmenty wybranej lektury. W roku 2020 niestety nie udało się zorganizować tej akcji z uwagi na fakt, iż powiat pajęczański na dzień 5 września 2020 r. znalazł się w tzw. „czerwonej strefie” i organizacja wydarzeń o charakterze kulturalnym była całkowicie zabroniona. Z przyczyn niezależnych, związanych z pandemią COVID-19, w GBP Strzelce Wielkie w roku 2020 nie odbyły się następujące, zaplanowane wydarzenia:

- zajęcia plastyczne dla dzieci;
- zajęcia z robotyki;
- spotkanie autorskie z pisarką Joanną Olech;
- konkurs recytatorski;
- Dzień Dziecka dla wszystkich przedszkoli z terenu gminy.

Zespoły artystyczne

Mażoretki VIVA

Zespół stanowi grupa uzdolnionych dziewcząt, które od 2012 roku poznają i doskonalią trudną sztukę tańca mażoretkowego. Liczba tancerek w wieku od 4 do 19 lat dzieli się na cztery grupy wiekowe: przedszkolaki (10), kadetki (22), juniorki (16) oraz seniorki (12) i utrzymuje się na poziomie roku ubiegłego. Udział i osiągnięcia zespołu w 2020 r.:

- udział w imprezie „Orszak Trzech Króli”;
- udział w III Ogólnopolskim Festiwalu Tańca „SULMIERZYCE OPEN 2020”, z sukcesami – zdobyto: I, II oraz dwa III miejsca w różnych kategoriach.

„Jankowskie Wolanki”

Zespół śpiewaczy „Jankowskie Wolanki”

- udział w imprezie „Orszak Trzech Króli” – 06.01.2020 r.
- 29.09.2020 r – udział w 54 Ogólnopolskim Festiwalu Kapel i Śpiewaków Ludowych w Kazimierzu Dolnym i zajęcie III miejsca ex aequo z czterema zespołami w kategorii Zespołów Śpiewaczych (nagroda pieniężna w wysokości 1.000 zł).

Młodzieżowa Orkiestra Dęta

Młodzieżowa Orkiestra Dęta ze Strzelce Wielkich w roku 2020 koncertowała m. in.:

- udział w imprezie „Orszak Trzech Króli”;
- 26.05.2020 r. - koncert orkiestry na rynku w Wieluniu promujący orkiestrę i gminę Strzelce Wielkie;
- 15.08.2020 r. występ w Kłobucku upamiętniający rocznicę bitwy pod Mokrą;
- wrzesień 2020 r. – występ w Bełchatowie ku czci płk. Ryszarda Kuklińskiego;
- 20 września 2020 r – odpust parafialny w Strzelcach Wielkich.

Orkiestra Strażacka z Wiewca

Założona w 1919 roku w myśl zasady „Strażak bez orkiestry, to jak mundur bez guzików”. Inicjatorem jej powołania był ówczesny naczelnik straży. Próby orkiestry odbywają się w remizie strażackiej. Obecny repertuar jest bardzo zróżnicowany, orkiestra gra utwory od disco polo, poprzez muzykę filmową, rozrywkową, patriotyczną do muzyki kościelnej. Orkiestra Strażacka w Wiewcu wypracowała swoje obyczaje: w Dyngus organizuje przemarsz przez Wiewiec i przysiółki, bierze też udział w pielgrzymce

parafialnej do Częstochowy i uroczyscie wprowadza ją na jasnogórski szczyt. Przez sto dwa lata działalności orkiestra towarzyszyła i towarzyszy mieszkańcom Wiewca w chwilach wzniosłych i trudnych, radosnych i smutnych. Wrosła na stałe w krajobraz tej wsi i w jej historię.

Na obszarze gminy funkcjonuje Stowarzyszenie na rzecz Rozwoju Gminy Strzelce Wielkie "Młodzi dla Gminy". Głównym celem Stowarzyszenia jest działalność publiczna na rzecz poprawy warunków życia społeczności Gminy Strzelce Wielkie oraz rozwoju Gminy, w szczególności poprzez wykonywanie zadań w zakresie:

- Działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych -Wspierania udziału młodzieży w życiu publicznym;
- Ekologii oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego;
- Działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości.

Powiązania funkcjonalne oraz współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego

Gmina Strzelce Wielkie należy do założonej w 2006 roku **Lokalne Grupy Działania „Kraina Wielkiego Łuku Warty”**, z siedzibą w Osjakowie, utworzonej z 18 gmin leżących na obszarze czterech powiatów: bełchatowskiego, pajęczańskiego, radomszczańskiego i wieluńskiego. Celami strategicznymi, jakie stawia sobie LDG KWŁW są: działania na rzecz rozwoju obszarów wiejskich, wiejsko-miejskich, przy uwzględnieniu ochrony oraz promocji środowiska naturalnego, krajobrazu i zasobów historyczno-kulturowych, podejmowanie inicjatyw na rzecz rozwoju turystyki oraz popularyzacji i tworzenia produktów regionalnych.

Rysunek 4 Obszar Lokalnej Grupy Działania „Kraina Wielkiego Łuku Warty”

Źródło: <http://krainawarty.pl>

2.2. Zagospodarowanie przestrzenne

Gmina Strzelce Wielkie obejmuje obszar 7 796,6369 ha, z czego użytki rolne zajmują 6 435,5334 ha, co stanowi prawie 82,54 % ogólnej powierzchni, w tym 4 948,2577 ha stanowią grunty orne.

Tabela 1 Struktura użytkowania ziemi na terenie gminy Strzelce Wielkie według kierunków wykorzystania

L.p.	Kierunek wykorzystania	Powierzchnia [ha]	Udział procentowy [%]
1.	użytki rolne, w tym:	6 435,5334	82,54
1.1.	• grunty orne	4 948,2577	76,89
1.2.	• łąki i pastwiska	1 433,4659	22,27
1.3.	• sady	53,8098	0,84
2.	Lasy	733,6540	9,41
3.	Pozostałe	627,4495	8,05
	Powierzchnia Gminy Strzelce Wielkie ogółem	7 796,6369	100

Źródło: Raport o stanie Gminy Strzelce Wielkie za 2020 rok

POWIĄZANIA INFRASTRUKTURALNE I FUNKCJONALNE

Studium i plany miejscowe – stopień pokrycia obszaru gminy i struktura przeznaczenia terenów

W gminie obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Wielkie oraz Miejskowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Strzelce Wielkie.

Realizacja przyjętych kierunków zagospodarowania wymaga rozwiązań w formie opracowań miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz przyjętego programu opracowań problemowych poprzedzających w określonych przypadkach prace planistyczne.

Studium stanowi podstawę do sporządzania planów miejscowych poprzez określenie obszarów, dla których winny być one opracowane oraz przez określenie zbioru zasad i wytycznych kształtujących rozwój przestrzenny gminy.

Struktura funkcjonalno - osadnicza⁸

W strukturze funkcjonalno - przestrzennej ośrodek gminny Strzelce Wielkie zaliczono do trzeciego poziomu w hierarchii sieci osadniczej województwa. Podstawowe funkcje przyjęte dla ośrodka lokalnego to usługi wynikające przede wszystkim z podziału administracyjnego i zapewniające obsługę mieszkańcom gminy w zakresie wynikającym z ustawowych kompetencji administracji samorządowych. Przy lokalizacji nowej zabudowy należy przyjąć zasadę koncentrowania

⁸ Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Wielkie (zaktualizowano informacje dot. przysiółków)

terenów za budowy mieszkaniowej w już wykształconych miejscowościach i zasadę ograniczenia obudowy dróg krajowych. Ład przestrzenny i gospodarka terenami jest jednym z podstawowych zadań własnych gmin.

Fotografia 1 Centrum miejscowości Strzelce wielkie

Źródło: Fotografia własna

Układy przestrzenne terenów osiedleńczych tworzą historycznie ukształtowane formy poszczególnych jednostek osadniczych. Przeważają wsie rzędówki o polach prostopadłe bądź skośnie położonych po jednej lub obu stronach drogi. Droga na obszarze zabudowanym pełni rolę ulicy. Charakter zabudowy i formy architektoniczne różnorodne często kolidujące z bezpośrednim sąsiedztwem.

Fotografia 2 Miejscowość Wiewiec – układ przestrzenny

Źródło: Fotografia własna

Występuje wyraźny wzrost udziału budownictwa jednorodzinnego w stosunku do tradycyjnej zabudowy zagrodowej.

Układ przestrzennie złożony tworzą zabudowania wsi Strzelce Wielkie.

Na terenie gminy występują przysiółki, przedstawiono je w tabeli poniżej.

Tabela 2 Przysiółki w gminie Strzelce Wielkie

Nazwa miejscowości	Przysiółki
Antonina	-
Dębowiec Mały	Dębowiec-Kolonia; Pieńki Dębowieckie
Dębowiec Wielki	Magdalenka; Pod lasem
Górki	Przydatki; Piekary
Zamoście - Kolonia	Błota kruplińskie; Madera; Pod Górkami
Marzęcice	Anusin
Pomiary	Mrowisko
Skąpa	-
Strzelce Wielkie	Adamów; Andrzejów; Dwór; Folwark; Michałów; Strzelce Wielkie – Kolonia;
Wiewiec	Górki; Kontrewers; Wiewiec Poduchowny
Wistka	Wistka-Kolonia
Wola Jankowska	-
Wola Wiewiecka	Praca; Stara wieś
Zamoście	Pod lasem; Za górą

Źródło: Dane Urzędu Gminy w Strzelcach Wielkich

Do terenów ukształtowanej zabudowy można zaliczyć: osiedla zabudowy jednorodzinnej realizowane na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w Strzelcach Wielkich, tereny (prawie w całości) w sołectwach : Wiewiec, Wola Wiewiecka, Kontrewers, płd. i wsch. część Strzelce Wielkich, Górki, Antonina, Wistka, Wola Jankowska. To „ukształtowanie” polega na uformowaniu zabudowy w ciągu ulicy i na takim stopniu zainwestowania, które powoduje, że wprowadzenie nowej zabudowy jest bardzo ograniczone.

Rewitalizacja (obszar zdegradowany, obszar rewitalizacji, założenia i przedsięwzięcia rewitalizacyjne)

Na terenie gminy nie występują ww. obszary, nie określa ich studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu lokalnym.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Wielkie wskazuje:

- koncentrowanie działań operacyjnych zagospodarowania przestrzennego na poprawie stanu uzbrojenia terenów w sieć kanalizacyjną, a w perspektywie gazową;
- podejmowanie działań dla:
 - wprowadzenia dolesień oraz zieleni urządzonej wokół uciążliwych obiektów,

- badań gleb i roślin uprawnych na zawartość metali ciężkich w celu wyznaczenia obszaru rolniczej przestrzeni produkcyjnej przeznaczonej do rozwoju produkcji zdrowej żywności i lokalizacji gospodarstw ekologicznych;
- sukcesywne sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego;
- podejmowanie decyzji lokalizacyjnych zgodnych z istniejącymi uwarunkowaniami rozwoju i ustalonymi kierunkami zagospodarowania;
- przygotowanie terenów dla zorganizowanego budownictwa mieszkaniowego dla ludności nie związanej z rolnictwem w ośrodku gminnym (opracowania planistyczne, scalenia, parcelacja wyprzedzające uzbrojenie terenu);
- likwidacja i rekultywacja „dzikich” wysypisk śmieci stanowiących duże zagrożenie dla czystości wód wglębnych, poprzez akcję uświadamiającą społeczność lokalną. Wdrażanie systemu segregacji śmieci u źródła ich powstawania.
- modernizacja istniejących i budowa nowych komunikacyjnych powiązań lokalnych (drogi gminne), sukcesywne urządzenie ciągów ścieżek rowerowych;
- tworzenie przestrzeni publicznej w sołectwach (ogólnodostępne tereny sportowe, place zabaw dla dzieci, adaptacja budynków poszkolnych na cele społeczne).

Obszary inwestycji celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Wielkie wskazuje:

- opracowanie granicy rolno – leśnej i sukcesywna realizacja programu zalesień;
- budowa gazociągu magistralnego i gazowej sieci rozdzielczej na terenie gminy;
- opracowanie pełnych wytycznych konserwatorskich dla terenu gminy oraz kontynuacja badań w ramach Archeologicznego Zdjęcia Polski;
- rewaloryzacja obiektów i obszarów dziedzictwa kulturowego;
- budowa międzygminnego wysypiska śmieci;
- stały monitoring odwodnienia wyrobiska i powstającego leja depresyjnego na stan środowiska przyrodniczego gminy Strzelce Wielkie;

Obszary o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych i obszary o wyjątkowym potencjale rozwojowym

Nie wyznacza się obszarów o szczególnych problemach lub barierach rozwojowych i obszarów o wyjątkowym potencjale rozwojowym.

2.2.1. Infrastruktura techniczna

Infrastrukturą techniczną nazywa się zbiór różnego rodzaju urządzeń i obiektów o charakterze publicznym, niezbędnych do poprawnego funkcjonowania gospodarki narodowej oraz społeczeństwa

na określonym terytorium⁹. Stan i poziom nowoczesności infrastruktury warunkują zatem możliwości rozwoju danego obszaru oraz poziom życia społeczeństwa zamieszkującego go. W ramach infrastruktury technicznej wyróżnia się infrastrukturę: transportu, energetyczną, wodnokanalizacyjną, związaną z gospodarką odpadami oraz infrastrukturę łączności.

INFRASTRUKTURA TRANSPORTU

Podstawowym elementem systemu transportowego gminy jest układ drogowy, który zapewnia zarówno powiązania zewnętrzne w skali regionu i kraju, jak i powiązania wewnętrzne gminnej sieci osadniczej.

Sieć dróg gminnych jest stosunkowo dobrze rozwinięta. Komunikację drogową stanowią: droga wojewódzka, drogi powiatowe oraz drogi gminne. Obszar gminy przecina **droga wojewódzka nr 483** relacji Łask-Częstochowa przebiegająca przez miejscowości Strzelce Wielkie i Skąpa. Sieć **dróg powiatowych** stanowią drogi wskazane w poniższej tabeli:

Tabela 3 Drogi powiatowe na terenie gminy Strzelce Wielkie

L.p.	Nr drogi	Nazwa drogi
1.	3515E	Siedlec - Wistka - Strzelce Wielkie - Wiewiec - Lgota Wielka
2.	3514E	Wistka - Marzęcice - Ładzin
3.	3516E	Strzelce Wielkie - Janki
4.	3519E	Zamoście - Dębowiec - Wiewiec
5.	1901E	Dębowiec - Sulmierzyce
6.	3522E	Wiewiec - Wola Wiewiecka
7.	3518E	Wola Wiewiecka - Kruplin
8.	3513E	Wola Jankowska - Ładzin

Źródło: RAPORT O STANIE GMINY STRZELCE WIELKIE ZA 2020 ROK

Sieć **dróg gminnych** pokrywa swoim zasięgiem cały obszar Gminy Strzelce Wielkie. Stanowią ją: drogi asfaltowe, drogi utwardzone tłuczniem, drogi gruntowe, drogi utwardzone żwirem. Całkowita długość dróg stanowiących własność Gminy Strzelce Wielkie wynosi 58,377 km, w tym łączna długość dróg gminnych wynosi 45,66 km + łączna długość dróg gminnych wewnętrznych 12,677 km.

Tabela 4 Drogi gminne na terenie gminy Strzelce Wielkie

L.p.	Przebieg	Nr drogi	długość odcinka
1	Strzelce Wielkie – granica gm. Sulmierzyce	109256E	4,30 km
2	granica gm. Sulmierzyce (Dąbrowa) – Zamoście - Janów	109253E	5,30 km
3	Marzęcice – granica gm. Pajęczno – Wola Jankowska, Marzęcice-Andrzejów	109303E	5,70 km
4	Zamoście – Strzelce Wielkie	109311E	2,10 km
5	Strzelce Wielkie (ul. Piastowska) - Marzęcice	109302E	3,20 km
6	Wistka – granica gm. Sulmierzyce	109305E	0,75 km

⁹ „Znaczenie infrastruktury komunalnej dla rozwoju lokalnego i regionalnego – przykład województwa łódzkiego” Katedra Zagospodarowania Środowiska i Polityki Przestrzennej, Uniwersytet Łódzki, dr Bartosz Bartosiewicz – prezentacja, www.rpo.lodzkie.pl

L.p.	Przebieg	Nr drogi	długość odcinka
7	Wiewiec – Dębowiec Mały	109306E	2,00 km
8	Madera - Janów	109307E	3,00 km
9	ul. Adamów – granica gm. Nowa Brzeźnica (Kol. Dubidze)	109309E	0,8 km
10	ul. Michałów	109310E	1,50 km
11	od drogi wojewódzkiej 483 Antonina – Dworszowice Pakoszowe	109218E	2,80 km
12	Strzelce Wielkie – Zamoście pod lasem – Górki przez wieś	109313E	2,50 km
13	Zamoście - Górki	109304E	1,10 km
14	Wiewiec - granica gm. Nowa Brzeźnica - Dubidze	109301E	2,16 km
15	Dębowiec Mały – Pieńki Dębowieckie	109308E	0,8 km
16	Dębowiec Wielki - Magdalenka	109308E	2,75 km
17	Krzywanice - granica gm. Lgota Wielka - Wiewiec	109257E	2,1 km
18	Strzelce Wielkie - Zamoście do drogi wojewódzkiej 483	109312E	2,8 km
			45,66 km

Źródło: RAPORT O STANIE GMINY STRZELCE WIELKIE ZA 2020 ROK

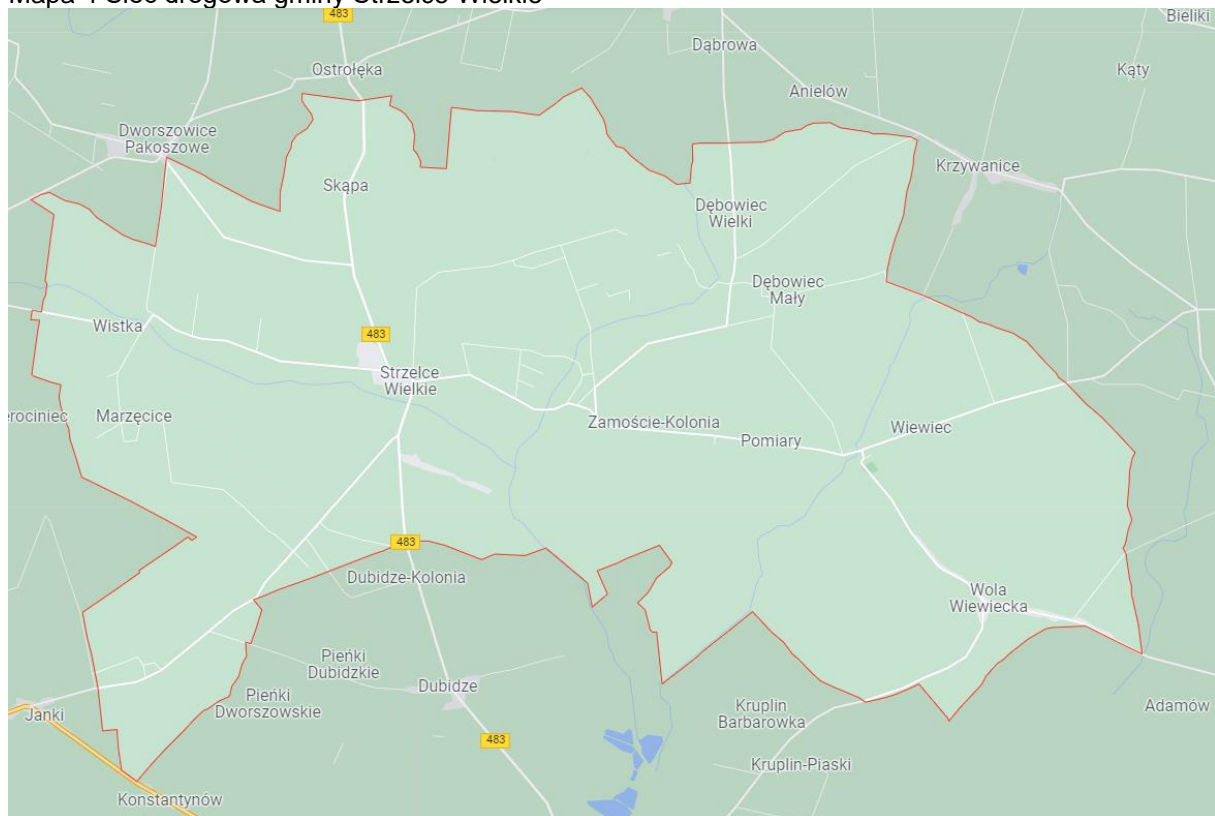
Tabela 5 Wykaz dróg wewnętrznych położonych na terenie gminy Strzelce Wielkie

Lp.	Przebieg	długość odcinka
1	Wola Wiewiecka - Kąty	0,7 km
2	Marzęcice od drogi gminnej do remizy	0,15 km
3	Marzęcice – od drogi powiatowej	0,75 km
4	ul. Cicha	0,175 km
5	ul. Henryka Dąbrowskiego	0,25 km
6	ul. Henryka Sienkiewicza	0,110 km
7	ul. J. Bema	0,3 km
8	ul. Jagiellońska	0,475 km
9	ul. Kolejowa (od drogi powiatowej do stacji PKP)	0,45 km
10	ul. Leśna	0,75 km
11	ul. R. Traugutta	0,35 km
12	ul. Słoneczna	0,75 km
13	ul. Spacerowa	0,25 km
14	ul. Sportowa	0,14 km
15	ul. Stanisława Mikołajczyka	0,19 km
16	ul. Wincentego Witosa	0,17 km
17	ul. Władysława Reymonta	0,102 km
18	ul. Zielona wraz z łącznikiem do ul. Częstochowskiej	0,495 km
19	Skąpa – drogi wewnętrzne	1,15 km
20	Wola Jankowska- drogi wewnętrzne	0,9 km
21	Zamoście -Kolonja – drogi wewnętrzne (pod Górkami)	0,62 km
22	Łącznik łączący Dębowiec Mały obok sklepu z Dębowcem Małym położonym przy drodze powiatowej	0,3 km
23	Marzęcice – od drogi gminnej	0,15 km

Lp.	Przebieg	długość odcinka
24	Marzęcice – od drogi gminnej	0,5 km
25	Wola Jankowska - Marzęcice	1,80 km
26	ul. Polna	0,7 km
27	Wola Wiewiecka działka ewidencyjna nr 1556 oraz 1503 na odcinku od remizy do drogi powiatowej nr 3522 E	0,95 km
28	Wola Wiewiecka działka ewidencyjna nr 266 na odcinku od drogi powiatowej nr 3522E w kierunku Woli Blakowej (granica gminy)	1,10 km
		14,727 km

Źródło: RAPORT O STANIE GMINY STRZELCE WIELKIE ZA 2020 ROK

Mapa 4 Sieć drogowa gminy Strzelce Wielkie

Źródło: www.google.pl/maps/place/Strzelce+Wielkie

Inwestycje drogowe

Jak informuje *Raport o stanie gminy Strzelce Wielkie za 2020 rok*, w roku 2020 wykonano:

- przebudowę dróg gminnych nr 109256E oraz nr 109313E w miejscowościach Strzelce Wielkie, Górki, Zamoście o łącznej długości ok. 2,1 km – zakończenie robót nastąpiło w czerwcu 2020 r.;
- przebudowę drogi gminnej nr 109257E Krzywanice – Wiewiec, zrealizowanej w ramach funduszu sołectkiego sołectwa Wiewiec, o długości 135 m. Wykonano utwardzenie drogi z kruszywa łamanego z zagęszczeniem oraz formowaniem i naprawą poboczy;
- wytyczenie geodezyjne drogi gminnej wewnętrznej (działka nr ewid. 1556 w miejscowości Wola Wiewiecka) w ramach funduszu sołectkiego sołectwa Wola Wiewiecka;

- wspólnie z Powiatem pajęczańskim zadanie pn. „Rozbudowa drogi powiatowej Nr 3515E Siedlec – Wistka – Strzelce Wielkie – Wiewiec na odcinku w miejscowości Zamoście-Kolonia”;
- modernizację wiaduktu drogowego w miejscowości Marzęcice;
- przebudowę drogi gminnej wewnętrznej, działka nr ewid. 77 w miejscowości Wola Jankowska w ramach funduszu sołectkiego Wola Jankowska;
- remont drogi gminnej nr 109256E położonej w obrębie geodezyjnym Górki, działka nr ewid. 311, w całości sfinansowany przez Skarb Państwa reprezentowany przez Lasy Państwowe Nadleśnictwo Radomsko;
- dokumentację projektową dotyczącą przebudowy drogi gminnej nr 109303E w miejscowości Strzelce Wielkie i Marzęcice.

Ponadto w celu utrzymania w dobrym stanie technicznym wszystkich dróg gminnych na terenie Gminy Strzelce Wielkie poddawane są one bieżącym naprawom m.in. masą asfaltową na zimno, patcherem, natomiast ubytki w drogach utwardzonych tłuczniem, żwirem oraz drogi gruntowe są uzupełniane w zależności od potrzeb.

Fotografia 3 Rondo w miejscowości Wiewiec

Źródło: Fotografia własna

W rejonie wsi Strzelce Wielkie, Marzęcice oraz Wistka biegnie **linia kolejowa** Częstochowa - Chorzew Siemkowice, stanowiąca połączenie z magistralą Śląsk - Porty Gdynia, Gdańsk. Według informacji zamieszczonej na stronie Urzędu Gminy Strzelce Wielkie od 18 maja 2020 roku Polskie Linie Kolejowe S.A. wznowiły ruch pociągów na linii kolejowej nr 146 od miejscowości Wyczerp do Chorzowa i Siemkowic.

Z informacji zamieszczonych na portalu www.rynek-kolejowy.pl, w ramach inwestycji Polskie Linie Kolejowe zlikwidowały przystanki pasażerskie. Samorząd województwa łódzkiego, na terenie którego leży fragment linii, analizuje jednak przywrócenie połączeń regionalnych po przywróceniu infrastruktury

do obsługi podróżnych. Linia nr 146 była wykorzystywana w regularnym ruchu pasażerskim do roku 2012.¹⁰

Gmina Strzelce Wielkie jest obsługiwana wyłącznie przez **komunikację autobusową i transport busami**. Komunikacja autobusowa prowadzona jest w relacjach regionalnych i wewnątrzwojewódzkich. Istniejąca sieć dróg oraz jej stan techniczny dają możliwość połączeń komunikacją zbiorową większości wsi w gminie z urzędem. Komunikacją zbiorową nie są obsługiwane miejscowości (poza autobusem szkolnym): Antonina, Wola Jankowska, Marzęcice, Górki, Dębowiec Mały, Dębowiec Wielki,

Gminna komunikacja zbiorowa jest realizowana za pośrednictwem PKS S.A. Częstochowa, Łódź, Belchatów oraz prywatnego przewoźnika Ekspres-Bus Robert Włodarczyk. Sieć połączeń zewnętrznych jest niewystarczająca. Odczuwają to zwłaszcza mieszkańcy miejscowości Wola Wiewiecka oraz Dębowiec Mały i Dębowiec Wielki. Należy podjąć działania zmierzające do zwiększenia ilości kursów komunikacji publicznej.

Fotografia 4 Droga prowadząca przez miejscowość Dębowiec Wielki

Źródło: Fotografia własna

Na terenie gminy realizowana jest następująca komunikacja autobusowa:

- transport autobusowy obsługiwany przez PKS Zduńska Wola Sp. z o. o.,
- transport autobusowy obsługiwany przez Nadgoplańską Komunikację Autobusową,
- transport autobusowy obsługiwany przez Ekspres-Bus.

Obsługę komunikacyjną gminy Strzelce Wielkie zapewniają Przedsiębiorstwa Komunikacji Samochodowej na następujących trasach¹¹:

¹⁰ Strategia rozwoju elektromobilności dla Gminy Strzelce Wielkie [za:] <https://www.rynek-kolejowy.pl/mobile/towary-wracaja-na-tory-sprawniej-dojada-ze-slaska-do-portow-97078.html>

¹¹ <http://autobusowyrozkladjazdy.pl>

- Częstochowa - Strzelce Wielki – Łódź, (PKS Częstochowa¹²);
- Częstochowa - Wola Kiedrzyńska - Kolonia Wierzchowisko - Lubojna - Radostków - Kokawa - Cykarzew - Cykarzew Północny - Stary Broniszew - Zapole - Rzędowie - Prusicko - Stara Brzeźnica - Nowa Brzeźnica - Dubidze - Dubidze-Kolonia - Strzelce Wielkie, (Ekspress-Bus¹³);
- Radomsko - Józefów - Stobiecko Szlacheckie - Wierzbica - Krępa - Wola Blakowa - Wola Wiewiecka - Wiewiec - Pomiary - Zamoście-Kolonia - Zamoście - Strzelce Wielkie - Wistka - Siedlec - Pajęczno (Connect Bus¹⁴);
- Strzelce Wielkie – Szczerców – Buczek – Łask – Zduńska Wola (NKA Kruszwica¹⁵);
- Inowrocław – Kruszwica – Chełmce – Radziejów - Piotrków Kujawski – Wierzbinek – Sompolno – Dęby Szlacheckie – Koło – Chełmno – Dąbie – Uniejów – Zygry – Szadek – Zduńska Wola – Łask – Buczek – Szczerców – Strzelce Wielkie – Dubidze – Nowa Brzeźnica – Ważne Młyny – Częstochowa – Siewierz – Katowice (NKA Kruszwica¹⁶).

„Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Łódzkiego do roku 2020 z perspektywą do roku 2030”, przyjęty uchwałą Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 27 października 2015 r. Nr XVII/178/15, wskazuje rozwiązania w obszarze przewozów pasażerskich na terenie województwa łódzkiego, w tym przede wszystkim określa sieć transportową, na której organizator (województwo łódzkie) jest zobowiązany do organizowania przewozów publicznych. Planowana sieć komunikacyjna, na której województwo łódzkie planuje organizować przewozy, została opracowana w kontekście zapewnienia spójnej sieci transportowej umożliwiającej¹⁷:

- prowadzenie obsługi jak największych potoków podróży oraz obsługi obszarów mających uzasadnienie społeczne, o charakterze ponadregionalnym z uwzględnieniem dostępu osobom niepełnosprawnym oraz osobom o ograniczonej zdolności ruchowej do publicznego transportu zbiorowego,
- zapewnienie korzystnej oferty z punktu widzenia trasy i czasu transportu,
- komunikowanie połączeń.

Sieć została zaplanowana w trzech wariantach:

- podstawowym,
- uzupełniającym I,
- **uzupełniającym II.**

Wariant uzupełniający II może, po przeprowadzeniu stosownej analizy, rozszerzyć wariant podstawowy lub wariant uzupełniający I poprzez uruchomienie wojewódzkich drogowych przewozów publicznych na wybranych kierunkach w sytuacji, kiedy spełnione zostaną następujące warunki:

- na kierunkach tych zaprzestaną przewozów przewoźnicy prywatni,

¹² <http://www.pks-czestochowa.pl/>

¹³ <https://www.e-podroznik.pl/6902,94768,82151,rozklad-jazdy-pks-czestochowa-strzelce-wielkie.html>

¹⁴ http://www.rozklady.com.pl/rozklad-jazdy-pks-pkp-busy/connect-bus,14645/radomsko_pajeczno,98807,43814/

¹⁵ https://rozklady.nocowanie.pl/strzelce_wielkie/wyszukiwarka_pks

¹⁶ https://rozklady.nocowanie.pl/strzelce_wielkie/wyszukiwarka_pks

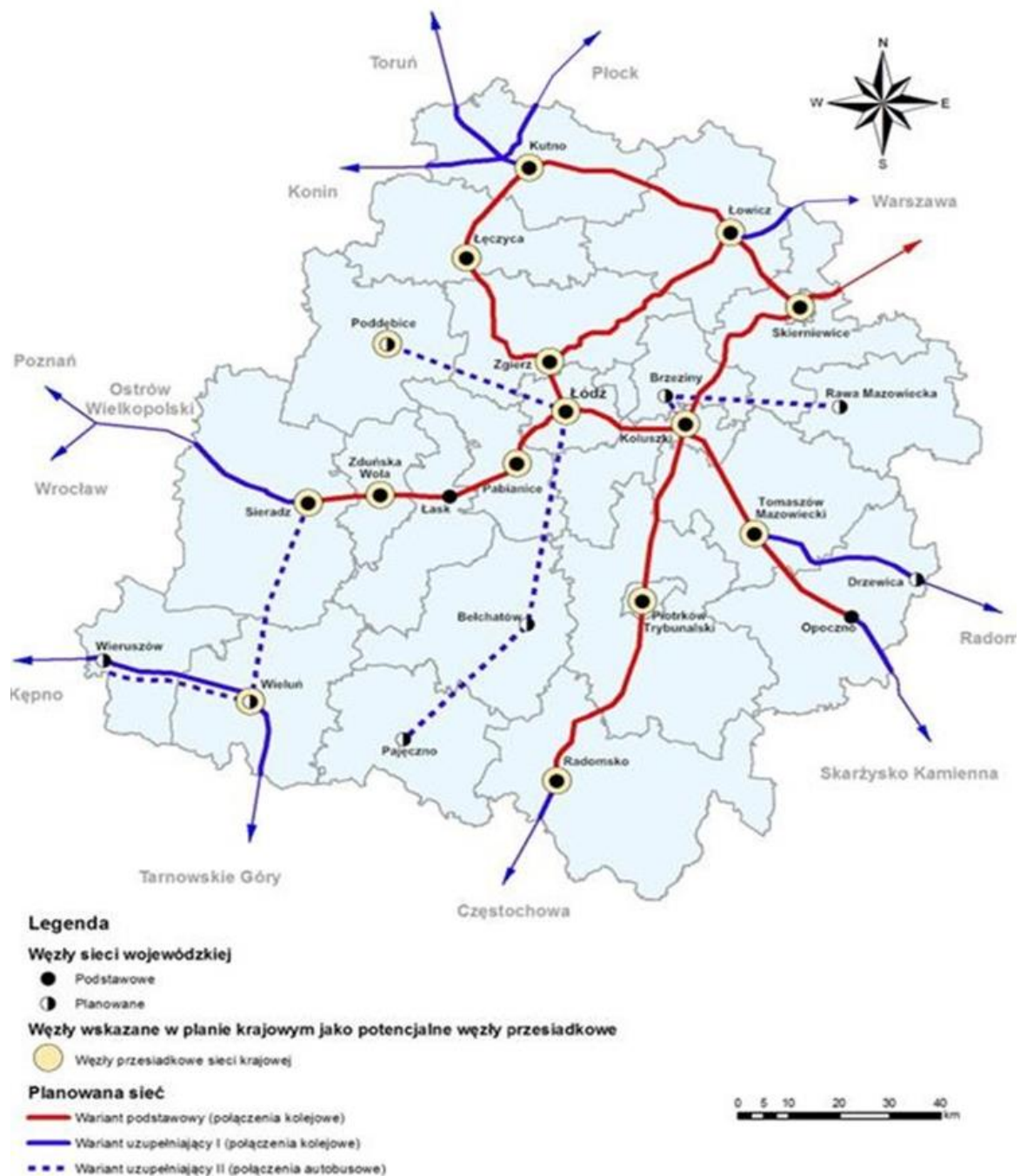
¹⁷ Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Łódzkiego do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

- na kierunkach tych nie będzie możliwości lub uzasadnienia ekonomicznego do uruchomienia przewozów kolejowych,
- na uruchomienie takich przewozów pozwolą możliwości finansowe województwa.

Wariant ten przewiduje możliwość uruchomienia przewozów na liniach:

- Poddębice – Łódź;
- Rawa Mazowiecka – Brzeziny – Koluszki;
- **Pajęczno – Belchatów – Łódź;**
- Wieruszów – Wieluń – Sieradz.

Mapa 5 Mapa planowanej sieci komunikacyjnej (wariant uzupełniający II)

Źródło: Plan zrównoważonego rozwoju publicznego transportu zbiorowego dla Województwa Łódzkiego do roku 2020 z perspektywą do roku 2030

Wraz z rozbudową osiedli mieszkaniowych oraz zagospodarowywaniem nowych terenów pod działalność gospodarczą (w tym turystykę), w gminie Strzelce Wielkie istnieje potrzeba rozbudowy istniejącej sieci drogowej. Budowy wymaga również sieć ścieżek rowerowych. Preferowany jest rozwój ciągów pieszo-rowerowych wzdłuż najbardziej uczęszczanych dróg na terenie gminy¹⁸:

- Skąpa — Strzelce Wielkie — Wola Jankowska;
- Wistka — Strzelce Wielkie — Zamoście — Wola Wiewiecka.

Gmina nie posiada **ścieżek dla rowerów**.

INFRASTRUKTURA ENERGETYCZNA

Na terenie gminy Strzelce Wielkie działalność dystrybucyjną w zakresie systemu elektroenergetycznego prowadzą dwa przedsiębiorstwa:

- TAURON Dystrybucja S. A. Oddział w Częstochowie,
- PGE Dystrybucja S. A. Oddział Łódź-Teren.

TAURON Dystrybucja S. A. Oddział w Częstochowie zasila obszar gminy Strzelce Wielkie w energię elektryczną z dwóch stacji transformatorowych WN/SN (GPZ-ów) umiejscowionych poza granicami gminy¹⁹:

- SE 110/15 kV „Dworszowice” – w miejscowości Dworszowice Kościelne – Kolonia, gm. Nowa Brzeźnica, własność TAURON Dystrybucja S. A.,
- SE 110/15 kV „Wistka” – w miejscowości Dworszowice Pakoszowe, gm. Sulmierzyce, własność PGE Dystrybucja S. A.

Z ww. GPZ wyprowadzone są linie elektroenergetyczne 15 kV relacji:

- GPZ Dworszowice – Nowa Brzeźnica,
- SE Dworszowice – Mleczarnia,
- SE Wistka – Wistka,

które zasilają 40 stacji transformatorowych 15/0,4 kV, stanowiących własność Spółki TAURON Dystrybucja oraz 6 stacji innych odbiorców.

Zachodni obszar gminy Strzelce Wielkie przecina linia wysokiego napięcia (110 kV) relacji:

- SE Cykarzew – SE Wistka.

Tabela 6 Długość linii elektroenergetycznych na terenie gminy Strzelce Wielkie pozostających w majątku i eksploatacji TAURON Dystrybucja S. A

Linie	napowietrzne	kablowe
	km	
WN	5,9	-
SN	45,5	2,9
nN	92,1	7,3

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Wielkie

¹⁸ Strategia Rozwoju Gminy Strzelce Wielkie na lata 2016 – 2023

¹⁹ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Wielkie

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 40 stacji transformatorowych 15/0,4 kV będących własnością TAURON Dystrybucja S. A..

Tabela 7 Wykaz stacji transformatorowych 15/04 kV na terenie gminy Strzelce Wielkie stanowiących własność TAURON Dystrybucja S.A.

Lp.	Nazwa Stacji	Numer	Rodzaj	Moc transf., kVA
1	Adamów Kolonia	564	słupowa	30
2	Dębowiec Mały 1	575	słupowa	63
3	Dębowiec Mały 2	576	słupowa	100
4	Dębowiec Wielki 1	577	słupowa	63
5	Dębowiec Wielki 2	578	słupowa	63
6	Górki Zamojskie	598	słupowa	63
7	Kolonia Wistka	605	słupowa	100
8	Marzęcice B	626	słupowa	100
9	Marzęcice 1	627	słupowa	63
10	Marzęcice 2	628	słupowa	63
11	Mchałów Strzelce	629	słupowa	100
12	Mrowisko	630	słupowa	40
13	Pomiary	667	słupowa	63
14	Strzelce Wielkie 3	679	słupowa	63
15	Strzelce Wielkie 4	680	słupowa	63
16	Strzelce Wielkie 5	682	słupowa	160
17	Strzelce Wielkie 6	683	słupowa	100
18	Strzelce Wielkie 1	685	słupowa	160
19	Strzelce Wielkie G. S.	684	słupowa	250
20	Strzelce Wielkie 2 POM	686	wnętrzowa	400
21	Wiewiec 1	690	słupowa	100
22	Wiewiec 2	691	słupowa	40
23	Wiewiec 3	692	słupowa	75
24	Wistka	693	słupowa	63
25	Wistka Szkoła	694	słupowa	63
26	Wola Jankowska 1	695	słupowa	160
27	Wola Jankowska 2	696	słupowa	160
28	Wola Wiewiecka 1	697	słupowa	63
29	Wola Wiewiecka 2	698	słupowa	75
30	Wola Wiewiecka 3	699	słupowa	63
31	Wola Wiewiecka 4	700	słupowa	100
32	Zamoście 7 „Pod lasem”	705	słupowa	40
33	Zamoście 2 Cegielnia	706	słupowa	125
34	Zamoście 3 Kolonia	707	słupowa	75
35	Zamoście 4 Kolonia	708	słupowa	30
36	Zamoście 5 Janów	709	słupowa	40
37	Zamoście 6 Szkoła	710	słupowa	160
38	Zamoście 7 Kolonia S. K. R.	711	słupowa	63
39	Zamoście 1 Wieś	712	słupowa	50

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Wielkie

Jak informuje TAURON Dystrybucja, istniejąca infrastruktura elektroenergetyczna wysokiego, średniego i niskiego napięcia na terenie gminy Strzelce Wielkie jest w dobrym, a częściowo w dostatecznym stanie technicznym oraz zapewnia zasilanie wszystkim zgłoszonym do zasilania obiektom. Moc zainstalowanych transformatorów w stacjach transformatorowych SN/nN oraz GPZ dostosowana jest do występujących potrzeb. Istniejące typy stacji umożliwiają, w razie konieczności,

wymianę transformatorów na jednostki o większej mocy. Wyjątek stanowi kilka stacji napowietrznych SN/nN starych typów przewidzianych do wymiany na nowe.

PGE Dystrybucja S. A. Oddział Łódź-Teren zaopatruje w energię elektryczną niewielką część obszaru Gminy Strzelce Wielkie, tj. wsie Antonina i Skąpa, wschodnią część wsi Wiewiec oraz północno-zachodni kraniec wsi Górki.

Energia elektryczna dostarczana jest do odbiorców PGE Dystrybucja za pośrednictwem linii magistralnych 15 kV:

- „Wistka – Dworszowice” (Antonina, Skąpa, Górki), wyprowadzonej ze stacji 110/15 kV „Wistka: zlokalizowanej w miejscowości Dworszowice Pakoszowe,
- „Młodzowy – Brzeźnica” (Wiewiec), wyprowadzonej ze stacji 110/15 kV „Młodzowy” zlokalizowanej w miejscowości Radomsko.

Na stacji transformatorowej 110/15 kV „Wistka”, zlokalizowanej na terenie gminy Sulmierzyce zainstalowane są dwa transformatory 110/15 kV o mocach 10 MVA. Obciążenie stacji wynosi ok. 60%. Rezerwy mocy stacji występują na poziomie 4 MW.

System zasilania Gminy Strzelce Wielkie w obszarze PGE Dystrybucja S. A. zaspokaja obecne oraz perspektywiczne potrzeby elektroenergetyczne gminy przy założeniu umiarkowanego tempa rozwoju i standardowych przerw w dostarczaniu energii elektrycznej.

Tabela 8 Struktura sieci elektroenergetycznej PGE Dystrybucja S. A. na terenie gminy Strzelce Wielkie

Poziom napięcia	Rodzaj	Długość, km
SN	Odcinki napowietrzne SN	2,7
	Odcinki kablowe SN (abonenckie)	3,0
nN	Odcinki napowietrzne nN (bez przyłączy)	6,7
	Odcinki kablowe nN (bez przyłączy)	0,9
	Przyłącza nN	1,9

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Wielkie

Tabela 9 Informacje o stacjach transformatorowych 15/0,4 kV na terenie gminy Strzelce Wielkie

Numer	Nazwa stacji	Miejscowość	Typ	Moc, kVA	Właściciel
8-A205	Wistka El. Wiatrowa	Wistka	Wnętrzowa	b. d.	obca
8-A060	Skąpa	Skąpa	Przewoźna	b. d.	obca
8-1460	Skąpa 2	Skąpa	Słupowa	100	PGE Dystrybucja S. A. Oddział Łódź-Teren
8-A047	Skąpa 1 RSP	Skąpa	Słupowa	b. d.	obca
8-1402	Antonina	Antonina	Słupowa	100	PGE Dystrybucja S. A. Oddział Łódź-Teren

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Wielkie

Gaz

Według zapisów w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Wielkie, gmina nie posiada sieci gazowej. Mieszkańcy zaopatrują się w gaz indywidualnie (np. poprzez butle z gazem płynnym).

Ciepłownictwo

Na terenie gminy nie występuje system ciepłowniczy. Odbiorcy ciepła zaopatrują się poprzez lokalne kotłownie oraz źródła indywidualne.

Odnawialne źródła energii

Według informacji zawartych w Planie Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Wielkie, a pozyskanych od przedsiębiorstwa TAURON Dystrybucja, do sieci elektroenergetycznej przyłączone są trzy elektrownie wiatrowe: dwie w miejscowości Strzelce Wielkie oraz jedna w miejscowości Zamoście. Łączna moc produkcyjna tych elektrowni wynosi 1 MW.

Natomiast PGE Dystrybucja S. A. Oddział Łódź-Teren, informuje iż na terenie gminy Strzelce Wielkie w miejscowości Wistka zlokalizowana jest elektrownia wiatrowa przyłączona do sieci PGE o mocy 4 MW.

Coraz więcej mieszkańców w gminie instaluje na własne potrzeby urządzenia wykorzystujące energię odnawialną, najczęściej są to instalacje fotowoltaiczne oraz kolektory słoneczne i piece na biomasę.

W 2020 roku gmina pozyskała dofinansowanie na realizację projektu pn.: „Odnawialne źródła energii dla Szkoły Podstawowej w Strzelcach Wielkich”.

INFRASTRUKTURA WODNOKANALIZACYJNA²⁰

WODOCIĄGI

Gmina Strzelce Wielkie jest w 100% zwodociągowana. Długość sieci wodociągowej na terenie gminy wynosi 110,5 km. Gmina jest zaopatrywana w wodę ze źródeł znajdujących się na jej terenie. Są to ujęcia:

- S1 o wydajności $Q = 90 \text{ m}^3/\text{h}$,
- S3a o wydajności $Q = 118 \text{ m}^3/\text{h}$,
- S4 o wydajności $Q = 55 \text{ m}^3/\text{h}$,

oraz ujęcie awaryjne P1 o wydajności $Q = 65 \text{ m}^3/\text{h}$.

Strefy ochrony sanitarnej bezpośredniej zostały wyznaczone. Sposób zagospodarowania tych stref określają odpowiednie decyzje administracyjne. Strefy ochrony pośredniej wymagają wyznaczenia lub stwierdzenia braku potrzeby ich wyznaczenia. Zaopatrzenie w wodę terenów inwestycyjnych wymaga jedynie rozbudowy wodociągowych sieci rozdzielczych.

Największy problem stanowi zły stan techniczny istniejącej infrastruktury wodociągowej. Uwidacznia się on szeregiem awarii sieci (zwłaszcza w okresie zimy). Ponadto technologia uzdatniania wody stosowana obecnie jest przestarzała i bardzo energochłonna. Przed samorządem zatem stoi wyzwanie modernizacji istniejącej infrastruktury.

W roku 2020 wyprodukowano 342 780,00 m³ wody, sprzedano ogółem 212 211,90 m³.

Gmina Strzelce Wielkie obsługuje łącznie 1499 odbiorców, z czego 1159 odbiorców posiada wodomierze, 339 ryczałt oraz 1 odbiorca – dostawca ścieków świadczący usługi dowożenia ścieków.

Do sieci wodociągowej podłączone są 53 firmy.

²⁰ RAPORT O STANIE GMINY STRZELCE WIELKIE ZA 2020 ROK

KANALIZACJA SANITARNA I OCZYSZCZANIE ŚCIEKÓW

Na terenie gminy Strzelce Wielkie znajduje się mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków socjalno-bytowych o przepustowości 313 m³ na dobę. Oczyszczalnia ścieków powstała na przełomie 2009/2010 roku. Wartość wykonanych robót wynosiła 4 744 443,36 zł. Inwestycja została zrealizowana dzięki Mechanizmowi Finansowemu Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi oraz środków własnych Gminy. Oczyszczalnia przyjmuje ścieki z części miejscowości Strzelce Wielkie, za pośrednictwem wybudowanej w 2005 oraz 2015 r. sieci kanalizacyjnej o łącznej długości 5 320 mb. Do sieci kanalizacji sanitarnej podłączonych jest 223 dostawców w tym 11 firm, co stanowi 61% skanalizowania miejscowości Strzelce Wielkie oraz 15% skanalizowania całej gminy. Na terenie Gminy Strzelce Wielkie funkcjonują 62 przydomowe oczyszczalnie ścieków.

W roku 2020 odprowadzono do oczyszczalni ścieków z sieci kanalizacji 23 091,82 m³, ścieki dowożone 6 096,06 m³.

INFRASTRUKTURA ZWIĄZANA Z GOSPODARKĄ ODPADAMI²¹

W 2020 roku usługę odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości na terenie Gminy Strzelce Wielkie wykonywała firma Remondis Sp. z o.o. Oddział w Częstochowie, ul. Radomska 12, 42-200 Częstochowa. Firma została wyłoniona w drodze przetargu nieograniczonego, a usługa była realizowana na podstawie umów:

- 1) I półrocze 2020 r. - umowa od 01.07.2019 r. do 30.06.2020 r.
- 2) II półrocze 2020 r. - umowa od 01.07.2020 r. do 30.06.2021 r.

Na mocy uchwały Nr XIV/89/20 Rady Gminy Strzelce Wielkie z dnia 23 marca 2020 r. w sprawie uchylenia uchwały w sprawie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości, na których nie zamieszkują mieszkańcy, a powstają odpady komunalne (Dz. Urz. Woj. Łódz. poz. 2255) Gmina Strzelce Wielkie z dniem 1 lipca 2020 r. odstąpiła od obejmowania systemem odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych właścicieli nieruchomości niezamieszkałych (nieruchomości, na których prowadzona jest działalność gospodarcza). Właściciele takich nieruchomości zobowiązani są do zawierania indywidualnych umów z przedsiębiorcą prowadzącym działalność w zakresie odbierania i zagospodarowania odpadów komunalnych, wpisanym do Rejestru Działalności Regulowanej prowadzonego przez Gminę Strzelce Wielkie.

Na terenie Gminy Strzelce Wielkie działa Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK) zlokalizowany w Strzelcach Wielkich przy ul. Częstochowskiej 24. Do Punktu przyjmowane są segregowane odpady komunalne dostarczane przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych na których powstają odpady komunalne na terenie Gminy Strzelce Wielkie. Mieszkańcy dostarczający odpady legitymują się dokumentem potwierdzającym miejsce zamieszkania oraz potwierdzeniem uiszczenia opłat za odpady komunalne.

Gospodarka odpadami w Gminie Strzelce Wielkie oparta jest na zasadach Planu gospodarki odpadami dla województwa łódzkiego na lata 2019-2025 z uwzględnieniem lat 2026-2031 (uchwała Nr XXXVI/466/21 z dnia 28.09.2021 r.).

²¹ RAPORT O STANIE GMINY STRZELCE WIELKIE ZA 2020 ROK

Na dzień 31 grudnia 2020 roku według danych Ewidencji Ludności Urzędu Gminy w Strzelcach Wielkich zameldowanych było 4542 osób. Natomiast liczba mieszkańców ujętych w deklaracjach za gospodarowanie odpadami komunalnymi to 3839 osób. Różnica w ilości 703 osób wynika z tego, że osoby zameldowane w tutejszej gminie mieszkają na terenie innych gmin lub za granicą kraju.

Poziomy ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji przekazanych do składowania oraz poziom recyklingu i przygotowania do ponownego użycia papieru, metali, tworzyw sztucznych i szkła zostały osiągnięte. W 2019 i 2020 roku z terenu Gminy Strzelce Wielkie nie zostały odebrane żadne odpady budowlane i rozbiórkowe.

INFRASTRUKTURA ŁĄCZNOŚCI

Gmina posiada dobrze rozwiniętą sieć telefoniczną. Wraz z rozwojem technologicznym, sieć telefonii stacjonarnej traci na znaczeniu na rzecz łączności bezprzewodowej oraz Internetu. Zakłada się, że w najbliższych latach proces ten będzie ulegał pogłębieniu.

2.2.2. Własność nieruchomości

Gmina Strzelce Wielkie jest właścicielem wszystkich obiektów użyteczności publicznej, gdzie prowadzi działalność publiczną.

„Stan gruntów stanowiących własność Gminy Strzelce Wielkie na dzień 31.12.2020 r. wynosi 180,6707 ha. Tereny te wykorzystywane są na realizację celów publicznych lub pozostają w depozycie nieruchomości komunalnych. Ponadto Gmina Strzelce Wielkie nabyła od Skarbu Państwa prawo użytkowania wieczystego gruntów o powierzchni ogółem 0,5364 ha, położonych w obrębie geodezyjnym Strzelce Wielkie. Natomiast grunty, które gmina oddała w 2011 roku w użytkowanie wieczyste stanowią 0,19 ha powierzchni gruntów gminnych. W analizowanym 2020 roku Gmina Strzelce Wielkie nabyła na własność 1,5975 ha gruntów, natomiast sprzedała 2,8874 ha gruntów.”²²

2.2.3. Stan obiektów dziedzictwa kulturowego

Na obszarze gminy Strzelce Wielkie nie ma zabytków nieruchomych wpisanych do rejestru zabytków.

²² RAPORT O STANIE GMINY STRZELCE WIELKIE ZA 2020 ROK

2.2.4. Uwarunkowania ochrony środowiska

W gminie funkcjonuje *PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY STRZELCE WIELKIE NA LATA 2018 – 2021 Z PERSPEKTYWĄ DO 2025 ROKU*.

Program zawiera m.in.:

- Charakterystykę gminy Strzelce Wielkie
- Ocenę stanu środowiska w zakresie:
 - Ochrony klimatu i jakości powietrza,
 - Zagrożenia hałasem,
 - Pól elektromagnetycznych,
 - Gospodarowania wodami,
 - Gospodarki wodno-ściekowej,
 - Zasobów geologicznych,
 - Gleb,
 - Gospodarki odpadami i zapobiegania powstawaniu odpadów,
 - Zasobów przyrodniczych w tym leśnych,
 - Zagrożeń poważnymi awariami.
- Zagadnienia horyzontalne
- Cele programu ochrony środowiska oraz kierunki działań i interwencji proekologicznych
- Harmonogram realizacji zadań powiatowych i monitorowanych wraz z ich finansowaniem

Wymienione obszary interwencji uwzględniają zagadnienia horyzontalne (przekrojowe dla wszystkich dziedzin), takie jak adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz monitoring.

2.3. Sfera społeczna

2.3.1. Sytuacja demograficzna i społeczna na danym obszarze

Gmina Strzelce Wielkie należy do województwa łódzkiego, powiatu pączęńskiego, zamieszkuje ją 8,7% ludności powiatu, stanowi ona około 9,7% powierzchni powiatu. Gmina Strzelce Wielkie pod względem liczby mieszkańców jest jedną z mniejszych gmin wiejskich powiatu pączęńskiego.

Zgodnie z danymi GUS, na dzień 31.12.2020 r. liczba ludności faktycznie zamieszkałej na obszarze gminy Strzelce Wielkie wyniosła 4 540 osób (ostatnie dostępne dane statystyczne). Zarejestrowano więcej kobiet niż mężczyzn, różnica wyniosła 30 osób. Na przestrzeni badanych lat liczba osób zamieszkujących gminę zmniejszyła się, aż o 202 osoby. Wśród kobiet odnotowujemy

spadek o 99 osób, natomiast wśród mężczyzn o 103 osoby. W roku 2020 kobiety stanowiły 50,33% ogółu ludności.

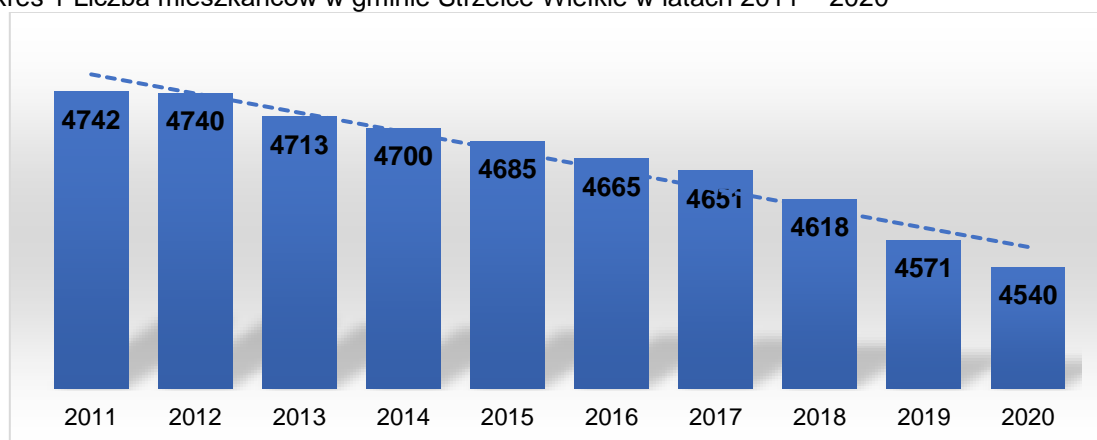
Tabela 10 Ludność faktycznie zamieszkała na obszarze gminy Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	4742	4740	4713	4700	4685	4665	4651	4618	4571	4540
kobiety	2384	2379	2367	2365	2368	2354	2344	2327	2305	2285
mężczyźni	2358	2361	2346	2335	2317	2311	2307	2291	2266	2255

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W analizowanych latach zauważalny jest stały równomierny spadek liczby mieszkańców gminy. W roku 2011 liczba mieszkańców była najwyższa i wynosiła 4 742 osób, w roku 2020 była najniższa i wyniosła 4 540 osób.

Wykres 1 Liczba mieszkańców w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Gmina Strzelce Wielkie pod względem ilości mieszkańców to jedna z mniejszych gmin wśród analizowanych JST, mniej mieszkańców jest w gminie Kielczygłów oraz Sulmierzyce w powiecie pączęńskim oraz gminie Lgota Wielka w powiecie radomszczańskim.

Tabela 11 Dynamika liczby ludności w latach 2011 - 2020 - analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat pączęński	52 877	52 700	52 533	52 293	52 023	52 003	51 851	51 597	51 220	50 952
Działoszyn	12 969	12 928	12 872	12 825	12 722	12 715	12 665	12 599	12 444	12 346
Kielczygłów	4 247	4 205	4 198	4 170	4 112	4 096	4 074	4 032	3 981	3 950
Nowa Brzeźnica	4 812	4 759	4 729	4 710	4 663	4 645	4 609	4 573	4 558	4 535
Pączęno	11 778	11 783	11 759	11 720	11 713	11 719	11 696	11 644	11 510	11 491
Rząśnia	4 864	4 867	4 851	4 820	4 804	4 857	4 892	4 909	4 939	4 924
Siemkowice	4 874	4 853	4 854	4 852	4 858	4 837	4 814	4 791	4 773	4 745
Strzelce Wielkie	4 742	4 740	4 713	4 700	4 685	4 665	4 651	4 618	4 571	4 540
Sulmierzyce	4 591	4 565	4 557	4 496	4 466	4 469	4 450	4 431	4 444	4 421
Powiat radomszczański	117 266	116 881	116 316	115 832	115 125	114 336	113 923	113 315	112 644	111 696
Lgota Wielka	4 365	4 368	4 364	4 359	4 334	4 306	4 308	4 294	4 278	4 262
Ładzice	4 899	4 905	4 872	4 855	4 841	4 800	4 809	4 784	4 757	4 766
województwo łódzkie	2533681	2524651	2513093	2504136	2493603	2485323	2476315	2466322	2454779	2437970

Jednostka terytorialna	saldo	saldo %
Powiat pajęczański	-1 925	-3,64
Działoszyn	-623	-4,80
Kielczygłów	-297	-6,99
Nowa Brzeźnica	-277	-5,76
Pajęczno	-287	-2,44
Rząśnia	60	1,23
Siemkowice	-129	-2,65
Strzelce Wielkie	-202	-4,26
Sulmierzyce	-170	-3,70
Powiat radomszczański	-5 570	-4,75
Lgota Wielka	-103	-2,36
Ładzice	-133	-2,71
województwo łódzkie	-95711	-3,78

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W większości analizowanych jednostek terytorialnych w powiecie pajęczańskim odnotowano zmniejszenie się liczby ludności w roku 2020 w stosunku do roku 2011. Spadek ten w poszczególnych gminach wynosi:

- Gmina Działoszyn (minus) – 623 osoby (zmniejszenie o 4,80%);
- Gmina Kielczygłów (minus) – 297 osób (zmniejszenie o 6,99%);
- Gmina Nowa Brzeźnica (minus) – 277 osób (zmniejszenie o 5,76%);
- Gmina Pajęczno (minus) – 287 osób (zmniejszenie o 2,44%);
- Gmina Siemkowice (minus) – 129 osób (zmniejszenie o 2,65%);
- Gmina Strzelce Wielkie (minus) – 202 osoby (zmniejszenie o 4,26%);
- Gmina Sulmierzyce (minus) – 170 osób (zmniejszenie o 3,70%).

Jedyną gminą w powiecie pajęczańskim, która odnotowała wzrost liczby mieszkańców jest gmina Rząśnia (+ 60 osób), nastąpiło więc zwiększenie badanej cechy o 1,23%.

Sytuacja gmin z powiatu radomszczańskiego jest pod tym względem podobna, obie analizowane gminy odnotowały spadek mieszkańców w stosunku do roku 2011.

- Gmina Lgota Wielka (minus) – 103 osoby (zmniejszenie o 2,36%);
- Gmina Ładzice (minus) – 133 osoby (zmniejszenie o 2,71%).

W tym samym czasie w powiecie pajęczańskim liczba mieszkańców ogółem zmniejszyła się o 1 925 osób (-3,64%), w powiecie radomszczańskim o 5 570 osób (- 4,75%), a w województwie łódzkim o 95 711osób (- 3,78%).

Na zmianę liczby mieszkańców wpływ mają wysokość przyrostu naturalnego (różnica między liczbą urodzeń i zgonów) oraz saldo migracji (różnica między napływem ludności na dany teren i odpływem z niego). W latach poddanych analizie, przyrost naturalny w gminie Strzelce Wielkie był ujemny co oznacza, iż liczba urodzeń żywych była niższa od liczba zgonów. Najniższą wartość ujemną odnotowano w roku 2013 (-42).

Tabela 12 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na terenie gminy Strzelce Wielkie (stan w dniu 31XII)

Ruch naturalny (osoba)	Lata									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Urodzenia żywe ogółem	44	57	26	34	37	44	32	33	35	29
Urodzenia żywe mężczyźni	22	28	16	16	20	24	15	17	19	17
Urodzenia żywe kobiety	22	29	10	18	17	20	17	16	16	12
Zgony ogółem	77	65	68	58	68	63	55	65	53	67
Zgony mężczyźni	36	32	38	31	37	32	26	32	35	31

Ruch naturalny (osoba)	Lata									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zgony kobiety	41	33	30	27	31	31	29	33	18	36
Przyrost naturalny ogółem	-33	-8	-42	-24	-31	-19	-23	-32	-18	-38
Przyrost naturalny mężczyźni	-14	-4	-22	-15	-17	-8	-11	-15	-16	-14
Przyrost naturalny kobiety	-19	-4	-20	-9	-14	-11	-12	-17	-2	-24

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

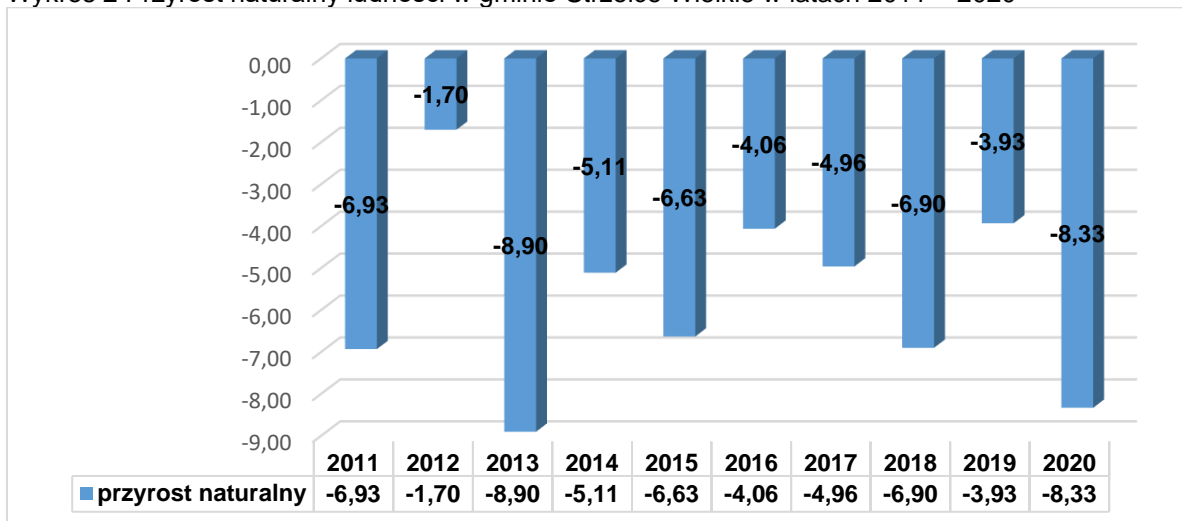
Urodzenia są kluczowym czynnikiem wpływającym na strukturę ludności. Według danych GUS w gminie Strzelce Wielkie w 2020 roku odnotowano 29 żywych urodzeń, w tym 17 mężczyzn i 12 kobiet. Na terenie gminy w roku 2020 odnotowano więcej zgonów niż żywych urodzeń (67 osób), zatem przyrost naturalny jest ujemny (- 38 osób). W poprzednich latach również odnotowano ujemny przyrost naturalny. W analizowanych latach przyrost naturalny ogółem wynosi (-268 osób), w tym (-136 mężczyzn) oraz (-132 kobiety). Najniższa wartość wskaźnika na 1000 ludności została odnotowana w roku 2018 (-4,17).

Tabela 13 Przyrost naturalny, urodzenia, zgony na 1000 ludności na terenie gminy Strzelce Wielkie (stan w dniu 31 XII) w latach 2011 – 2020

Na 1000 ludności:	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
urodzenia żywe	9,24	12,09	5,51	7,24	7,91	9,40	6,90	7,12	7,64	6,36
zgony	16,16	13,78	14,41	12,36	14,55	13,46	11,87	14,02	11,57	14,69
przyrost naturalny	-6,93	-1,70	-8,90	-5,11	-6,63	-4,06	-4,96	-6,90	-3,93	-8,33

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 2 Przyrost naturalny ludności w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W analizie porównawczej w latach 2011 – 2020 przyrost naturalny, w prawie wszystkich analizowanych JST był przeważnie ujemny. Na tle gmin pod tym względem można zauważyć, że wyróżniają się gminy Pajęczno oraz Siemkowice, które odnotowały w ciągu badanych lat trzykrotnie wskaźnik dodatni na poziomie 0 do 1,24. Rosnący ujemny przyrost naturalny w województwie łódzkim na przestrzeni badanych lat oraz w gminach poddanych analizie pokazuje skalę problemu w regionie. W tabeli poniżej kolorem oznaczono wartości dodatnie przyrostu naturalnego, są to sporadyczne przypadki. Ujemny przyrost naturalny w gminie Strzelce Wielkie nie jest zatem cechą wyjątkową gminy i dotyczy całego powiatu pajęczańskiego oraz radomszczańskiego, jest również charakterystyczny dla całego województwa łódzkiego.

Tabela 14 Przyrost naturalny w gminach ościennych, powiecie pajęczańskim i radomszczańskim oraz województwie łódzkim w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat pajęczański	-1,34	-2,33	-2,55	-2,67	-2,99	-2,14	-1,81	-2,71	-2,75	-5,40
Działoszyn	-0,15	-0,70	-1,55	-1,79	-0,47	-0,32	-1,10	-2,85	-3,84	-5,17
Kielczygłów	-3,04	-2,84	-5,02	-6,93	-6,02	-6,12	-2,20	-4,20	-9,00	-6,29
Nowa Brzeźnica	-1,67	-6,89	-3,38	-3,81	-4,05	-6,03	-5,63	-7,41	-3,06	-7,06
Pajęczno	1,10	-0,60	-0,17	-0,43	-0,77	1,20	-1,20	0,00	-1,12	-3,31
Rząśnia	-1,23	-3,71	-3,08	-3,92	-4,57	-0,83	0,00	-1,43	1,42	-4,46
Siemkowice	-0,41	-1,64	1,24	0,41	-2,07	-5,57	-0,62	-1,04	0,00	-6,94
Strzelce Wielkie	-6,93	-1,70	-8,90	-5,11	-6,63	-4,06	-4,96	-6,90	-3,93	-8,33
Sulmierzyce	-4,34	-6,12	-5,29	-5,29	-7,60	-4,03	-1,12	-2,03	-4,29	-5,41
Powiat radomszczański	-3,02	-2,59	-3,55	-3,38	-4,23	-4,43	-3,44	-3,69	-3,89	-6,99
Lgota Wielka	1,14	-2,07	-0,46	-1,61	-2,76	-2,55	1,86	0,46	-2,34	-5,15
Ładzice	-4,69	-1,02	-3,07	-3,50	-5,79	-7,68	-3,97	-7,31	-4,20	-3,58
województwo łódzkie	-2,70	-2,97	-3,51	-2,80	-3,61	-2,98	-2,98	-3,47	-3,64	-6,09

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Czułym miernikiem zmian sytuacji społeczno-gospodarczej jest migracja. Ludzie osiedlają się na terenach, których perspektywy rozwojowe postrzegają z optymizmem, natomiast spontaniczna emigracja z danego terenu jest zawsze sygnałem zagrożenia zapaścią rozwojową.

Migracje ludności są bardzo istotnym czynnikiem wpływającym na liczbę i strukturę ludności danego regionu. „Migracjami (lub wędrówkami) ludności nazywamy całokształt przemieszczeń prowadzących do stałej lub okresowej zmiany miejsca zamieszkania osób. Migracje uważa się za najważniejszy przejaw przestrzennej mobilności ludności”.²³

Tabela 15 Migracje wewnętrzne i zagraniczne w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

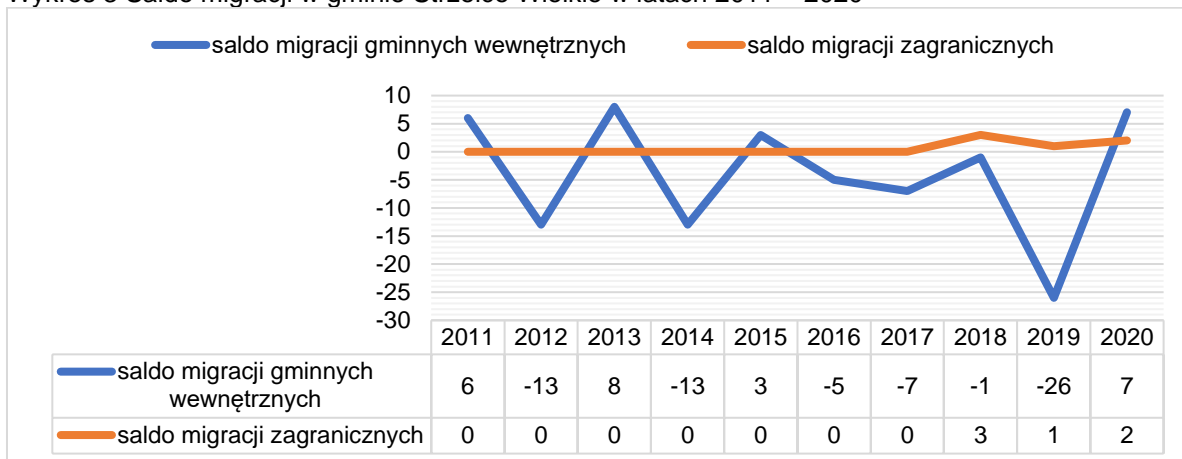
Migracje wewnętrzne i zagraniczne w gminie Strzelce Wielkie										
Migracje na pobyt stały	Lata									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Zameldowania w ruchu wew. ogółem	49	24	48	33	54	38	28	40	53	39
Zameldowania z zagranicy ogółem	0	0	0	0	0	0	0	3	1	2
Zameldowania ogółem	49	24	48	33	54	38	28	43	54	41
Wymeldowania w ruchu wew.	43	37	40	46	51	43	35	41	79	32
Wymeldowania za granicę	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Wymeldowania ogółem	43	37	40	46	51	43	35	41	79	32
Saldo migracji ogółem	6	-13	8	-13	3	-5	-7	2	-25	9
Saldo migracji wewnętrznych	6	-13	8	-13	3	-5	-7	-1	-26	7
Saldo migracji zagranicznych	0	0	0	0	0	0	0	3	1	2

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W gminie Strzelce Wielkie w 2020 roku saldo migracji (ogółem) odnotowujemy na poziomie (+9) osób. Liczba osób zameldowanych w roku 2020 ogółem to 41 osób, natomiast wymeldowanych to 32 osoby. Zmiany miejsca zamieszkania występują głównie w obrębie kraju, regionu. Najwięcej osób wyprowadziło się z terenu gminy w roku 2019, aż 79 osób. Wymeldowania w ruchu wewnętrznym w gminie w ostatnich latach kształtują się na podobnym poziomie. Według danych GUS saldo migracji zagranicznych kształtuje się od (0) do (+3). W gminie ani jedna osoba w analizowanych latach nie zdecydowała się wymeldowanie za granicę, a dodatkowo saldo migracji zagranicznych nasila się po roku 2018.

²³ Definicja zaczerpnięta z „Materiałów dydaktycznych Zakładu Demografii i Gerontologii Społecznej UŁ” www.demografia.uni.lodz.pl

Wykres 3 Saldo migracji w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wartość salda migracji wewnętrznych w analizowanych latach przyjmowała wartości od ujemnych do dodatnich. Największy spadek salda odnotowano w roku 2019 (-26), a zwiększenie w roku 2013 (+8). Należy jednak zauważyć, iż bilans salda migracji wewnętrznych na przestrzeni analizowanych lat jest ujemny i wynosi (-41) mieszkańców. Wartość salda migracji zagranicznych w analizowanym okresie przyjmuje wartości dodatnie lub zerowe. Wskazane powyżej wartości opisujące ruch migracyjny pokazują, że w ciągu ostatnich lat więcej ludzi zdecydowało się na opuszczenie gminy Strzelce Wielkie i zamieszkanie w innym miejscu.

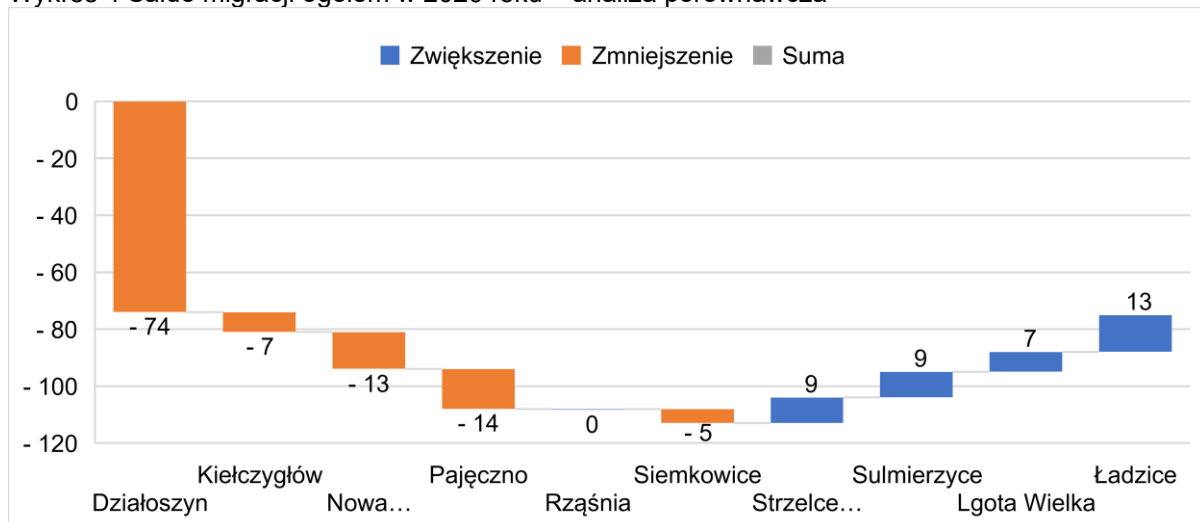
Tabela 16 Saldo migracji ogółem w gminach ościennych, powiecie pajęczańskim, radomszczańskim oraz województwie łódzkim w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat pajęczański	-89	-134	-105	-120	bd*	-79	-121	-142	-267	-95
Działoszyn	-72	-41	-82	-61	bd*	-79	-50	-69	-91	-74
Kielczygłów	-16	-23	-16	-5	bd*	-8	0	-22	-34	-7
Nowa Brzeźnica	-1	-21	-22	2	bd*	-2	-20	1	-5	-13
Pajęczno	-3	-26	6	-19	bd*	-36	-27	-54	-111	-14
Rząśnia	5	-1	9	7	bd*	32	28	14	7	0
Siemkowice	-12	-6	-7	-10	bd*	0	-29	-10	-22	-5
Strzelce Wielkie	6	-13	8	-13	bd*	-5	-7	2	-25	9
Sulmierzyce	4	-3	-1	-21	bd*	19	-16	-4	14	9
Powiat radomszczański	-143	-178	-308	-132	bd*	-261	-237	-253	-263	-225
Lgota Wielka	-15	12	-22	-3	bd*	-12	-16	-24	-22	7
Ładzice	12	17	4	0	bd*	20	2	9	-9	13
województwo łódzkie	-1 891	-1 828	-2 678	-2 045	Bd*	-1 417	-1 789	-1 859	-2 510	-1 672

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne), bd* – brak danych

Wskaźnik salda migracji dla powiatu pajęczańskiego i radomszczańskiego oraz województwa, a także badanych gmin miejsko – wiejskich: Pajęczno i Działoszyn nie napawa optymizmem, gdyż w latach poddanych analizie przyjmuje wyłącznie wartości ujemne. Wśród gmin wiejskich kształtuje się różnie, przyjmując wartości od (-34) do (+32). Gminami, w której wskaźnik salda migracji w latach poddanych analizie jest prawie co roku dodatni są gminy: Rząśnia (oprócz roku 2012) oraz Ładzice (oprócz roku 2019). W roku 2020 wartość wskaźnika salda migracji ogółem w otoczeniu gminy Strzelce Wielkie kształtowała się następująco:

Wykres 4 Saldo migracji ogółem w 2020 roku – analiza porównawcza

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Saldo migracji dla gminy Strzelce Wielkie, w roku 2020 wyniosło (+ 9) osób i jest to jeden z czterech dodatnich wyników obok gminy Sulmierzyce, w której to odnotowano (+9) osób, gminy Ładzice (+13) osób oraz gminy Lgota Wielka (+7) osób. Najtrudniejsza jest sytuacja w gminie miejsko-wiejskiej Działoszyn, gdzie od lat wskaźnik przyjmuje wartości ujemne, w roku 2020 (-74) osoby, w ciągu analizowanych lat z gminy wyemigrowało 619 osób, które zapewne wybierają inne ościennie gminy do zamieszkania.

Istnieje kilka czynników determinujących ruch migracyjny społeczeństwa, zalicza się do nich:²⁴

- czynniki demograficzne, takie jak wiek, płeć i stan cywilny
- czynniki pozademograficzne: ekonomiczne, polityczne, etniczne, społeczne i kulturowe.

W strukturze wieku ludności można wyróżnić trzy podstawowe kategorie, które są istotne z punktu widzenia rynku pracy i zasobów siły roboczej:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym, tj. w wieku od 0 do 17 lat,
- ludność w wieku produkcyjnym, w tym: kobiety od 18 do 59 lat, a mężczyźni od 15 do 64 lat,
- ludność w wieku poprodukcyjnym, w tym: kobiety od 60 lat i więcej, a mężczyźni od 65 lat i więcej.

Osoby w wieku produkcyjnym dzielimy na dwie kategorie: osoby mobilne oraz osoby niemobilne. Osoby mobilne charakteryzują się gotowością do podjęcia zmian w swoim życiu zawodowym, zmianą pracy, stanowiska pracy, chęcią przekwalifikowania się, nabycia nowych umiejętności. Osoby znajdujące się w przedziale wiekowym produkcyjnym niemobilnym to osoby, które nie wykazują chęci do zmiany pracy, stanowiska pracy, nie są zainteresowane zdobyciem nowych kwalifikacji zawodowych.

W gminie Strzelce Wielkie osoby w wieku produkcyjnym mobilnym w 2020 roku stanowiły 61,5% ogółu osób w wieku produkcyjnym.

²⁴ „Materiały dydaktyczne Zakładu Demografii i Gerontologii Społecznej UŁ” ww.demografia.uni.lodz.pl

Tabela 17 Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku (stan w dniu 31XII)										
Ludność w wieku:	Lata									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Przedprodukcyjnym ogółem (17 lat i mniej)	873	856	820	796	798	768	750	742	725	722
Produkcyjnym ogółem	2963	2981	2984	2978	2961	2954	2934	2890	2844	2807
Produkcyjnym mobilnym	1849	1863	1873	1868	1841	1844	1827	1791	1752	1728
Produkcyjnym niemobilnym	1114	1118	1111	1110	1120	1110	1107	1099	1092	1079
Poprodukcyjnym ogółem	906	903	909	926	926	943	967	986	1002	1011
W % ogółem ludność w wieku:										
przedprodukcyjnym	18,4	18,1	17,4	16,9	17,0	16,5	16,1	16,1	15,9	15,9
produkcyjnym	62,5	62,9	63,3	63,4	63,2	63,3	63,1	62,6	62,2	61,8
poprodukcyjnym	19,1	19,1	19,3	19,7	19,8	20,2	20,8	21,4	21,9	22,3

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Z powyższych danych wynika, że w latach 2011- 2020 w gminie Strzelce Wielkie obserwujemy:

- zmniejszenie liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym o 151 osób;
- zmniejszenie liczby ludności w wieku produkcyjnym o 156 osób,
- zmniejszenie liczby ludności w wieku poprodukcyjnym o 105 osób.

W gminie dominuje ludność w wieku produkcyjnym obejmując 61,8% społeczeństwa, niekorzystnym zjawiskiem jest zauważalny na przestrzeni badanych lat ciągły wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym osiągając 22,3% społeczeństwa i stopniowy spadek liczby osób w wieku przedprodukcyjnym do 15,9% w roku 2020. Zmiany w strukturze wieku ludności (zmniejszanie się liczby dzieci i młodzieży) dają podstawy do twierdzenia, że proces ten będzie postępował. Problem dotyczy większości gmin województwa łódzkiego. Proporcje ekonomicznych grup wieku w gminach ościennych, powiecie i województwie kształtują się następująco:

Tabela 18 Ludność w podziale na lata produkcyjne w 2020 roku – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	ogółem	w wieku przedprodukcyjnym		w wieku produkcyjnym		w wieku poprodukcyjnym	
		liczba	udział %	liczba	udział %	liczba	udział %
Powiat pączęzański	50 952	8 616	16,9	30 929	60,7	11 407	22,4
Działoszyn	12 346	2 082	16,9	7 601	61,6	2 663	21,6
Kielczygłów	3 950	592	15,0	2 400	60,8	958	24,3
Nowa Brzeźnica	4 535	683	15,1	2 769	61,1	1 083	23,9
Pajęczno	11 491	1 980	17,2	6 841	59,5	2 670	23,2
Rzaśnia	4 924	899	18,3	3 052	62,0	973	19,8
Siemkowice	4 745	877	18,5	2 856	60,2	1 012	21,3
Strzelce Wielkie	4 540	722	15,9	2 807	61,8	1 011	22,3
Sulmierzyce	4 421	781	17,7	2 603	58,9	1 037	23,5
Powiat radomszczański	111 696	18 628	16,7	66 753	59,8	26 315	23,6
Lgota Wielka	4 262	760	17,8	2 644	62,0	858	20,1
Ładzice	4766	852	17,9	2875	60,3	1039	21,8
województwo łódzkie	2437970	416 152	17,1	1 420 323	58,3	601 495	24,7

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W tabeli powyżej wyłoniono do analizy porównawczej dane wojewódzkie, powiatowe, jednostki samorządu terytorialnego w granicach administracyjnych powiatu pączęzańskiego oraz gminy graniczące z gminą Strzelce Wielkie. Kolorem pomarańczowym zaznaczono wskaźniki o najwyższych, zaś kolorem niebieskim o najniższych wartościach udziału % ludności w danej grupie wieku.

Najwyższy odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym odnotowano w gminie wiejskiej Siemkowice tj. 18,5%, natomiast najniższy w gminie Kielczygłów 15,0%. Udział % osób w wieku przedprodukcyjnym w województwie łódzkim ogółem wynosi 17,1% powiecie pączęzańskim 16,9%, a w powiecie radomszczańskim 16,7%.

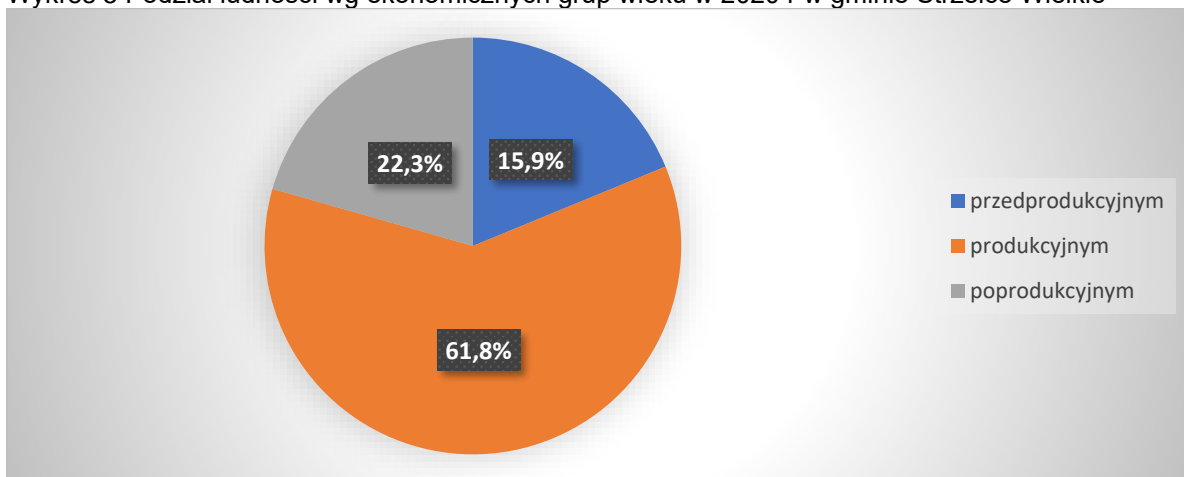
Najwyższy odsetek osób w wieku produkcyjnym przypada na gminę Rząśnia: 62,0% ogółu ludności w gminie, natomiast najniższy na gminę Sulmierzyce tj. 58,9% ogółu ludności, wskaźnik ten jest nieznacznie wyższy bo o 0,6% od najniższego wskaźnika przypadającego na województwo łódzkie 58,3%.

Największy udział % osób w wieku poprodukcyjnym wśród jednostek samorządu terytorialnego zaobserwowano w gminie Kielczyglów 24,3%, natomiast najniższy przypada na gminę wiejska Rząśnia tj. 19,8%.

W gminie Strzelce Wielkie udział ludności wg ekonomicznych grup wieku w 2020 roku przedstawiał się następująco:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym stanowiła 15,9% ogółu ludności w gminie,
- ludność w wieku produkcyjnym stanowiła 61,8% ogółu ludności w gminie,
- ludność w wieku poprodukcyjnym stanowiła 22,3% ogółu ludności w gminie.

Wykres 5 Podział ludności wg ekonomicznych grup wieku w 2020 r w gminie Strzelce Wielkie

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wskaźniki w gminie były niższe od średniej dla powiatu pączęczańskiego i radomszczańskiego oraz województwa łódzkiego w grupie osób w wieku przedprodukcyjnym. Natomiast w grupie osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym wskaźnik był wyższy od średniej dla obu powiatów i województwa.

Ze strukturą wieku i płci ludności jest powiązany również wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności, czyli ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Dla gminy Strzelce Wielkie wskaźnik ten wynosi 36,0 osób i jest niższy niż ten sam wskaźnik dla powiatu (36,9 osób) i niższy niż wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności dla województwa (42,3 osób). Im przedmiotowy wskaźnik jest wyższy, tym sytuacja demograficzna obszaru, z punktu widzenia ekonomicznego jest trudniejsza i świadczy o starzeniu się społeczeństwa. Systematyczny przyrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym powoduje silną presję na system emerytalny (zapewnienie emerytur dla coraz liczniejszej populacji osób, które zakończyły aktywność zawodową) oraz na system opieki zdrowotnej (zapewnienie specjalistycznej opieki ludziom w podeszłym wieku).

PODSUMOWANIE:

W horyzoncie czasowym, obejmującym najbliższe lata, zasadniczy wpływ na kształt polityki społecznej w całym województwie łódzkim, jak i w gminie Strzelce Wielkie, będą miały procesy demograficzne, które uwidoczniły się i nasiliły w ostatnich latach. Do tych procesów zaliczamy:

- zmieniony model rodziny (małodzieństwo rodzin, samotne rodzicielstwo);
- wzrost liczby rozwodów i związków nieformalnych;
- wzrastający odsetek małżeństw bezdzietnych;
- opóźnianie wieku zawierania małżeństw i rodzenia pierwszego dziecka;
- wzrost liczby jednoosobowych gospodarstw domowych;
- ujemny przyrost naturalny i malejąca dzietność;
- spadek liczby małżeństw;
- wzrost przeciętnej długości życia;
- migracje wewnętrzne i zagraniczne.

Stan i struktura ludności w obrębie gminy Strzelce Wielkie są podobne do sytuacji, jaka panuje w obrębie województwa łódzkiego. Liczba mieszkańców gminy zmniejsza się, podobnie jak w większości analizowanych JST, również przyrost naturalny w gminie Strzelce Wielkie w analizowanych latach był ujemny. Saldo migracji w gminie przyjmuje w poszczególnych latach wartości od ujemnych (-25) do dodatnich (+9). Bilans migracji wynosi (-38) mieszkańców. Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w liczbie osób ogółem był niższy od udziału osób w wieku poprodukcyjnym. Taka sama tendencja zachodzi w powiecie radomszczańskim oraz w całym województwie łódzkim. Kolejne lata nie przedstawiają się zatem optymistycznie, jest to związane z obecną sytuacją epidemiologiczną w Polsce i na świecie. W roku 2020 zanotowano dużą umieralność ludzi z powodu wirusa SARS - Covid 19, przy jednoczesnym spadku ilości porodów. Ujemny przyrost naturalny jest zatem jednym z głównych problemów gminy w wymiarze społecznym i gospodarczym. Problem dotyczy ogólnie całej Polski.

Prognoza liczby ludności

Prognozy GUS²⁵ wykonane w 2017 roku (na podstawie danych z lat 2013 – 2014) wskazują, iż liczba ludności zamieszkującej gminę Strzelce Wielkie do roku 2030 będzie stopniowo maleć. Są to jednak pewne przypuszczenia, które nie muszą się sprawdzić, ale zważywszy na fakt, iż w 2020 roku liczba mieszkańców wynosiła 4 540, a w prognozie założono dla tego roku liczbę 4 606 mieszkańców, można przypuszczać że się sprawdzi, gdyż prognoza była przeszacowana o 66 osób.

Należy także wziąć pod uwagę fakt, iż rozpoczęta w 2020 roku pandemia koronawirusa Covid -19 niesie ze sobą wysoką liczbę zgonów, może również prowadzić do zmniejszenia liczby

²⁵ „Prognoza ludności gmin na lata 2017-2030”. Prognoza ta została opracowana w oparciu o długoterminowe założenia „Prognozy ludności Polski na lata 2014-2050” oraz „Prognozy dla powiatów i miast na prawie powiatu na lata 2014-2050.”

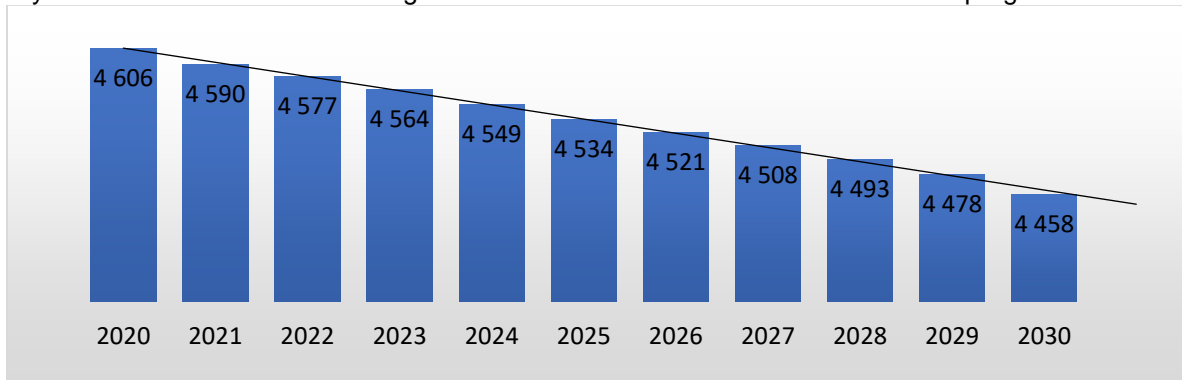
urodzzeń. Poniżej zaprezentowano prognozę na lata 2019 – 2030, czyli w czasie obejmującym ostatnie dane dostępne statystyczne oraz czas obowiązywania przedmiotowej Strategii.

Tabela 19 Prognoza liczby ludności w gminie Strzelce Wielkie

	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
ogółem	4 606	4 590	4 577	4 564	4 549	4 534	4 521	4 508	4 493	4 478	4 458
mężczyźni	2 274	2 267	2 262	2 254	2 244	2 235	2 228	2 222	2 218	2 216	2 209
kobiety	2 332	2 323	2 315	2 310	2 305	2 299	2 293	2 286	2 275	2 262	2 249

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 6 Liczba mieszkańców w gminie Strzelce Wielkie w latach 2020 - 2030 – prognoza

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Dokonano analizy porównawczej prognozowanej liczby mieszkańców w latach 2020 - 2030. W żadnej z gmin nie prognozuje się drastycznych zmian w liczbie mieszkańców. Jednak przedstawione prognozy nie napawają optymizmem, gdyż we wszystkich analizowanych JST według prognoz zmaleje liczba ludności. Największy spadek spodziewany jest w gminie miejsko – wiejskiej Działoszyn (- 5,95%), następnie w gminach: Kielczygłów (-5,82%), Nowa Brzeźnica (-5,02%), Pajęczno (-4,27%), Sulmierzyce (-3,70%), Siemkowice (-3,40%), Lgota Wielka (-3,31%), Ładzice (-1,42%) oraz Rzaśnia (-0,10%).

Tabela 20 Prognoza liczby ludności z 2017 roku na lata 2020 – 2030 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	Saldo
powiat pajęczański												
Działoszyn	12 452	12 379	12 306	12 233	12 162	12 092	12 023	11 948	11 872	11 792	11 711	-741
Kielczygłów	3 983	3 959	3 938	3 918	3 894	3 871	3 848	3 824	3 801	3 774	3 751	-232
Nowa Brzeźnica	4 538	4 516	4 493	4 472	4 448	4 426	4 405	4 384	4 359	4 338	4 310	-228
Pajęczno	11 565	11 526	11 485	11 441	11 393	11 343	11 291	11 238	11 183	11 127	11 071	-494
Rzaśnia	4 849	4 849	4 850	4 849	4 849	4 850	4 851	4 851	4 851	4 845	4 844	-5
Siemkowice	4 768	4 754	4 737	4 720	4 706	4 691	4 673	4 656	4 638	4 623	4 606	-162
Strzelce Wielkie	4 606	4 590	4 577	4 564	4 549	4 534	4 521	4 508	4 493	4 478	4 458	-148
Sulmierzyce	4 410	4 395	4 384	4 368	4 354	4 338	4 316	4 299	4 281	4 265	4 247	-163
powiat radomszczański												
Lgota Wielka	4 264	4 253	4 239	4 227	4 215	4 198	4 183	4 166	4 151	4 137	4 123	-141
Ładzice	4 776	4 771	4 764	4 757	4 752	4 743	4 737	4 732	4 724	4 717	4 708	-68

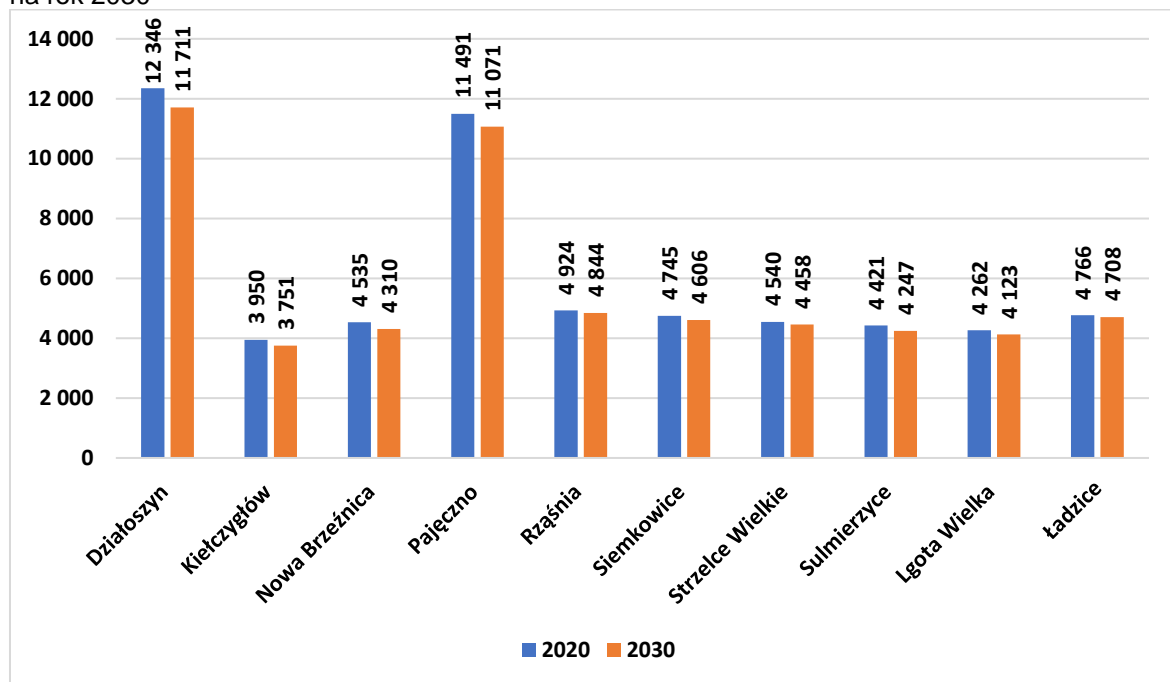
Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Dokonano również analizy porównawczej dla roku 2020 stan faktyczny i roku 2030 stan prognozowany. Porównanie pokazuje, iż ilość gmin w których prognozowany jest spadek ludności nie zmieniła się i dotyczy wszystkich gmin. Według prognoz liczba mieszkańców w 2020 roku miała być wyższa od stanu faktycznego, w następujących gminach poddanych analizie: Działoszyn (+106), Kielczygłów (+33), Nowa Brzeźnica (+3), Pajęczno (+74), Siemkowice (+23), Strzelce Wielkie (+66) Ładzice (+10) oraz Lgota Wielka (+2). Faktyczna liczba mieszkańców wśród analizowanych JST w roku

2020 jest niższa o 231 osób od liczby prognozowanej. Oznacza to duże prawdopodobieństwo urealnienia prognozy, a faktyczna liczba mieszkańców w 2030 roku może być jeszcze niższa.

Zauważalne są natomiast zmiany procentowe wynikające z porównania ilości mieszkańców prognozowanych (2030) ze stanem faktycznym w roku 2020. Według tego porównania liczba mieszkańców gminy Strzelce Wielkie zmniejszy się o (1,81%), gminy Działoszyn (5,14%), gminy Kiełczygłów (5,04%), gminy Nowa Brzeźnica (4,96%), gminy Pajęczno (3,66%), gminy Rzaśnia (1,62%), gminy Siemkowice (2,93%), gminy Sulmierzyce (3,94%), gminy Lgota Wielka (3,26%) oraz gminy Ładzice (1,22%).

Wykres 7 Liczba ludności – analiza porównawcza wg stanu faktycznego na rok 2020 oraz prognozy na rok 2030

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

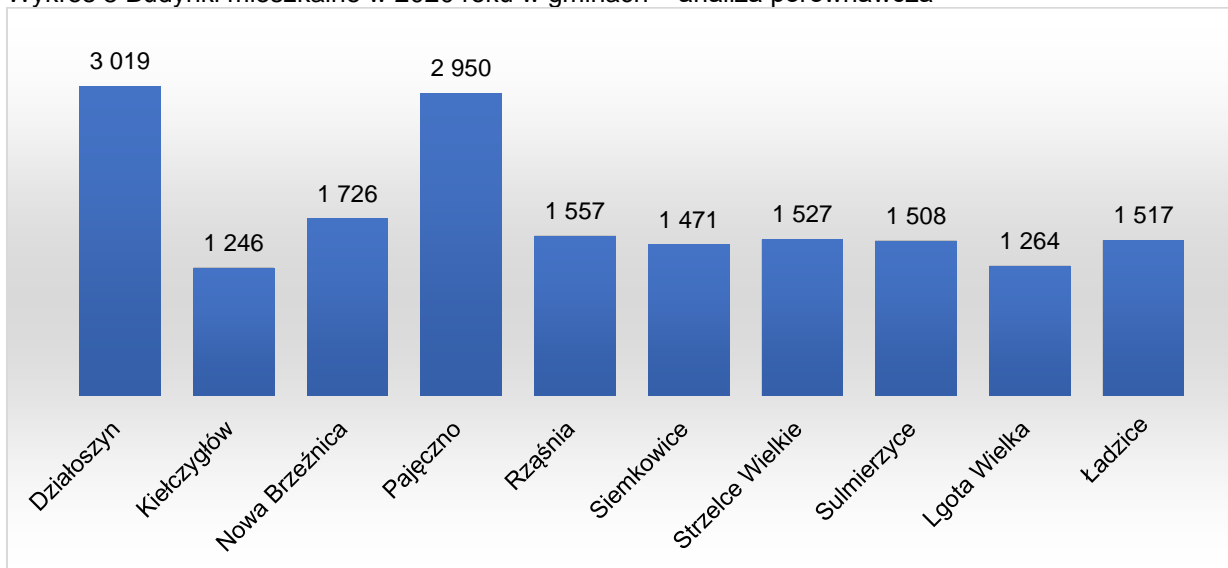
2.3.2. Warunki i jakość życia mieszkańców

Institucje sprawujące funkcje administracji samorządowej szczebla powiatowego oraz administracji specjalnych dla obszaru gminy Strzelce Wielkie znajdują się w Pajęcznie. Podobnie odnosi się to do innych obiektów o funkcjach użyteczności publicznej, w szczególności służby zdrowia, szkolnictwa ponadpodstawowego, kultury, sportu, turystyki i wypoczynku, bankowości, handlu i bezpieczeństwa publicznego.

Zabudowa, charakterystyka zasobów mieszkaniowych

W 2020 roku w gminie znajdowało się 1 527 budynków mieszkalnych. W gminach ościennych porównywalna ilość zabudowy mieszkaniowej zlokalizowana była w gminach: Rzaśnia (1 557), Sulmierzyce (1 508), Ładzice (1517) oraz Siemkowice (1471).

Wykres 8 Budynki mieszkalne w 2020 roku w gminach – analiza porównawcza

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W 2020 roku w gminie Strzelce Wielkie przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 83,1 m², natomiast na 1 osobę przypadło 30,1 m². Dla porównania – w powiecie pajęczańskim powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 87,2 m², a na 1 osobę przypadało 29,9 m², zatem wartość wskaźnika – przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę - dla gminy Strzelce Wielkie jest bardziej korzystna. W porównaniu z województwem łódzkim obydwa wskaźniki w gminie Strzelce Wielkie są wyższe, a w powiecie radomszczańskim wyższy jest wskaźnik - przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę. Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców w gminie wynosi 355,9 - jest to trzeci najwyższy wskaźnik spośród analizowanych gmin, wyższy odnotowano dla gminy Nowa Brzeźnica (385,4) oraz gminy Sulmierzyce (375,5). W powiecie pajęczańskim wynosi 339,9 i jest o 16,0 pkt niższy od wskaźnika dla gminy Strzelce Wielkie.

W powiecie pajęczańskim w porównaniu do powiatu radomszczańskim odnotowano:

- wyższą przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania (+10,0 m²),
- mniejszą przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania na 1 osobę (-1,5 m²),
- mniej mieszkań na 1000 mieszkańców (- 57,2).

W porównaniu zaś do danych dla województwa łódzkiego odnotowano:

- większą przeciętną powierzchnię użytkową 1 mieszkania (+17,3 m²),
- większą przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania na 1 osobę (+ 0,5 m²),
- mniej mieszkań na 1000 mieszkańców (- 87,9).

Tabela 21 Zasoby mieszkaniowe w 2020 roku – analiza porównawcza

Gmina	Mieszkania	Mieszkania na 1000 mieszkańców	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	Przeciętna liczba osób na mieszkanie	Budynki mieszkalne
Powiat pajęczański	17 319	339,9	87,2	29,9	4,31	2,94	15 004
Działoszyń	3 975	322,0	87,2	29,6	4,42	3,11	3 019
Kielczygłów	1 273	322,3	100,3	28,1	4,57	3,10	1 246
Nowa Brzeźnica	1 748	385,4	79,6	32,3	3,90	2,59	1 726
Pajęczno	4 019	349,8	83,2	30,7	4,29	2,86	2 950
Rząśnia	1 518	308,3	95,7	29,1	4,50	3,24	1 557

Gmina	Mieszkania	Mieszkania na 1000 mieszkańców	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania w m ²	Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na osobę	Przeciętna liczba izb w mieszkaniu	Przeciętna liczba osób na mieszkanie	Budynki mieszkalne
Siemkowice	1 510	318,2	94,7	29,5	4,38	3,14	1 471
Strzelce Wielkie	1 616	355,9	83,1	30,1	4,10	2,81	1 527
Sulmierzyce	1 660	375,5	83,7	29,6	4,30	2,66	1 508
Powiat radomszczański	44 353	397,1	77,2	31,4	3,82	2,52	30 667
Lgota Wielka	1 337	313,7	98,7	30,7	4,50	3,19	1 264
Ładzice	1 552	325,6	90,3	31,0	4,06	3,07	1 517
województwo łódzkie	1 042 856	427,8	69,9	29,4	3,61	2,34	460 905

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W zasobach mieszkaniowych w gminie Strzelce Wielkie przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w 2020 roku wynosiła 83,1, w porównaniu do innych JST była to średnia wartość wskaźnika, wyższa jednak od wskaźnika dla powiatu radomszczańskiego, a także województwa łódzkiego. Wysoka przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania charakterystyczna jest dla obszarów wiejskich. Im bardziej zurbanizowany teren, tym wskaźnik ten maleje.

Gmina Strzelce Wielkie posiada opracowany Wieloletni Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Gminy Strzelce Wielkie na lata 2018-2022, przyjęty Uchwałą Nr XXXIV/245/18 Rady Gminy Strzelce Wielkie, z dnia 24 lipca 2018 roku. Według tego programu gmina dysponowała następującymi budynkami i lokalami:

- 4 lokale w Szkole Podstawowej w Wiewcu, w tym 2 lokale w nowej i 2 lokale w starej części szkoły;
- 1 lokal przy byłej Szkole Podstawowej Dębowcu Małym;
- 2 lokale socjalne przy byłej Szkole Podstawowej w Dębowcu Małym;
- 2 lokale w Szkole Podstawowej w Wistce.

W latach 2018 - 2022 nie przewiduje się powiększenia mieszkaniowego zasobu gminy Strzelce Wielkie poprzez budowę lub zakup lokali mieszkalnych. Gmina prowadzić będzie politykę mieszkaniową w taki sposób, by stan techniczny zasobu mieszkaniowego nie uległ pogorszeniu. Lokalami i budynkami wchodzącymi w skład Mieszkaniowego Zasobu Gminy zarządza Wójt. Przedmiotem zarządu jest:

- wynajem mieszkań;
- remonty;
- modernizacja;
- adaptacja lokali;
- pobieranie opłat z tytułu najmu;
- sprzedaż lokali mieszkalnych.

W gminie Strzelce Wielkie z roku na rok powoli, ale systematycznie przybywa mieszkań, zwiększa się przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oraz powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę. Coraz więcej jest również mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne. Wskazują na to dane zawarte w poniższej tabeli.

Tabela 22 Zasoby mieszkaniowe w gminie Strzelce Wielkie w latach 2010 – 2020

ZASOBY MIESZKANIOWE		lata										
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Mieszkania	mieszk.	1569	1570	1572	1577	1581	1587	1592	1598	1605	1612	1616
Przeciętna powierzchnia użytkowa:												
1 mieszkania	m ²	81,2	81,3	81,3	81,5	81,8	82,1	82,2	82,4	82,8	83,0	83,1
na 1 osobę	m ²	26,7	26,9	27,0	27,3	27,5	27,8	28,0	28,3	28,8	29,3	29,6
Mieszkania wyposażone w urządzenia techniczno-sanitarne:												
wodociąg	mieszk.	1393	1394	1396	1401	1405	1411	1416	1422	1429	1436	:
ustęp splukiwany	mieszk.	1180	1181	1183	1188	1192	1198	1203	1209	1216	1223	:
łazienka	mieszk.	1102	1103	1105	1110	1114	1120	1125	1131	1138	1145	:
centralne ogrzewanie	mieszk.	924	925	927	932	936	942	947	953	960	967	:
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności w gminie Strzelce Wielkie												
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności		lata										
		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
z wodociągu		91,8	91,8	91,5	91,6	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9	99,9
z kanalizacji		8,6	10,6	10,6	10,2	10,2	16,7	16,3	16,3	16,3	15,5	16,1
z gazu		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Warunki życia mieszkańców w gminie są dobre, większość mieszkań jest wyposażonych we wskazane instalacje techniczno-sanitarne. Z roku na rok przybywa mieszkań wyposażonych w urządzenia techniczno-sanitarne oprócz instalacji gazowych z sieci. W 2019 roku w gminie Strzelce Wielkie:

- 89,1% mieszkań było podłączonych do sieci wodociągowej,
- 71,0% mieszkań było wyposażonych w łazienkę,
- 60,0% mieszkań miało podłączone centralne ogrzewanie.

Tabela 23 Mieszkania wyposażone w instalacje – w % ogółu mieszkań w 2019 roku w gminie Strzelce Wielkie oraz gminach ościennych – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	w mieście			na wsi		
	wodociąg	łazienka	centralne ogrzewanie	wodociąg	łazienka	centralne ogrzewanie
Powiat pajęczański	98,7	93,7	90,1	90,8	75,8	66,1
Działoszyn	99,2	93,8	92,5	96,2	81,6	78,8
Kielczygłów	0,0	0,0	0,0	90,7	79,4	65,7
Nowa Brzeźnica	0,0	0,0	0,0	84,7	70,0	58,9
Pajęczno	98,2	93,6	88,1	92,6	71,7	65,7
Rząśnia	0,0	0,0	0,0	93,8	79,0	69,0
Siemkowice	0,0	0,0	0,0	86,1	74,4	61,0
Strzelce Wielkie	0,0	0,0	0,0	89,1	71,0	60,0
Sulmierzyce	0,0	0,0	0,0	92,8	79,7	68,2
Powiat radomszczański	97,7	91,0	81,1	86,4	70,3	58,0
Lgota Wielka	0,0	0,0	0,0	95,6	81,6	68,9
Ładzice	0,0	0,0	0,0	89,6	71,0	59,2
województwo łódzkie	97,2	90,5	83,0	89,4	75,2	65,6

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Według przedstawionej analizy najwięcej mieszkań wyposażonych na wsi w: wodociąg, łazienkę i centralne ogrzewanie jest w gminie Działoszyn. Gmina Strzelce Wielkie pod względem mieszkań wyposażonych w każdą z wymienionych instalacji nie odbiega znacząco od pozostałych gmin. Według danych GUS za 2019 rok, w gminie Strzelce Wielkie, wskaźnik „korzystający z instalacji w % ogółu ludność” kształtuje się następująco: 99,9% mieszkańców korzysta z wodociągu, 16,1% z kanalizacji.

Sytuacja mieszkaniowa w gminie Strzelce systematycznie się polepsza. Liczba mieszkań w gminie przez ostatnie 10 lat wzrosła o 47. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania również

rośnie, w 2010 r. wynosiła 81,2 m², natomiast w 2020 r. – 83,1 m². Mieszkania w gminie Strzelce Wielkie zazwyczaj mają 4 pokoje, przeciętna liczba izb w 1 mieszkaniu w 2020 r. wyniosła 4,10. W jednym mieszkaniu w 2020 r. średnio mieszkało 2,81 osoby, na 1 osobę przypadało 30,1 m² powierzchni użytkowej.

Podsumowując, warunki mieszkaniowe w gminie Strzelce Wielkie są dobre, mieszkania są średnio wyposażone w instalacje w porównaniu z pozostałymi gminami wiejskimi powiatu pajęczańskiego. Mankamentem jest sieć kanalizacyjna oraz brak dostępu do sieci gazowej, co ma znaczny wpływ na jakość życia mieszkańców, ale także na stan środowiska przyrodniczego.

Sport i rekreacja

Na obszarze gminy funkcjonują m.in.:

- stadion sportowy wraz z infrastrukturą lekkoatletyczną w Strzelcach Wielkich,
- plac zabaw w Marzęcicach,
- plac zabaw oraz siłownia napowietrzna przy szkole podstawowej w miejscowości Zamoście-Kolonia,
- plac zabaw w miejscowości Dębowiec Mały,
- siłownia napowietrzna i urządzenia małej architektury na placu zabaw w miejscowości Wistka,
- siłownia napowietrzna w Woli Jankowskiej,
- Otwarte Strefy Aktywności (OSA) w miejscowościach Skąpa, Górki oraz Wola Wiewiecka.

Fotografia 5 Boisko, plac zabaw oraz strefa wypoczynku w miejscowości Wiewiec

Źródło: Fotografia własna

Bezpieczeństwo publiczne

Nad bezpieczeństwem mieszkańców czuwa Komenda Powiatowa Policji w Pajęcznie, zaś bezpośredniego wsparcia mieszkańcom udziela Dzielnicowy Gminy Strzelce Wielkie (Rejon Służbowy

nr 4). Jak wskazuje strona internetowa KPP w Pajęcznie, „W rejonie służbowym nr IV dla miejscowości Strzelce Wielkie jako głównym problem pojawiającym się w ostatnim okresie czasu należy wskazać popełnianie wykroczeń poprzez spożywanie alkoholu, zaśmiecanie i grupowanie się młodzieży zagrożonej demoralizacją w rejonie Szkoły Podstawowej oraz skwer (altana) przy ulicy Zielonej w Strzelcach Wielkich.”

W gminie prowadzą także działalność ochotnicze straże pożarne. Należą do nich OSP: Strzelce Wielkie, Wiewiec, Wistka, Wola Wiewiecka, Marzęcice, Wola Jankowska, Dębowiec oraz Zamoście.

Fotografia 6 Budynek Ochotniczej Straży Pożarnej w Wiewcu

Źródło: Fotografia własna

2.3.3. Oświata i edukacja

W roku szkolnym 2020/2021 Gmina Strzelce Wielkie była organem prowadzącym dla następujących jednostek oświatowych:

- 1) Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Strzelcach Wielkich, w skład którego wchodzi:
 - a. Szkoła Podstawowa w Strzelcach Wielkich,
 - b. Przedszkole w Strzelcach Wielkich;
- 2) Szkoły Podstawowej w Wiewcu;
- 3) Szkoły Podstawowej im. Stefana Żeromskiego w Zamościu;
- 4) Przedszkola w Woli Wiewieckiej.

Na terenie Gminy Strzelce Wielkie oprócz w/w placówek oświatowych funkcjonuje również Klub Dziecięcy „Dziecięcy Raj w Strzelcach Wielkich”.

Instytucja opieki nad dziećmi w wieku do lat 3

Klub Dziecięcy „Dziecięcy Raj w Strzelcach Wielkich”

Opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 może być organizowana m.in. w formie klubu dziecięcego. W ramach opieki realizowane są funkcje: opiekuńcza, wychowawcza oraz edukacyjna. Opieka nad dzieckiem może być sprawowana do ukończenia roku szkolnego, w którym dziecko ukończy 3 rok życia lub w przypadku gdy niemożliwe lub utrudnione jest objęcie dziecka wychowaniem przedszkolnym – 4 rok życia.

Do głównych zadań Klubu Dziecięcego należą w szczególności:

- zapewnienie dzieciom opieki w warunkach bytowych zbliżonych do warunków domowych;
- zagwarantowanie dzieciom właściwej opieki pielęgnacyjnej oraz edukacyjnej, przez prowadzenie zajęć zabawowych z elementami edukacji, z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb dziecka;
- prowadzenie zajęć opiekuńczo-wychowawczych i edukacyjnych, uwzględniających rozwój psychomotoryczny dziecka, właściwych do wieku dziecka.

Klub Dziecięcy „Dziecięcy Raj w Strzelcach Wielkich” funkcjonuje na terenie Gminy Strzelce Wielkie, na podstawie wpisu z dnia 31.08.2018 r. do Rejestru Żłobków i Klubów Dziecięcych, który prowadzi Wójt Gminy. Klub dziecięcy działa na podstawie Statutu oraz Regulaminu organizacyjnego. Maksymalna liczba miejsc przeznaczona na pobyt dzieci wynosi 13.

Opieka przedszkolna

Zgodnie z ustawą Prawo oświatowe wychowanie przedszkolne obejmuje dzieci od początku roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 3 lata, do końca roku szkolnego w roku kalendarzowym, w którym dziecko kończy 7 lat. W szczególnie uzasadnionych przypadkach dyrektor przedszkola może przyjąć do przedszkola dziecko, które ukończyło 2,5 roku. Dzieci 6-letnie podlegają obowiązkowemu rocznemu przygotowaniu przedszkolnemu. Przedszkola publiczne realizują programy uwzględniające podstawę programową wychowania przedszkolnego, zapewniają bezpłatne nauczanie, wychowanie i opiekę w czasie nie krótszym niż 5 godzin dziennie, zatrudniają nauczycieli posiadających odpowiednie kwalifikacje oraz przeprowadzają rekrutację dzieci zgodnie z zasadą powszechnej dostępności. Gmina Strzelce Wielkie prowadzi 2 przedszkola i 2 oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych. Liczbę oddziałów oraz liczbę dzieci w roku szkolnym 2020/2021 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24 Szczegółowa analiza przedszkoli i oddziałów przedszkolnych, dotycząca liczby dzieci i liczby oddziałów (wg stanu na dzień 30.09.2020 r.)

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	w tym:				
				6 - latki	5 - latki	4 - latki	3 - latki	2,5 - latki
1.	Przedszkole w Strzelcach Wielkich	4	68	14	25	21	8	0
2.	Przedszkole w Woli Wiewieckiej	2	21	5	6	4	6	0
3.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej im. Stefana Żeromskiego w Zamościu	2	25	6	10	5	4	0

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba dzieci	w tym:				
				6 - latki	5 - latki	4 - latki	3 - latki	2,5 - latki
4.	Oddział Przedszkolny w Szkole Podstawowej w Wiewcu	1	17	2	8	2	5	0
RAZEM		9	131	27	49	32	23	0

Źródło: Raport o stanie gminy Strzelce Wielkie za rok 2020

Kształcenie ogólne w gminie Strzelce Wielkie

Kształcenie ogólne w szkole podstawowej jest fundamentem wykształcenia - szkoła wprowadza uczniów w świat wiedzy, dbając o ich harmonijny rozwój intelektualny, etyczny, emocjonalny, społeczny i fizyczny. Kształcenie to dzieli się na dwa etapy edukacyjne:

- I etap edukacyjny, obejmujący klasy I-III szkoły podstawowej - edukacja wczesnoszkolna;
- II etap edukacyjny, obejmujący klasy IV-VIII szkoły podstawowej.

Gmina Strzelce Wielkie jest organem prowadzącym dla 3 szkół podstawowych.

Liczbę oddziałów oraz liczbę uczniów w roku szkolnym 2020/2021 przedstawia poniższa tabela:

Tabela 25 Liczba oddziałów oraz liczba uczniów w roku szkolnym 2020/2021 w gminie Strzelce Wielkie

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba oddziałów	Liczba uczniów	w tym:									
				I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	Oddział dodatkowy	
1	Szkoła Podstawowa w Strzelcach Wielkich	12	203	14	36 / 2 oddz.	24	29 / 2 oddz.	9	35 / 2 oddz.	35 / 2 oddz.	21	0	
2	Szkoła Podstawowa w Wiewcu	8	85	4	13	11	12	0	13	20	11	1	
3	Szkoła Podstawowa im. Stefana Żeromskiego w Zamościu	6	41	5	3	6	0	0	9	6	12	0	
RAZEM		26	329	23	52	41	41	9	57	61	44	1	

Źródło: Raport o stanie gminy Strzelce Wielkie za 2020 rok

W najbliższym czasie planowany jest remont w Szkole Podstawowej w Wiewcu, który będzie polegać na wydzieleniu pomieszczenia w budynku szkoły z przeznaczeniem na gabinet pielęgniarstwa wraz z wyposażeniem.

Szkoły biorą udział w różnego rodzaju konkursach i projektach.

PODSUMOWANIE:

Gmina zmagają się z problemami społecznymi i gospodarczymi, jednak nie ustępuje w działaniach mających pomóc w edukacji dzieci i młodzieży. W tym celu w szkołach gmina realizuje projekty współfinansowane ze środków unijnych np.:

- Ekopracownie mamy o środowisko dbamy - Nasza Ekopracownia 2016 r. w Szkole Podstawowej w Strzelcach Wielkich;
- Eksperymentujemy z Przyrodą – Nasza Eko- pracownia 2016 w Szkole Podstawowej w Wiewcu;
- Cyfrowa Edukacja w Strzelcach Wielkich;
- Z wiedzą przez świat- kompleksowy program podniesienia jakości nauczania w Szkole Podstawowej w Wiewcu;
- Inspirująca Edukacja w Strzelcach Wielkich w Gminie Strzelce Wielkie.

Innym czynnikiem, na który należy zwrócić uwagę, jest stosunkowo niski odsetek młodzieży, który kontynuuje naukę na uczelniach wyższych – szczególnie technicznych. Konieczne staje się wprowadzenie kompetencji kluczowych już na etapie nauczania w szkole podstawowej. Chodzi głównie o informatykę, programowanie, fizykę, matematykę. Wdrożyć należy również systemy pracy w grupie oraz kreować zdolności do łączenia wszystkich przedmiotów w celu rozwiązywania problemów.

Należy wskazać, że nie wszystkie dzieci z terenu gminy Strzelce Wielkie miały dostęp do edukacji na takim poziomie, jak dzieci w większych aglomeracjach województwa łódzkiego. Brakuje instytucji i możliwości poszerzania procesu kształcenia w instytucjach towarzyszących. Fakt ten zauważony został w Strategii Województwa Łódzkiego, gdzie wskazuje się na proces peryferyzacji edukacji na terenach wiejskich. Rodzice w rodzinach zamożniejszych mają możliwość dowozu dzieci do Pajęczna, aby uzupełniać proces kształcenia. Jednak w gminie Strzelce Wielkie dominują rodziny o niskich lub średnich dochodach. Wsparcie musi być więc udzielone przez władze Gminy, Powiatu, Województwa.

2.3.4. Opieka zdrowotna

Opiekę zdrowotną zapewnia mieszkańcom gminy Gminny Ośrodek Zdrowia w Strzelcach Wielkich. Ponadto funkcjonuje gabinet stomatologiczny, posiadający również kontrakt z NFZ. W gminie występuje dotkliwy brak lekarzy specjalistów. Specjalistyczne świadczenia zdrowotne, świadczenia zdrowotne w warunkach zamkniętych oraz nocną i świąteczną opiekę lekarską i pielęgniarską dla mieszkańców gminy realizują placówki znajdujące się poza gminą. Są to: Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Pajęcznie (Szpital Powiatowy, Zakład Opiekuńczo-Lecznicy, nocna i świąteczna opieka zdrowotna) oraz Szpital Powiatowy w Radomsku (oddziały szpitalne, poradnie specjalistyczne, nocna i świąteczna opieka zdrowotna).

Świadczeniem pomocy społecznej w gminie zajmuje się Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelcach Wielkich.

2.3.5. Określenie grup społecznych wymagających wsparcia

Efektywna realizacja usług społecznych i ich sprawne funkcjonowanie wymaga dopasowania oraz dostosowania działań z wielu obszarów do rzeczywistych potrzeb mieszkańców gminy. Usługi społeczne w gminie Strzelce Wielkie przyczyniają się do zwalczania dyskryminacji, zapewnienia równości płci, poprawy warunków życia, tworzenia równych szans dla wszystkich i uczestnictwa w życiu społecznym.

POLITYKA SPOŁECZNA

Wiele działań podejmowanych przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelcach Wielkich w 2020 roku było ograniczonych z uwagi na pandemię COVID-19. Standardowe działania instytucji były realizowane. Do nowych zadań pracowników socjalnych doszło rozeznawanie potrzeb wśród osób objętych kwarantanną i koordynowanie udzielonej pomocy polegające m.in. na dostarczaniu zakupów i leków osobom i rodzinom przebywającym na kwarantannie.

POMOC SPOŁECZNA

Zadania gminy z zakresu polityki społecznej w przeważającej części realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelcach Wielkich. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelcach Wielkich działa na podstawie Statutu i realizuje dwie podstawowe funkcje polityki społecznej państwa. Pierwszą jest pomoc i wsparcie dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej, którzy nie są w stanie samodzielnie przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości pokonać trudności. Natomiast drugą jest podejmowanie działań, które mają za zadanie zapobiegać powstawaniu trudnych sytuacji. Na dzień 31.12.2019 roku wsparciem GOPS w Strzelcach Wielkich było objętych 141 rodzin. Główne powody udzielania pomocy przedstawia poniższa tabela. Należy nadmienić, że większość rodzin korzystało z więcej niż jednego powodu.

Tabela 26 Powody przyznania pomocy rodzinom w gminie Strzelce Wielkie

Powód przyznania pomocy	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	3	3
Sieroctwo	0	0
Bezdomność	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	11	61
Bezrobocie	33	63
Niepełnosprawność	23	40
Długotrwała choroba	51	89
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	11	46
Przemoc w rodzinie	8	24
Alkoholizm	31	43
Narkomania	0	0
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	4
Zdarzenie losowe	1	1
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0

Zródło: Raport o stanie gminy Strzelce Wielkie za 2020 rok za:[opracowanie własne - dane GOPS w Strzelcach Wielkich]

W Gminie funkcjonuje Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2016-2021. W oparciu o Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działalność prowadzi Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Realizacja programu jest ściśle związana ze środkami, które gmina posiada z opłat od przedsiębiorców posiadających zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych.

Zadania gminy z zakresu polityki społecznej w przeważającej części realizuje Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelcach Wielkich. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Strzelcach Wielkich działa na podstawie Statutu i realizuje dwie podstawowe funkcje polityki społecznej państwa. Pierwszą jest pomoc i wsparcie dla osób znajdujących się w trudnej sytuacji finansowej i życiowej, którzy nie są w stanie samodzielnie przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości pokonać trudności. Natomiast drugą jest podejmowanie działań, które mają za zadanie zapobiegać powstawaniu trudnych sytuacji.

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej realizuje zadania pomocy społecznej na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 64, poz. 593 z póź. zm.). Poprzez bezpośrednie wsparcie finansowe, rzeczowe, usługowe pomoc społeczna umożliwia osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Podstawowe zadania pomocy społecznej to przyznawanie i wypłacanie przewidzianych ustawą świadczeń, praca socjalna, rozwijanie nowych form pomocy społecznej i samopomocy. Pomocy udziela się osobom i rodzinom m.in. z powodu: ubóstwa, sieroctwa, bezdomności, niepełnosprawności, przemocy w rodzinie, potrzeby ochrony macierzyństwa.

W 2020 roku w gminie Strzelce Wielkie 88 gospodarstw domowych korzystało ze środowiskowej pomocy społecznej. Liczba osób korzystających z tego rodzaju wsparcia wyniosła 181 osób, stanowiących 3,99% ludności gminy ogółem.

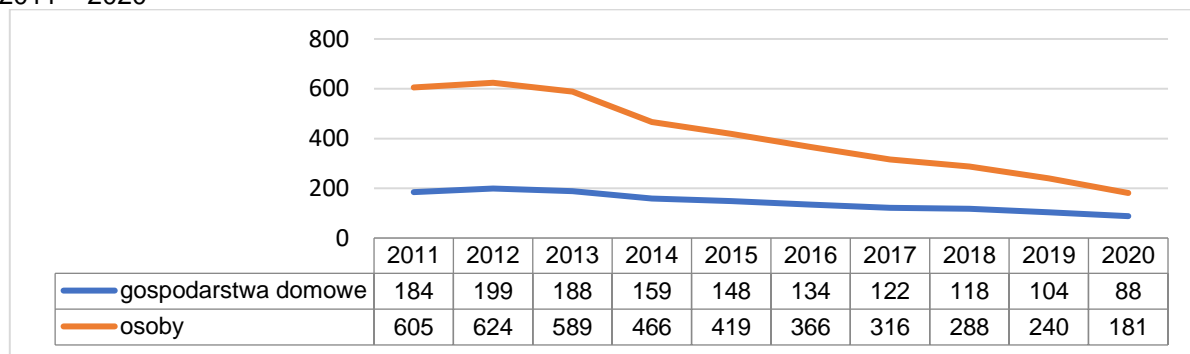
Tabela 27 Gospodarstwa domowe oraz osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Gospodarstwa domowe	184	199	188	159	148	134	122	118	104	88
osoby	605	624	589	466	419	366	316	288	240	181

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Na przestrzeni badanych lat w gminie Strzelce Wielkie zauważalny jest stały spadek liczby gospodarstw domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej, poza rokiem 2012 gdzie odnotowano niewielki wzrost w porównaniu z 2011 rokiem (+15). W 2020 roku wskaźnik ten kształtował się na poziomie 88 gospodarstw i był niższy w stosunku do roku 2011 o 96 gospodarstw. Nastąpił więc znaczny spadek wartości wskaźnika o 52,17%. Spada również liczba osób korzystających ze wsparcia - w stosunku do roku 2011 wskaźnik ten zmniejszył się o 424 osoby – czyli około 70,08%.

Wykres 9 Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W gminach poddanych analizie, gminą w której wskaźnik - udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w % - był najwyższy, była gmina Sulmierzyce (10,4%). Najniższy wskaźnik na poziomie (4,0%) odnotowano w gminie Strzelce Wielkie oraz w województwie łódzkim. Wskaźnik dla gminy Strzelce Wielkie jest także niższy od wskaźnika dla powiatu pajęczańskiego i radomszczańskiego.

Tabela 28 Korzystający ze środowiskowej pomocy społecznej w 2020 roku – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Osoby korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej	Udział osób w gospodarstwach domowych korzystających ze środowiskowej pomocy społecznej w ludności ogółem w %
Powiat pajęczański	1 158	2 613	5,1
Działoszyn	225	522	4,2
Kielczygłów	72	187	4,7
Nowa Brzeźnica	97	193	4,3
Pajęczno	236	492	4,3
Rząśnia	101	241	4,9
Siemkowice	133	339	7,1
Strzelce Wielkie	88	181	4,0
Sulmierzyce	206	458	10,4
Powiat radomszczański	3 175	6 131	5,5
Lgota Wielka	88	178	4,2
Ładzice	126	292	6,1
województwo łódzkie	51 552	97 437	4,0

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W ramach wydatków z budżetu gminy poniżej przedstawiono te, na które przeznaczony jest największy budżet. Dominuje tutaj oświata i wychowanie (ok. 35,13%), następnie gospodarka komunalna i ochrona środowiska (ok. 19,70%), kolejno administracja publiczna (ok. 12,73%), transport i łączność (ok. 3,58%) oraz pomoc społeczna (ok. 3,04%).

Tabela 29 Wydatki z budżetu gminy Strzelce Wielkie w roku 2020 (w zł)

wydatki z budżetu gminy ogółem	21 951 151,24
administracja publiczna	2 794 656,83
oświata i wychowanie	7 710 972,91
pomoc społeczna	668 242,81
gospodarka komunalna i ochrona środowiska	4 325 036,43
transport i łączność	1 224 452,58

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Tabela poniżej przedstawia kształtowanie się wydatków ponoszonych na pomoc społeczną, począwszy od 2013 roku. Kwota ta generalnie ulega zmniejszeniu, poza rokiem 2016, w którym to udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem wyniósł 28,53%. W 2020 roku na pomoc społeczną przeznaczono 3,04% wydatków z budżetu gminy.

Tabela 30 Udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem w gminie Strzelce Wielkie w latach 2013 – 2020

rok	wydatki z budżetu Gminy ogółem	wydatki na pomoc społeczną	udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem
2013	13 077 881,15	1 936 226,08	14,81%
2014	13 433 198,05	1 923 542,18	14,32%
2015	19 467 416,55	1 960 747,99	10,07%
2016	16 480 969,50	4 701 424,48	28,53%
2017	18 324 830,34	699 032,89	3,81%
2018	19 176 941,25	740 068,83	3,86%
2019	22 842 165,30	736 255,92	3,22%
2020	21 951 151,24	668 242,81	3,04%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Poniżej zaprezentowano dane służące do wykonania analizy porównawczej za rok 2020. W tym celu zaprezentowano jak wyżej: wydatki ogółem, wydatki na pomoc społeczną oraz udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem [%]. Ostatni wskaźnik pokazuje zróżnicowanie w realizowanych wydatkach wśród JST. Kolorem żółtym oznaczono wartość najniższą (1,93% gmina Rzaśnia) zaś niebieskim najwyższą (6,27% gmina Lgota Wielka) – co oznacza, iż wydatki na opiekę społeczną są znacznym obciążeniem dla budżetu gminy, a mieszkańcy borykają się z problemami życia społecznego. Wartość wskaźnika w gminie Strzelce Wielkie jest niższa od wskaźnika dla województwa i powiatów pajęczańskiego i radomszczańskiego. W pozostałych analizowanych jednostkach JST, oprócz gminy Rzaśnia wskaźnik ten uzyskuje wyższe wartości od notowanej dla gminy Strzelce Wielkie.

Tabela 31 Wydatki ogółem oraz na pomoc społeczną, udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem – analiza porównawcza w 2020 roku

Jednostka terytorialna	Wydatki ogółem	wydatki na pomoc społeczną	udział wydatków na pomoc społeczną w wydatkach ogółem
Powiat pajęczański	324 753 265,59	11 548 040,58	3,56
Działoszyn	62 459 414,35	3 188 067,32	5,10
Kielczygłów	19 120 201,76	635 131,88	3,32
Nowa Brzeźnica	22 747 217,00	737 574,37	3,24
Pajęczno	54 950 635,49	1 800 843,99	3,28
Rzaśnia	65 866 732,78	1 268 183,55	1,93
Siemkowice	26 180 117,32	1 150 828,12	4,40
Strzelce Wielkie	21 951 151,24	668 242,81	3,04
Sulmierzyce	51 477 795,65	2 099 168,54	4,08
Powiat radomszczański	593 660 422,89	36 545 974,14	6,16
Lgota Wielka	24 698 454,94	1 549 230,59	6,27
Ładzice	24 716 497,15	1 017 212,18	4,12
województwo łódzkie	15 240 149 674,54	784 126 393,58	5,15

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Grupami wymagającymi największego wsparcia w gminie są osoby bezrobotne i niepełnosprawne. Choć liczbą osób bezrobotnych w gminie w badanym okresie przejawia tendencję malejącą, to analizując jednak dane dla powiatu pajęczańskiego należy wyciągnąć wnioski, iż problem ten występuje również w gminie Strzelce Wielkie. W powiecie największy odsetek osób bezrobotnych w ogóle zarejestrowanych - według danych z 2020 roku - stanowią osoby w przedziale wiekowym:

45 lat i więcej – 32,7%, a znaczącym problemem powiatu jest długotrwałe bezrobocie. Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, osoby które pozostają bez pracy dłużej niż rok stanowią 40,8%. Odnosząc ten wskaźnik do procenta ludności aktywnej zawodowo wynosi on 3,3%. Niepokojący jest wskaźnik - bezrobotni w wieku 55-64 lat pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lat ogółem, który wynosi 47,2%. Należy więc zaktywizować osoby bezrobotne zwłaszcza powyżej 45 roku życia, długotrwałe bezrobotne, organizować szkolenia oraz kursy podnoszące kwalifikacje zawodowe lub przekwalifikujące. Osoby długotrwałe bezrobotne należy dodatkowo wspierać poprzez rozmowę np. z psychologiem, czy doradcą zawodowym. Jest to grupa, której szczególnie trudno odnaleźć się na rynku pracy – właśnie ze względu na bardzo długą przerwę w jej wykonywaniu. Do osób długotrwałe bezrobotnych zaliczają się również te, które po prostu nie chcą pracować, przywykły do sytuacji, nie chcą zmian, nie oczekują od życia niczego więcej.

Kolejną grupą wymagającą wsparcia są osoby niepełnosprawne, którym chyba najtrudniej odnaleźć się w rzeczywistości i którym najtrudniej znaleźć pracę. Pracodawcy wolą przyjąć osobę pełnosprawną, z którą wg. nich łatwiej będzie im współpracować.

Jak wskazuje *Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strzelce Wielkie na lata 2021-2027*: „Wśród mieszkańców gminy korzystających ze wsparcia GOPS-u w latach 2018 - 2020 najliczniejsze grupy stanowiły rodziny dotknięte długotrwałą lub ciężką chorobą, bezrobociem, alkoholizmem, niepełnosprawnością, wymagające ochrony macierzyństwa, rodziny wielodzietne i niepełne, zmagające się z bezradnością w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz doświadczające przemocy w rodzinie lub ubóstwa.”

Według danych GUS dla powiatu pajęczańskiego w Powiatowym Urzędzie Pracy zarejestrowane były w 2020 roku 72 osoby niepełnosprawne z czego 13 osób miało prawo do zasiłku. Do osób niepełnosprawnych w ciągu roku 2020 skierowanych było 12 ofert pracy.

2.3.6. Rynek pracy

Stopa bezrobocia wg GUS na koniec miesiąca czerwca 2021 roku wyniosła:

- powiat pajęczański 7,2%,
- województwo łódzkie 6,1%,
- Polska 5,9%.

Bezrobocie stanowi jeden z najtrudniejszych problemów społeczno-gospodarczych. Rozmiar bezrobocia zależy od systemu gospodarczego i aktualnie prowadzonej polityki krajowego rynku pracy. Związane jest zwykle z poziomem nowych inwestycji i trwałym zatrudnianiem pracowników w nowopowstałych i nowoczesnych zakładach pracy sektora publicznego lub prywatnego.

Poniżej przedstawiono dane obrazujące sytuację na rynku pracy w gminie Strzelce Wielkie. Analizę rozpoczęto od przedstawienia danych statystycznych dotyczących liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych.

Rok 2013 stał się rokiem przełomowym, od tego momentu liczba bezrobotnych w gminie zaczęła się zmniejszać. 2020 rok pokazuje spadek bezrobocia w gminie do 150 zarejestrowanych bezrobotnych, czyli o 73 osoby mniej niż w roku 2011. Niepokojący jest jednak wzrost liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w 2020 r. w stosunku do roku 2019 o 14 osób. Zauważalny jest także wyższy wskaźnik bezrobocia wśród mężczyzn niż kobiet, który od 2018 roku ponownie przyjmuje tendencję wzrostową.

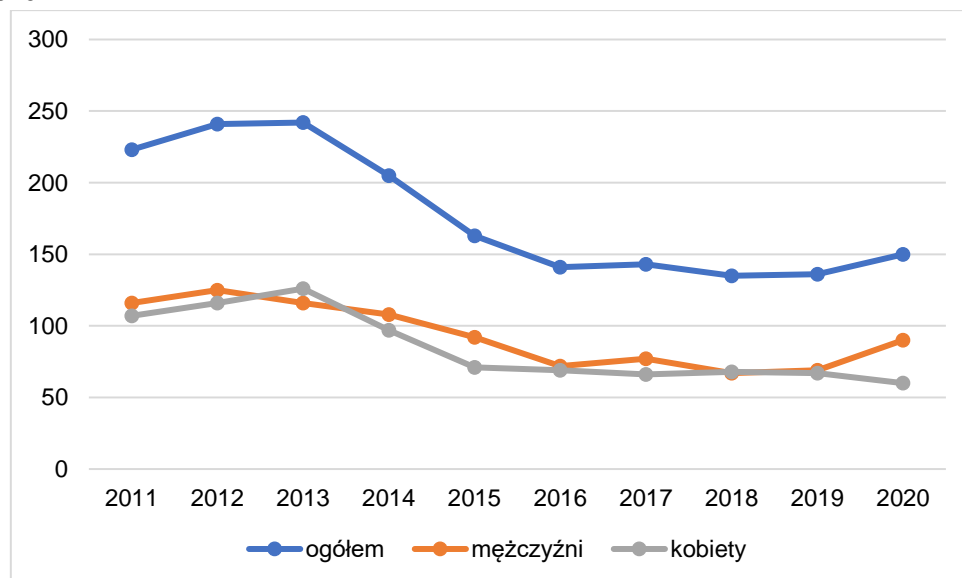
Tabela 32 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

lata	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	223	241	242	205	163	141	143	135	136	150
mężczyźni	116	125	116	108	92	72	77	67	69	90
kobiety	107	116	126	97	71	69	66	68	67	60

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W gminie Strzelce Wielkie w 2020 roku odnotowano 150 osób bezrobotnych, w tym 90 mężczyzn oraz 60 kobiet. Kobiety stanowiły 40,0% ogółu bezrobotnych w gminie. W badanym okresie zauważalny jest wyższy wskaźnik bezrobocia wśród mężczyzn niż kobiet.

Wykres 10 Bezrobotni zarejestrowani z obszaru gminy Strzelce Wielkie z podziałem na płeć w latach 2011 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W 2020 roku obserwujemy wzrost bezrobocia. Pogarszająca się sytuacja na rynku pracy to prawdopodobnie efekt pandemii koronawirusa Covid-19. Pandemia mocno zmieniła rynek pracy nie tylko pod względem liczby ofert pracy, ale także pod względem najbardziej poszukiwanych zawodów. W pierwszej kolejności firmy likwidowały plany zwiększenia zatrudnienia, a nie faktyczne zatrudnienie. W najtrudniejszym okresie pandemii próbowano na wszystkie możliwe sposoby utrzymać zatrudnienie korzystając np. z urlopów, przerw eksploatacyjnych. Wsparcie dla firm ze strony państwa, było często uzależnione od utrzymania zatrudnienia. Szacuje się, że większe zwolnienia pracowników mogą być odłożone w czasie. Będzie to związane z terminem zobowiązań, na bazie których firmy otrzymały pomoc.

W 2013 roku odnotowano najwięcej bezrobotnych w gminie - 242 osoby. Przekłada się to na poziom wskaźnika - udział % bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, który

w tymże roku również jest najwyższy i wynosi (8,1%). W 2020 roku udział ten jest mniejszy i wynosi 5,3%. Podobnie sytuacja wyglądała w podziale na płeć.

Tabela 33 Udział % bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w gminie Strzelce Wielkie

lata	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	7,5	8,1	8,1	6,9	5,5	4,8	4,9	4,7	4,8	5,3
mężczyźni	7,0	7,5	7,0	6,5	5,6	4,4	4,8	4,2	4,4	5,8
kobiety	8,2	8,8	9,6	7,4	5,4	5,2	5,0	5,2	5,2	4,8

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Przedstawione poniżej dane ukazują udział % bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w porównaniu z innymi gminami z mikrootoczenia gminy Strzelce Wielkie.

Tabela 34 Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %) w latach 2011 -2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (w %)										
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Powiat pajęczański	7,9	9,2	8,7	7,2	6,0	5,3	5,0	4,8	4,7	5,5	
Działoszyn	6,9	8,2	7,8	6,1	4,7	4,1	3,7	3,3	3,5	4,1	
Kielczygłów	7,2	8,5	8,8	6,7	6,1	5,0	3,9	4,1	3,8	5,2	
Nowa Brzeźnica	9,4	9,7	8,5	8,0	7,2	6,3	5,8	5,9	6,5	6,9	
Pajęczno	8,0	10,2	9,8	7,8	6,9	6,0	5,8	5,6	4,7	5,7	
Rząśnia	11,3	12,8	11,4	9,2	7,8	6,8	7,3	7,0	7,0	7,2	
Siemkowice	6,7	7,6	7,5	6,3	5,1	4,7	4,2	4,0	4,1	4,7	
Strzelce Wielkie	7,5	8,1	8,1	6,9	5,5	4,8	4,9	4,7	4,8	5,3	
Sulmierzyce	8,0	8,3	8,1	7,1	5,9	5,8	5,5	5,5	5,0	6,6	
Powiat radomszczański	9,5	10,4	10,1	8,5	7,0	5,8	4,6	3,9	3,4	3,8	
Lgota Wielka	8,2	9,1	7,5	6,4	5,4	4,4	3,2	2,9	2,1	2,3	
Ładzice	8,7	9,3	8,7	7,6	5,6	5,4	4,3	3,4	2,7	2,9	
województwo łódzkie	8,6	9,5	9,7	8,1	7,2	6,0	4,9	4,5	4,1	4,8	

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W zestawieniu gminy Strzelce Wielkie z pobliskimi jej gminami widzimy, że wartości obrazujące udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym dla gminy są wartościami jednymi z wyższych względem pozostałych JST. W tabeli powyżej kolorem niebieskim zaznaczono wartości najwyższe, a kolorem pomarańczowym wartości najniższe w poszczególnych latach. W gminie Strzelce Wielkie wskaźnik ten przyjmuje najwyższe wartości w latach 2012 i 2013 (8,1%).

Najwyższe wartości badanego wskaźnika na przestrzeni lat poddanych analizie niezmiennie odnotowano w gminie Rząśnia. Natomiast najniższe wartości analizowanego wskaźnika do 2013 roku odnotowano w gminie Siemkowice, w latach 2014 – 2016 w gminie Działoszyn, a od 2017 roku w gminie Lgota Wielka, gdzie – udział bezrobotnych w ludności w wieku produkcyjnym w 2020 roku wynosi 2,3%.

Poziom bezrobocia w gminie wiejskiej Strzelce Wielkie w roku 2020 jest niższy od średniej dla powiatu pajęczańskiego i województwa łódzkiego, ale wyższy od wskaźnika dla powiatu radomszczańskiego

Generalnie, we wszystkich gminach kształtowanie się wartości wskaźnika w latach poddanych analizie przebiegało podobnie: do 2019 roku z niewielkimi wahaniami ulegał zmniejszeniu,

a w 2020 roku we wszystkich gminach zauważalny jest wzrost wskaźnika. Tendencja ta może się pogłębiać ze względu na kryzys gospodarczy spowodowany epidemią wirusa COVID-19.

Wśród bezrobotnych w powiecie pajęczańskim przeważają bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym (29,2% - 29,0%) oraz gimnazjalnym i poniżej (27,2% - 27,0%). Najmniej bezrobotnych w powiecie odnotowuje się z wykształceniem wyższym (9,7% - 12,4%) oraz średnim ogólnokształcącym (11,6% - 11,7%). Podobne tendencje obserwujemy w całym kraju.

Tabela 35 Odsetek bezrobotnych zarejestrowanych wg poziomu wykształcenia (%) w powiecie pajęczańskim w latach 2010 – 2020

Poziom wykształcenia	lata											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Wyższe	9,7	11,5	11,9	11,9	13,7	13,4	13,5	14,6	15,4	13,2	12,4	
policealne, średnie zawodowe	22,3	21,1	19,9	19,5	19,8	17,8	17,9	18,2	18,9	18,7	19,9	
średnie ogólnokształcące	11,6	11,1	10,0	9,6	9,4	9,8	10,1	8,8	11,3	10,5	11,7	
zasadnicze zawodowe/branżowe	29,2	28,7	30,9	32,2	29,8	31,0	30,0	28,4	28,8	28,7	29,0	
gimnazjalne i poniżej	27,2	27,5	27,4	26,8	27,2	27,9	28,5	29,9	25,6	28,8	27,0	

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Znacznym problemem powiatu pajęczańskiego jest długotrwałe bezrobocie. Wśród ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, osoby które pozostają bez pracy dłużej niż rok stanowią 40,8%. Odnosząc ten wskaźnik do procenta ludności aktywnej zawodowo wynosi on 3,3%. Niepokojący jest wskaźnik bezrobotni w wieku 55-64 lata pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lata ogółem, który wynosi 47,2%.

Tabela 36 Bezrobocie rejestrowane w powiecie pajęczańskim w latach 2010 – 2020

Bezrobotni zarejestrowani pozostający bez pracy dłużej niż 1 rok	lata											
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Ogółem (osoba)	878	884	981	1040	894	491	610	616	589	482	688	
ogółem w % bezrobotnych ogółem	31,5	33,9	32,5	36,4	38,2	25,2	35,6	38,4	38,5	32,9	40,8	
w % ludności aktywnej zawodowo	4,3	4,4	4,7	5,1	4,4	2,4	3,0	3,0	2,8	2,3	3,3	
bezrobotni w wieku 55-64 lat pozostający bez pracy przez okres dłuższy niż 1 rok w bezrobotnych w wieku 55-64 lat ogółem (%)	40,5	42,0	41,3	41,2	47,8	34,0	48,4	45,0	46,8	37,7	47,2	
Bezrobotni zarejestrowani wg płci i typu ogółem (osoba)	2791	2611	3019	2861	2343	1951	1715	1605	1530	1463	1687	

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Należy zwrócić uwagę na bezrobocie wśród kobiet, ponieważ jest to grupa bardziej podatna na bezrobocie długotrwałe. Swoją specyfikę bezrobocie kobiet zawdzięcza silnemu oddziaływaniu przesłanek natury społeczno-kulturowej, związanych z istnieniem zestawów ról społecznych tradycyjnie przypisywanych poszczególnym płciom. Wspomniane zestawy ról determinują sfery aktywności, w jakich określone osoby mogą się realizować bez narażania się na przejawy społecznej dezaprobaty. Patrząc z perspektywy historycznej możemy zauważyć, że ta tendencja w kierunku podziału pracy względem płci okazuje się niezmiernie trwała i pomimo proegalitarnych działań współczesnych społeczeństw, we wszystkich niemal wymiarach społecznej aktywności, nadal ma wpływ na dystrybucję zatrudnienia.

Pracujący

Rynek pracy tworzony jest przez następujące elementy:

- zasoby kapitału ludzkiego i jego wykorzystanie,
- podział pracowników wg pracujących, w poszczególnych sektorach gospodarki narodowej,
- wielkość i strukturę bezrobocia.

Rynek pracy pełni dwie zasadnicze funkcje w gospodarce. Dla ludzi występujących z podażą pracy stwarza on możliwość otrzymania dochodów, a dla firm zgłaszających popyt na pracę jest on źródłem tego podstawowego czynnika wytwórczego. Płace otrzymywane ze sprzedaży pracy stanowią źródło utrzymania dla ogromnej większości ludzi.

Jednym z ważnych czynników wpływających na rynek pracy jest poziom zatrudnienia.

Poniżej przedstawiono dane obrazujące sytuację na rynku pracy w gminie Strzelce Wielkie.

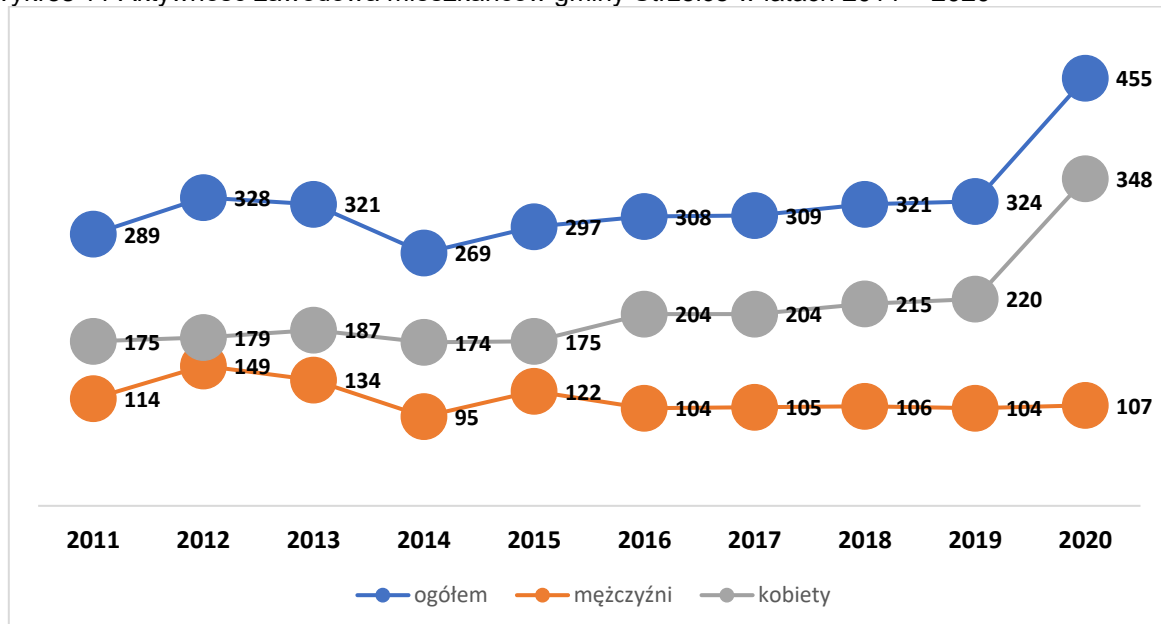
Tabela 37 Pracujący z terenu gminy Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	289	328	321	269	297	308	309	321	324	455
mężczyźni	114	149	134	95	122	104	105	106	104	107
kobiety	175	179	187	174	175	204	204	215	220	348

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W 2020 roku liczba osób pracujących z obszaru gminy Strzelce Wielkie wyniosła 455 osób, w tym 348 kobiet i 107 mężczyzn. Na przestrzeni badanych lat liczba pracujących zwiększyła się o 166 osób. Wśród osób aktywnych zawodowo dominują zdecydowanie kobiety, w 2020 roku stanowiły 76,48% ogółu zatrudnionych osób. Aktywność zawodowa mężczyzn w gminie Strzelce Wielkie jest niższa niż kobiet i jest to tendencja niezmienna od 2011 roku, co przedstawia poniższy wykres.

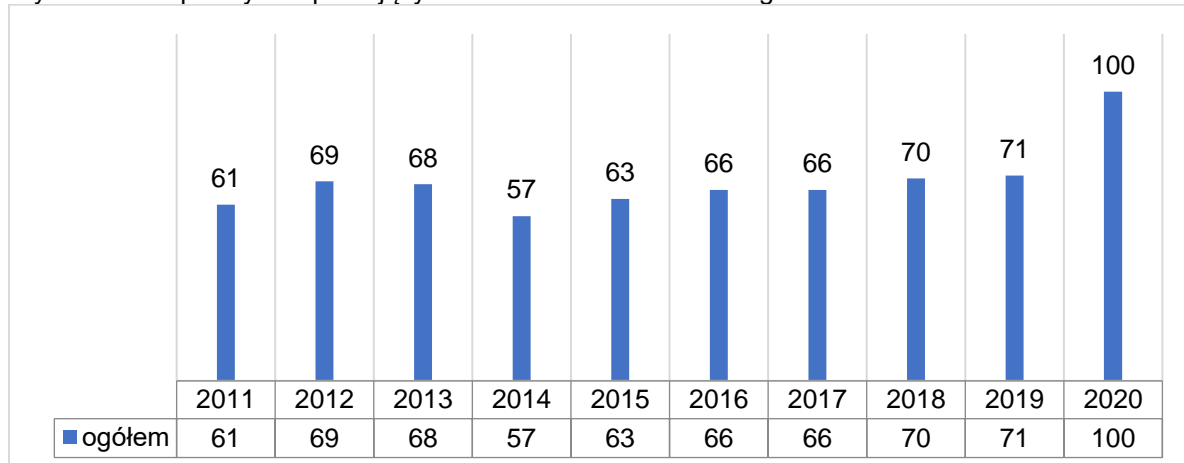
Wykres 11 Aktywność zawodowa mieszkańców gminy Strzelce w latach 2011 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców w badanych okresach kształtował się na poziomie od 57 osób w roku 2014 do 100 osób w roku 2020, w którym to osiągnął najwyższą wartość.

Wykres 12 Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców w gminie Strzelce Wielkie

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Przedstawione dane dla gminy i jej mieszkańców świadczą o coraz lepszym wykorzystaniu zasobów pracy w gminie. Potwierdzeniem tego trendu jest rosnąca od 2014 roku liczba zatrudnionych osób. Tendencja ta może jednak ulec zmianie ze względu na kryzys gospodarczy spowodowany pandemią wirusa COVID-19.

Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców w gminie Strzelce Wielkie w roku 2020 osiągnął poziom 100, w tym samym okresie dla powiatu pajęczańskiego kształtował się na poziomie 150, dla powiatu radomszczańskiego wyniósł 210. Według informacji podawanych przez Główny Urząd Statystyczny, wskaźnik ten opracowywany jest bez uwzględniania osób pracujących w jednostkach budżetowych działających w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego, osób pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie, duchownych oraz pracujących w organizacjach, fundacjach i związkach; bez podmiotów gospodarczych o liczbie pracujących do 9 osób, wg faktycznego miejsca pracy i rodzaju działalności.

Tabela 38 Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Pracujący na 1000 ludności ogółem									
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Powiat pajęczański	129	133	132	138	139	143	143	147	149	150
Działoszyn	221	231	224	236	236	253	249	254	255	248
Kielczygłów	82	90	89	89	104	115	111	157	173	158
Nowa Brzeźnica	53	58	59	61	62	60	68	66	65	60
Pajęczno	169	161	168	165	167	159	156	153	158	169
Rzaśnia	93	91	83	109	109	111	113	117	109	100
Siemkowice	51	57	59	69	58	55	65	62	65	68
Strzelce Wielkie	61	69	68	57	63	66	66	70	71	100
Sulmierzyce	82	97	90	101	103	110	108	104	104	109
Powiat radomszczański	171	175	174	181	188	199	205	198	212	210
Lgota Wielka	61	73	74	79	77	90	87	80	88	89
Ładzice	163	145	144	145	136	134	141	139	140	127
województwo łódzkie	222	220	223	228	230	237	244	250	253	252

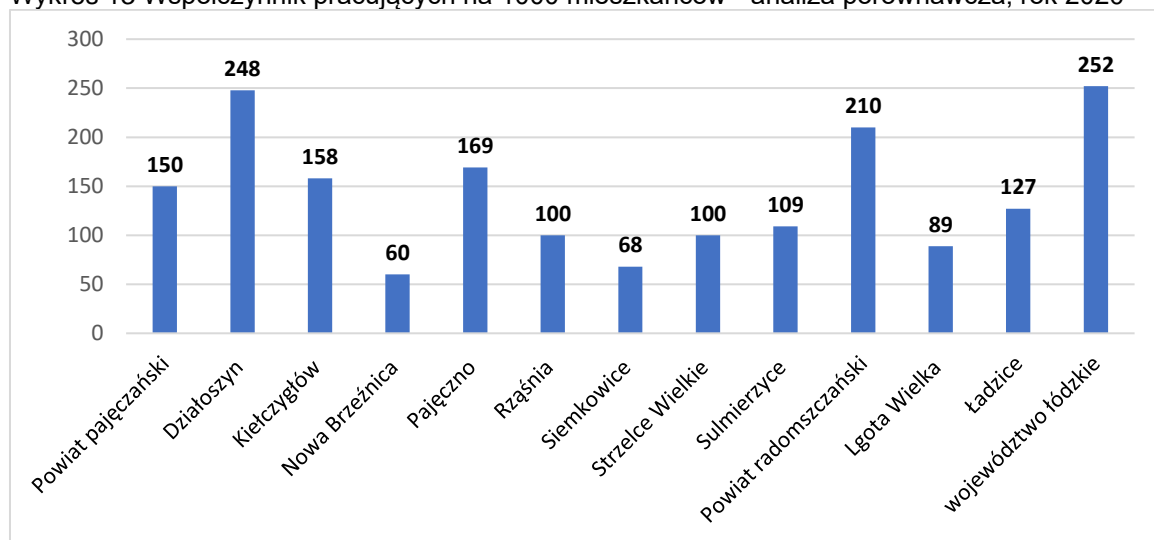
Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W tabeli powyżej oznaczono kolorem niebieskim wartości najwyższe wśród analizowanych gmin, a kolorem pomarańczowym wartości najniższe.

Z dostępnych danych wynika, iż najwięcej osób pracujących przypada na rok 2019 – jest to 255 osób pracujących na 1000 ludności w gminie Działoszyn. W gminie Strzelce Wielkie najwyższy wskaźnik to 100 osób na 1000 ludności w 2020 roku. Natomiast w powiecie pajęczańskim ogółem najwięcej osób odnotowano w roku 2020 – 150 osób na 1000 ludności.

Najniższy wskaźnik wśród badanych JST przypada na rok 2011 w gminie Siemkowice - 51 pracujących na 1000 mieszkańców. W gminie Strzelce Wielkie było to 57 osób na 1000 ludności w roku 2014. W powiecie pajęczańskim najmniej zatrudnionych na 1000 osób występuje w roku 2011 – 129 pracujących.

Wykres 13 Współczynnik pracujących na 1000 mieszkańców - analiza porównawcza, rok 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Z dostępnych danych dla pozostałych JST wynika, że wartości obrazujące współczynnik pracujących na 1000 ludności są wyższe od poziomu współczynnika dla gminy Strzelce Wielkie za wyjątkiem gmin wiejskich: Nowa Brzeźnica, Siemkowice, Lgota Wielka.

Poziom zatrudnienia w gminie Strzelce Wielkie jest dużo niższy od średniej analizowanych powiatów oraz województwa łódzkiego.

Wnioski z analizy społecznej

Gmina Strzelce Wielkie to niewielka gmina wiejska, o charakterze typowo rolniczym. Przeprowadzone analizy wykazały, że w gminie są dobre warunki do zamieszkania. Warunki mieszkaniowe w gminie Strzelce Wielkie systematycznie się poprawiają, średnia wielkość mieszkania w 2020 roku wyniosła 83,1 m², a średnia powierzchnia przypadająca na 1 osobę to prawie 29,6 m². Na przestrzeni ostatnich 10 lat poprawił się dostęp do infrastruktury technicznej, prawie 99,9% mieszkańców posiada dostęp do sieci wodociągowej, a do sieci kanalizacyjnej 16,1%. W gminie Strzelce Wielkie społeczeństwo się starzeje, należy zwiększyć nakłady na opiekę medyczną i socjalną. Gmina charakteryzuje się stosunkowo wysokim bezrobociem rejestrowym, wynoszącym w 2020 roku 7,9%, stopa bezrobocia w powiecie pajęczańskim wynosi 8,1%, w województwie łódzkim 6,2%,

w Polsce również 6,2%. Należy zauważyć, że na terenie gminy występuje bezrobocie tzw. "ukryte", związane z niezarejestrowaniem części bezrobotnych mieszkających na wsiach jako bezrobotnych.

Gmina 31 marca 2021 roku uchwałą numer XXIV/158./2021 Rady Gminy Strzelce Wielkie, przyjęła „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Strzelce Wielkie na lata 2021 – 2027”, w której to określono misję Strategii:

Misją samorządu gminy Strzelce Wielkie w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest przeciwdziałanie tworzeniu się nowych problemów wspólnoty, wzmocnienie rodzin, przeciwdziałanie różnym formom marginalizacji i wykluczenia społecznego, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju oraz integrowanie społeczności lokalnej.

W strategii wskazano również wyzwania, przed którymi w najbliższych latach stanie samorząd lokalny. Zaliczono do nich:

1. Pomoc dzieciom i młodzieży, zwłaszcza z rodzin najuboższych i dotkniętych dysfunkcją.
2. Dalsze wspieranie osób znajdujących się w trudnej sytuacji bytowej i wymagających aktywizacji zawodowej. Aktywizacja społeczna i zawodowa.
3. Budowa zintegrowanego systemu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych na terenie gminy.
4. Pomoc ludziom starszym, samotnym i niepełnosprawnym. Promocja zdrowia.
5. Pomoc rodzinom zagrożonym kryzysem rodzinnym . Rozwijanie systemu pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem przemocy domowej.
6. Podniesienie poziomu integracji społecznej w gminie.

Wdrożenie zaplanowanych przedsięwzięć powinno przyczynić się do poprawy jakości życia mieszkańców gminy, zmniejszenia skali występujących problemów społecznych oraz zminimalizowania ich skutków społecznych.

2.4. Sfera gospodarcza

2.4.1. Gospodarka

Gmina Strzelce Wielkie to gmina głównie rolnicza, zlokalizowanych jest tu niewiele zakładów przemysłowych. W miejscowości Strzelce Wielkie dominują usługi, głównie działalność handlowa

PODMIOTY GOSPODARCZE

W badanym okresie ostatniej dekady liczba podmiotów gospodarczych zwiększyła się o 60. W 2020 roku zarejestrowano w gminie 257 podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru Regon. Stanowiły one 6,03% ogółu podmiotów w powiecie (4 259).

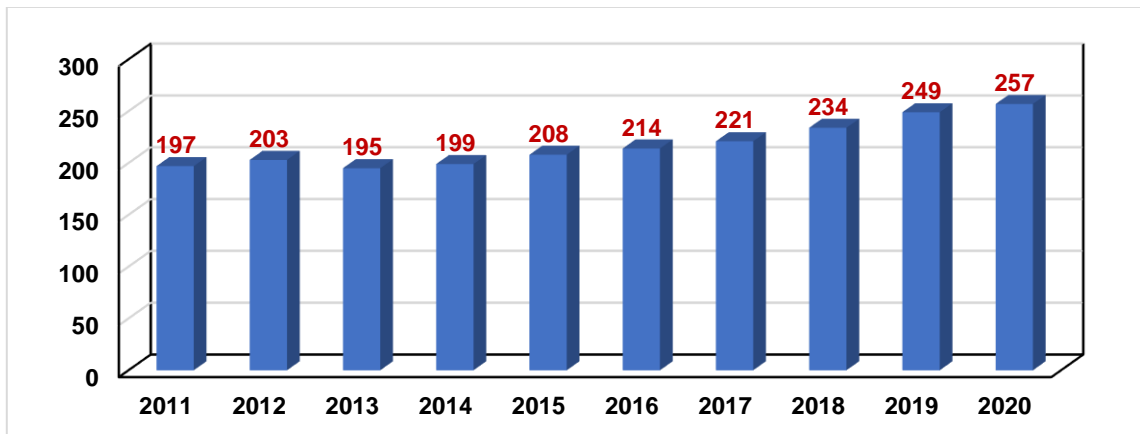
Tabela 39. Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

rok	liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w REGON
2011	197
2012	203
2013	195
2014	199
2015	208
2016	214
2017	221
2018	234
2019	249
2020	257

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Badany okres to czas, w którym wartość zmiennej ulegała wahaniom, analizując rok do roku zauważalny jest jednak znaczny wzrost w roku 2017 i 2019 oraz spadek w roku 2013. Rozwój gospodarki w gminie można by rzec, ma charakter powolnego wzrostu.

Wykres 14 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W latach 2015 – 2020 zmiany w liczbie podmiotów gospodarki narodowej wpisanych do rejestru REGON wg Sekcji PKD 2007 w poszczególnych sekcjach kształtowały się łagodnie, nie odnotowano spektakularnych wzrostów oraz spadków, za wyjątkiem branży budowlanej (wzrost o 61% liczby podmiotów w relacji 2014 roku do roku 2020) oraz branży Handel hurtowy i detaliczny (wzrost o 18% liczby podmiotów w relacji 2014 roku do roku 2020).

Zwiększenie się liczby podmiotów gospodarczych na przestrzeni 6 analizowanych lat odnotowały sekcje: A, C,E ,F, G, H,I, J, S i T. W tym największy wzrost:

- sekcja F: Budownictwo: + 24 podmioty;
- sekcja G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle: + 14 podmiotów.

Natomiast spadek zaobserwowano w sekcjach: D, K, M, N, R, w tym największy spadek przez 6 lat zanotowała sekcja: Działalność finansowa i ubezpieczeniowa - ubyło 2 podmiotów.

Tabela 40 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Strzelce Wielkie wpisane do rejestru Regon wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII)

Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon wg sekcji PKD 2007 (stan w dniu 31.XII)		Wartości w latach						
		2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1.	Sekcja A - Rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	7	11	11	14	13	12	11
2.	Sekcja B - Górnictwo i wydobywanie	0	0	0	1	1	1	1
3.	Sekcja C - Przetwórstwo przemysłowe	36	37	37	38	35	38	41
4.	Sekcja D - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	1	1	0	0	0	0
5.	Sekcja E - Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	1	2	2	2	2	2	2
6.	Sekcja F - Budownictwo	15	13	23	27	31	35	39
7.	Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	60	66	64	61	69	71	74
8.	Sekcja H - Transport i gospodarka magazynowa	18	17	17	20	22	21	22
9.	Sekcja I - Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	1	1	1	1	2	3	2
10.	Sekcja J - Informacja i komunikacja	1	1	1	2	4	5	4
11.	Sekcja K - Działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8	7	5	5	6	5	6
12.	Sekcja L - Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	1	1	1	1	1	1	1
13.	Sekcja M - Działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	8	7	8	8	8	9	6
14.	Sekcja N - Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	2	3	2	1	0	0	1
15.	Sekcja O - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	11	11	11	11	11	11	11
16.	Sekcja P - Edukacja	7	8	8	7	7	8	7
17.	Sekcja Q - Opieka zdrowotna i pomoc społeczna	4	4	6	5	4	3	4
18.	Sekcja R - Działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	5	4	4	4	3	4	4
19.	Sekcja S i T - Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	13	14	12	13	15	20	21
Ogółem		199	208	214	221	234	249	257

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

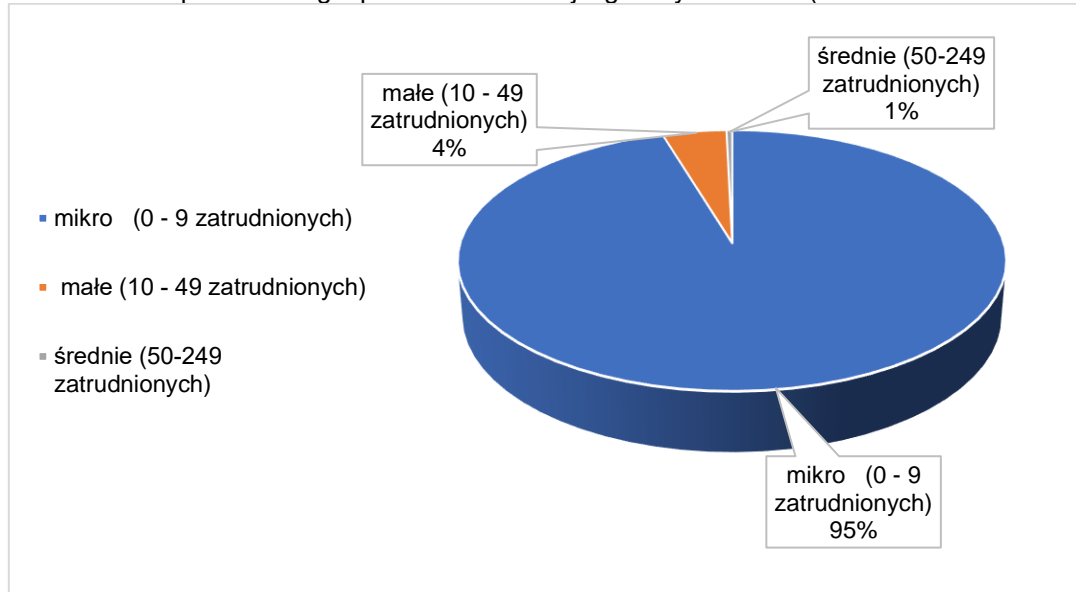
Najliczniejszy udział w całkowitym zestawieniu podmiotów gospodarczych mają podmioty zaklasyfikowane do Sekcji:

- G: Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych – 74 podmioty (28,79% ogółu),
- C: Przetwórstwo przemysłowe – 41 podmiotów (15,95% ogółu),
- F: Budownictwo – 39 podmiotów (15,17% ogółu),
- H: Transport i gospodarka magazynowa – 22 podmioty (8,56% ogółu)
- S i T: Pozostała działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników – 21 podmiotów (8,17% ogółu).

Gospodarka gminna opiera się głównie na handlu, usługach i działalności przetwórstwa przemysłowego. W następnej kolejności funkcjonuje budownictwo i działalność związana z transportem i gospodarką magazynową. O nieturystycznym charakterze gminy świadczy niewielka liczba podmiotów prowadzących działalność związaną z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi. Gmina zapewnia mieszkańcom podstawowe usługi społeczne i finansowe – na terenie gminy funkcjonują placówki opieki zdrowotnej i pomocy społecznej, oświaty i edukacji, kultury, komunikacji oraz infrastruktury komunalnej.

Według klasy wielkości dominują mikroprzedsiębiorstwa, niewielki jest w tym udział małych firm. W gminie brakuje średnich i dużych przedsiębiorstw.

Wykres 15 Rozkład podmiotów gospodarki narodowej wg klasy wielkości (stan na dzień 31.12.2020 r.)

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Spośród wszystkich podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy, najwięcej podmiotów zatrudniało od 1 do 9 osób. Na koniec 2020 roku było 245 (95,33%) takich jednostek. Drugą pod względem liczebności grupę stanowiły podmioty zatrudniające od 10 do 49 osób. Na koniec 2020 roku było 11 takich podmiotów (4,28%). Na koniec 2020 roku na terenie gminy funkcjonowało 1 średnie przedsiębiorstwo (0,39%) i ani jedna duża firma.

Tak jak w całym kraju, w strukturze podmiotów dominuje sektor prywatny - w 2020 roku odnotowano 246 podmiotów gospodarczych, w tym 199 osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Na terenie gminy działają głównie podmioty nie generujące dużej ilości miejsc pracy, lecz przeważnie oparte na samozatrudnieniu. W dominującej części zasięg oddziaływania prowadzonej działalności gospodarczej jest niewielki, realizowany przez małe podmioty, zarówno pod względem kapitału, jak i zatrudnienia. Udział sektora prywatnego wynosi 95,72%. Sektor publiczny reprezentowany jest zaś przez Urząd Gminy Strzelce Wielkie, placówki oświatowe oraz instytucję kultury.

Tabela 41 Podmioty gospodarki narodowej w gminie Strzelce Wielkie w latach 2014-2020 wg rejestru REGON

Podmioty wg sektorów własnościowych	Wartości w latach						
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1. podmioty gospodarki narodowej ogółem	199	208	214	221	234	249	257
2. sektor publiczny - ogółem	10	10	10	9	10	11	11
państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	8	8	8	7	8	9	9
3. sektor prywatny - ogółem	189	198	204	212	224	238	246
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	150	157	163	169	185	193	199
spółki handlowe	11	12	12	12	11	12	14
spółdzielnie	4	4	4	4	3	3	3
fundacje	0	0	0	1	1	1	1
stowarzyszenia i organizacje społeczne	14	14	14	14	13	14	14

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Fotografia 7 Miejscowość Strzelce Wielkie

Źródło: Fotografia własna

Gmina Strzelce Wielkie w analizie porównawczej z innymi JST

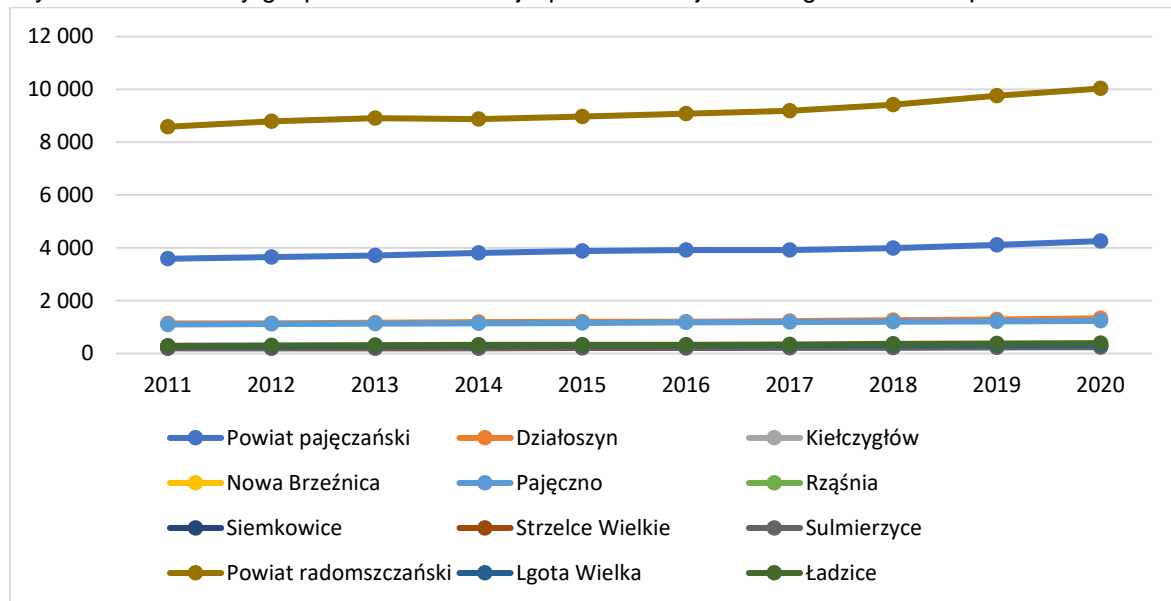
W tabeli zaprezentowano liczbę podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON, do analizy porównawczej wybrano wszystkie gminy powiatu pajęczańskiego oraz gminy spoza powiatu sąsiadujące z gminą Strzelce Wielkie. W badanym przedziale czasowym odnotowujemy wzrost ilości podmiotów gospodarczych we wszystkich JST. Przy czym największy przyrost wystąpił w gminie miejsko-wiejskiej Działoszyn (196 podmiotów) oraz w gminach: miejsko - wiejskiej Pajęczno (135 podmiotów) i wiejskiej Ładzice (99 podmiotów). Obszary zaliczane do gmin miejsko – wiejskich charakteryzują się wyższym poziomem przedsiębiorczości, korzystniejszym otoczeniem biznesowym, zatem liczba podmiotów gospodarczych jest wyższa od liczby podmiotów z terenów typowo wiejskich.

Tabela 42 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Różnica
Powiat pajęczański	3 589	3 655	3 713	3 804	3 882	3 920	3 920	3 997	4 114	4 259	670
Działoszyn	1 140	1 145	1 166	1 188	1 204	1 208	1 230	1 261	1 287	1 336	196
Kielczygłów	242	242	248	268	280	279	258	257	273	283	41
Nowa Brzeźnica	224	231	229	237	240	242	238	241	259	278	54
Pajęczno	1 099	1 119	1 134	1 146	1 159	1 185	1 192	1 207	1 215	1 234	135
Rząśnia	261	275	277	289	304	310	304	316	327	333	72
Siemkowice	215	232	247	252	258	265	258	262	276	297	82
Strzelce Wielkie	197	203	195	199	208	214	221	234	249	257	60
Sulmierzyce	211	208	217	225	229	217	219	219	228	241	30
Powiat radomszczański	8 587	8 789	8 912	8 877	8 971	9 079	9 187	9 416	9 759	10 034	1 447
Lgota Wielka	270	272	288	295	305	301	309	313	321	329	59
Ładzice	295	312	321	331	332	325	338	369	374	394	99

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wykres 16 Podmioty gospodarki narodowej wpisane do rejestru Regon – analiza porównawcza

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Jednym z podstawowych wskaźników najlepiej ilustrujących stan lokalnej gospodarki jest **poziom aktywizacji gospodarczej** liczony jako ilość zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 10 tys. mieszkańców. Wyraża on skłonność danej populacji do podejmowania działalności gospodarczej, jak również zaufanie do sytuacji na rynku.

Jako grupę porównawczą wybrano wszystkie gminy powiatu pajęczańskiego oraz gminy sąsiadujące z gminą Strzelce Wielkie.

Tabela 43 Poziom aktywizacji gospodarczej w gminach w latach 2011 – 2020 – analiza porównawcza

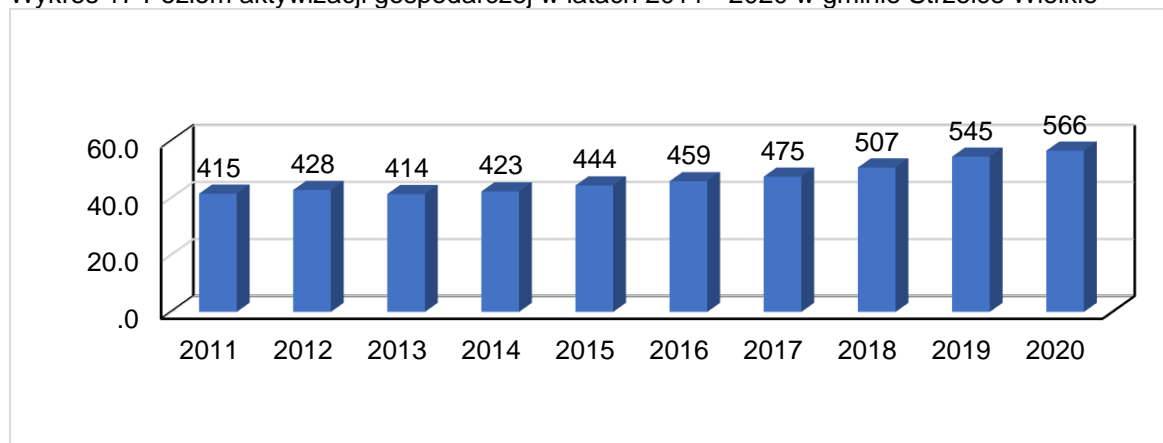
Jednostka terytorialna	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Różnica
powiat pajęczański											
Działoszyn	879	886	906	926	946	950	971	1 001	1 034	1 082	203
Kielczygłów	570	576	591	643	681	681	633	637	686	716	146
Nowa Brzeźnica	466	485	484	503	515	521	516	527	568	613	147
Pajęczno	933	950	964	978	989	1 011	1 019	1 037	1 056	1 074	141
Rząśnia	537	565	571	600	633	638	621	644	662	676	139
Siemkowice	441	478	509	519	531	548	536	547	578	626	185
Strzelce Wielkie	415	428	414	423	444	459	475	507	545	566	151
Sulmierzyce	460	456	476	500	513	486	492	494	513	545	85
powiat radomszczański											
Lgota Wielka	619	623	660	677	704	699	717	729	750	772	153
Ładzice	602	636	659	682	686	677	703	771	786	827	225

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Od 2011 roku poziom aktywizacji gospodarczej w gminie Strzelce Wielkie wzrósł o 151 punktów. Wskaźnik aktywizacji gospodarczej nie wzrastał jednak regularnie w badanych latach. Na przestrzeni badanych lat we wszystkich analizowanych gminach obserwowany jest wzrost wartości wskaźnika. Wśród wskazanych jednostek, gminy miejsko – wiejskie (Pajęczno i Działoszyn) mają najwyższe wskaźniki aktywizacji gospodarczej, jest to związane z lepszym otoczeniem biznesowym, większymi możliwościami jakie daje bliskość miasta. Najwyższe wartości wskaźnika w latach 2011, 2019 i 2020 oznaczono kolorem niebieskim, zaś najniższe kolorem pomarańczowym. Zdecydowanie najwyższy wskaźnik w 2019 roku odnotowuje gmina miejsko – wiejska Pajęczno: 1 056 punktów. Rok później

liderem zostaje gmina Działoszyn (1 082 punktów). Wśród analizowanych gmin wiejskich największą dynamiką wzrostu charakteryzuje się gmina Ładzice – wzrost o 225 punktów oraz Siemkowice - wzrost o 185 punktów, natomiast najsłabszy wzrost przypada na gminę Sulmierzyce (wzrost o 85 punktów). Poniżej przedstawiono wykres z przebiegiem poziomu aktywizacji gospodarczej gminy Strzelce Wielkie na przestrzeni 10 badanych lat.

Wykres 17 Poziom aktywizacji gospodarczej w latach 2011 - 2020 w gminie Strzelce Wielkie

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Jednak poziom aktywizacji gospodarczej jest tylko jednym ze wskaźników obrazujących aktywność biznesową populacji. Ważnym wskaźnikiem dodatkowym jest tzw. indeks **PEAI** (Present Economic Activity Index – wskaźnik aktualnej aktywności gospodarczej), obliczany jako procentowa zmiana ilości firm na 10 tys. mieszkańców w ostatnich trzech latach. PEAi powyżej 9% oznacza pomyślną koniunkturę, a powyżej 15% gwałtowny rozwój. Okres od roku 2010 jest okresem bardzo dużego wzrostu gospodarczego w całym kraju. W gminach wiejskich wskaźnik PEAi bardzo często jest większy niż 4%, a w gminach wiejsko – miejskich często przekracza 9%.

Warto zauważyć, że nie ma prostej korelacji między poziomem aktywizacji gospodarczej, a indeksem PEAi. Należy to interpretować następująco: poziom aktywizacji to skumulowany przez wiele lat dorobek aktywności lokalnego sektora gospodarczego, natomiast PEAi obrazuje aktualną dynamikę.

Tabela 44 Saldo ilości firm w ostatnich 3 latach (2017/2020) – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Saldo ilości firm w ostatnich trzech latach	
	Ilość nowych firm	Przyrost procentowy PEAi
Powiat pączęński	339	10,56%
Działoszyn	106	11,42%
Kielczygłów	25	13,13%
Nowa Brzeźnica	40	18,71%
Pączęno	42	5,37%
Rząśnia	29	8,83%
Siemkowice	39	16,79%
Strzelce Wielkie	36	19,13%
Sulmierzyce	22	10,77%
Powiat radomszczański	847	11,40%
Lgota Wielka	20	7,62%
Ładzice	56	5,37%

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Według powyższych obliczeń najwyższy wskaźnik PEAI wśród analizowanych gmin przypada w gminie wiejskiej Strzelce Wielkie - aż 19,13% oraz w gminie wiejskiej Nowa Brzeźnica – 18,71%. Oznacza to, że na terenie wspomnianych gmin występuje gwałtowny rozwój gospodarczy. W ciągu trzech lat saldo firm odnotowało wzrost odpowiednio o 36 i 40 nowych podmiotów gospodarczych. Największy przyrost nowo zarejestrowanych podmiotów odnotowano w gminie miejsko - wiejskiej Działoszyn (+106 podmiotów, co dało wskaźnik PEAI 11,42%), a najmniejszy w gminie wiejskiej Lgota Wielka (+20 podmiotów, co dało wskaźnik PEAI 7,62%). Wśród badanych gmin miejsko – wiejskich najgorzej sytuacja wygląda w gminie Pajęczno, w której przeciętny przyrost nowych podmiotów gospodarczych (+42) pozwolił na uzyskanie wskaźnika PEAI najniższego w ww. grupie porównawczej 5,37%. Wskaźnik PEAI na poziomie 5,37% odnotowano również w gminie wiejskiej Ładzice należącej do powiatu radomszczańskiego. Wśród analizowanych powiatów wskaźnik PEAI jest wyższy w powiecie radomszczańskim i wynosi 11,40%.

Należy w tym miejscu zauważyć, iż ze względu na kryzys gospodarczy spowodowany pandemią wirusa COVID-19 w całym kraju, następuje zmniejszenie liczby zakładanych przedsiębiorstw oraz obserwuje się coraz więcej takich, które zawieszają bądź zamykają prowadzoną dotychczas działalność gospodarczą. Na ten moment bardzo trudno jest przewidzieć, kiedy pandemia zakończy się oraz jak bardzo dotkliwe będą jej skutki m.in. w sferze gospodarczej.

ROLNICTWO

W 2010 roku w na terenie gminy znajdowało się 898 gospodarstw rolnych. Strukturę poszczególnych typów gospodarstw rolnych przedstawia poniższa tabela:

Tabela 45 Gospodarstwa rolne wg grup obszarowych użytków rolnych w gminie Strzelce Wielkie w 2010 roku

ogółem	do 1 ha włącznie	powyżej 1 ha razem	1 – 5 ha	5 – 10 ha	10 – 15 ha	powyżej 15 ha
898	122	776	430	256	61	29
100%	13,59%	86,41 %	55,41%	32,99%	7,86%	3,74%

Źródło: GUS (Bank Danych Lokalnych), opracowanie własne

W gminie Strzelce Wielkie obserwuje się rozdrobnienie gospodarstw. Najliczniej występują gospodarstwa mieszczące się w grupie obszarowej 1 – 5 ha. 3,74 % zajmują gospodarstwa o areale powyżej 15 ha.

Według informacji zawartych w Program Ochrony Środowiska dla Gminy Strzelce Wielkie na lata 2018 – 2021 z perspektywą do roku 2025, opierających się na danych ze Spisu Rolnego, 3 754 ha powierzchni jest pod zasiewami w tym:

- zbożami 3319,17 ha – największy areal zajmuje pszenżyto ozime 1039,41 ha,
- ziemniaki 136,68 ha,
- buraki cukrowe 1,49 ha,
- rzepak i rzepik 171,47 ha,
- strączkowe jadalne 5,08 ha,
- warzywa gruntowe 40,60 ha.

Wśród gospodarstw rolnych w 541 gospodarstwach hoduje się zwierzęta gospodarskie, w sumie jest ich 5156 sztuk dużych. W 236 gospodarstwach prowadzona jest hodowla bydła – 922 sztuk. W 233 gospodarstwach prowadzona jest hodowla trzody chlewnej – 4461 sztuk. W 13 gospodarstwach hoduje się konie – 26 sztuk. W 493 gospodarstwach prowadzona jest hodowla drobiu – 279 495 sztuk. 530 gospodarstw prowadzi produkcję wspomagając się pracą ciągników rolniczych, w sumie na terenie gminy zarejestrowano 652 sztuki.

Obecnie na terenie gminy głównie uprawia się pszenżyto ozime, a także żyto. Ilość zasiewów ma bezpośredni wpływ na potencjał związany z wykorzystaniem słomy do produkcji paliwa alternatywnego²⁶.

Fotografia 8 Pola uprawne w miejscowości Dębowiec Mały

Źródło: Fotografia własna

Fotografia 9 Pola w gminie Strzelce Wielkie

Źródło: Fotografia własna

²⁶ Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Wielkie

PODSUMOWANIE

Zaprezentowane powyżej dane wskazują, że sfera gospodarcza w gminie Strzelce Wielkie rozwija się stabilnie, lecz powoli. Pomyślna koniunktura gospodarcza wpływa na wzrost liczby zakładanych przedsiębiorstw, zaś wartości wskaźników w analizie porównawczej z innymi gminami pozwalają wnioskować, iż gmina rozwija się we właściwym kierunku.

Zdolność do kreowania polityki rozwoju na terenie gminy jest silnie uwarunkowana czynnikami zewnętrznymi. Z jednej strony, położenie geograficzne gminy może mieć znaczenie przy podejmowaniu decyzji o rozpoczęciu aktywności gospodarczej w zakresie sektora kreatywnego, kulturalnego, technologii IT, turystyki czy przemysłu czasu wolnego.

Ponadto, planując obecnie dalsze kierunki rozwoju gminy, należy mieć na uwadze skutki pandemii, które z pewnością będą odczuwalne dla mieszkańców, a tym samym dla całej gminy Strzelce Wielkie w długim okresie czasu. Należy wykorzystać doświadczenia, które gmina nabyła od marca 2020 roku, wykorzystać potencjał tkwiący w cyfryzacji i informatyzacji instytucji publicznych, ale również podjąć działania wspierające ochronę środowiska, jak również sferę gospodarczą.

POLITYKA FINANSOWA

Polityka finansowa gminy Strzelce Wielkie realizowana jest w oparciu o uchwałę budżetową corocznie uchwalaną przez Radę Gminy, która określa źródła dochodów oraz kierunki wydatkowania środków. Realizacja inwestycji oparta jest o przedsięwzięcia wyszczególnione w Wieloletniej Prognozie Finansowej oraz o załącznik do uchwały budżetowej wskazujące wydatki majątkowe.

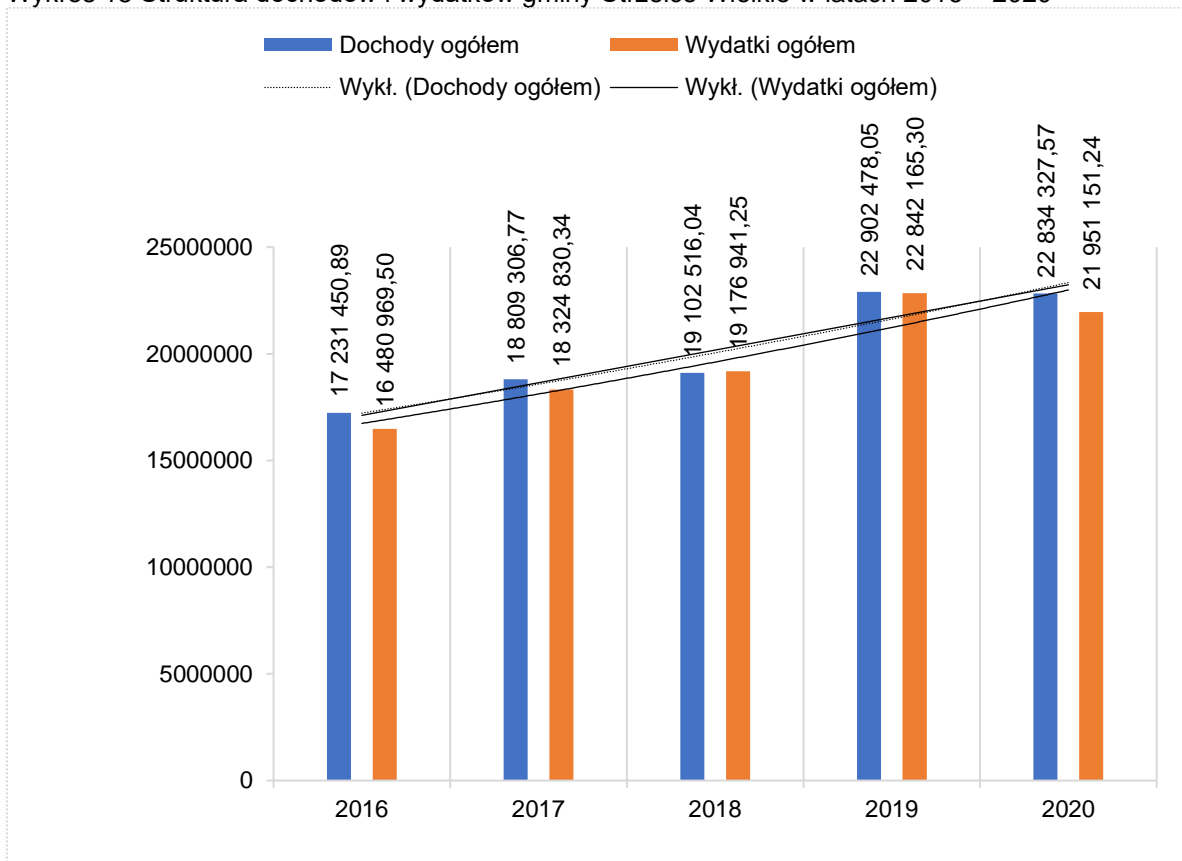
Tabela 46 Wyniki finansowe samorządu gminy Strzelce Wielkie w latach 2016 – 2020

	2016	2017	2018	2019	2020
Dochody ogółem	17 231 450,89	18 809 306,77	19 102 516,04	22 902 478,05	22 834 327,57
Wydatki ogółem	16 480 969,50	18 324 830,34	19 176 941,25	22 842 165,30	21 951 151,24
Wynik finansowy	750 481,39	484 476,43	-74 425,21	60 312,75	883 176,33
Wynik finansowy/ dochody (%)	4,36	2,58	-0,39	0,26	3,87

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Wynik różnicy między dochodami ogółem budżetu JST, a wydatkami ogółem JST stanowi odpowiednio nadwyżkę lub deficyt budżetu. Gmina Strzelce Wielkie w analizowanych latach 2016 - 2017 zamknęła budżet nadwyżką, zaś w 2018 wynik finansowy był ujemny, a deficyt wynosił – 0,39%. Saldo finansów publicznych w kolejnych latach 2019 - 2020 utrzymało wynik dodatni. Na przestrzeni lat do roku 2019 widoczny jest wzrost zarówno dochodów jak i wydatków gminy, w roku 2020 widoczny jest niewielki spadek. Najwyższy wzrost dochodów gmina odnotowała w 2019 roku (ok. 19,89%), podobnie jak i wydatków (wzrost prawie 19,11%).

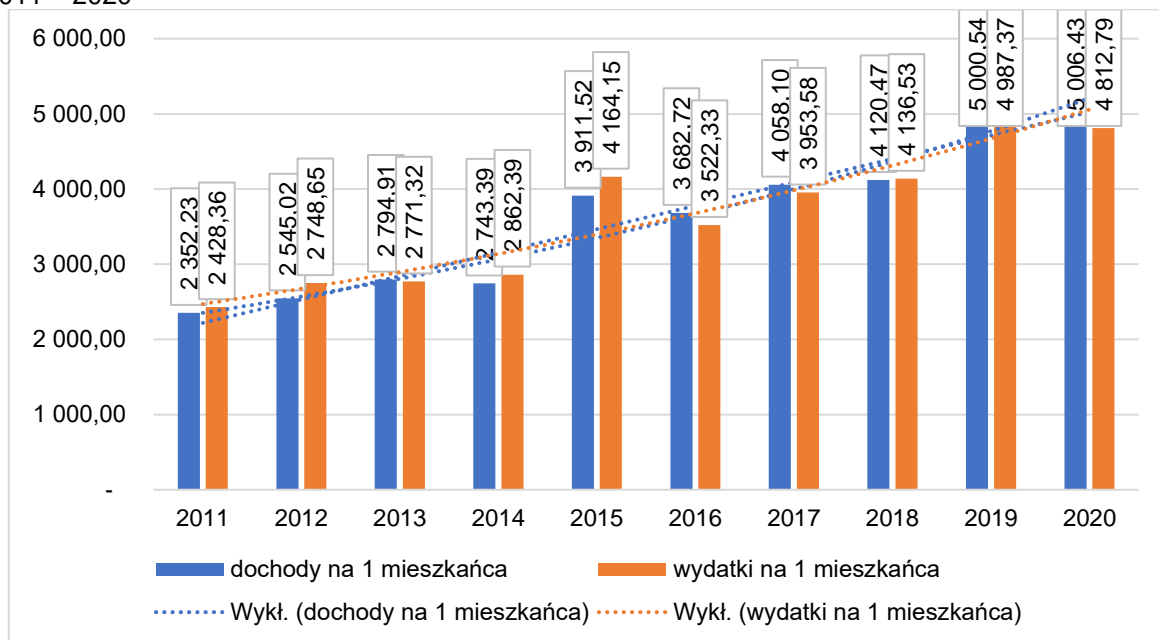
Wykres 18 Struktura dochodów i wydatków gminy Strzelce Wielkie w latach 2016 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Obserwowany stały wzrost dochodów w budżecie gminy ma swoje odzwierciedlenie również w wielkości dochodu w przeliczeniu na 1 mieszkańca, co jest zgodne z zachodzącą w województwie łódzkim tendencją dochodową. Dochody gminy Strzelce Wielkie corocznie wzrastają (w różnym tempie). Zamożność samorządu obrazuje dochód liczony na 1 mieszkańca, który sukcesywnie powiększał się począwszy od kwoty 2 352,23 zł na 1 mieszkańca w 2011 roku do 5 006,43 zł na 1 mieszkańca w 2020 roku, co oznacza wzrost o 293%. Wraz ze wzrostem dochodów, jeszcze szybciej rosną wydatki per capita w gminie (wzrost o ok. 112% w 2020 roku w porównaniu do roku 2010).

Wykres 19 Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w gminie Strzelce Wielkie w latach 2011 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W porównaniu do roku 2010 dochody na jednego mieszkańca w roku 2020 są większe o 2 654,20 zł, a wydatki zwiększyły się o 2 384,43 zł.

W tabeli poniżej przedstawiono analizę porównawczą dochodów i wydatków na jednego mieszkańca w badanych JST dla okresu 2018 – 2020. Kolorem niebieskim oznaczono najwyższe, a kolorem żółtym najniższe dochody i wydatki, w danym roku poddanych analizie.

Najwyższe dochody na jednego mieszkańca, w analizowanych latach były w gminie Rząśnia. Niewątpliwie związane jest to z wyższym poziomem aktywizacji gospodarczej i wpływami z podatków do budżetu gminy. Następnymi w kolejności jest gmina Sulmierzyce – dochody per capita na poziomie ok. 12 tys. zł.

Najniższe dochody w latach 2018 i 2019 były w gminie Pajęczno, a w 2020 w gminie Kielczygłów. Wśród samorządów powiatowych słabsze wyniki po stronie dochodowej odniósł powiat radomszczański.

Poziom wydatków per capita jest ściśle powiązany z poziomem dochodów i wśród badanych JST w latach 2018 - 2020 najwyższy był w gminie Rząśnia i Sulmierzyce. Najniższy poziom wydatków na jednego mieszkańca w analizowanych latach przypadła na gminę Pajęczno, zaś wśród powiatów niższe wydatki na mieszkańca zapisano w powiecie radomszczańskim.

Analizując sytuację gminy Strzelce Wielkie, dochody i wydatki per capita kształtują się na jednym z niższych poziomów wśród JST poddanych analizie. Sytuacja gminy wydaje się podobna do większości samorządów w powiecie pajęczańskim poza gminą Rząśnia i Sulmierzyce, które to gminy znacznie odbiegają poziomem dochodów i wydatków na jednego mieszkańca.

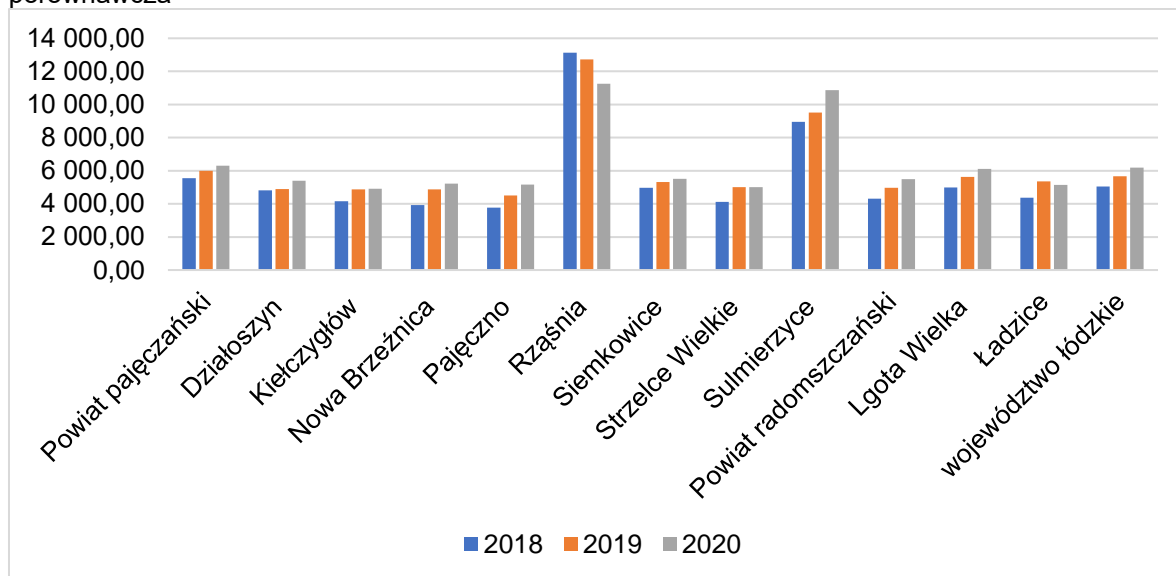
Tabela 47 Dochody i wydatki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w latach 2018 – 2020 – analiza porównawcza

Jednostka terytorialna	Dochody na 1 mieszkańca			Wydatki na 1 mieszkańca		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Powiat pajęczański	5 543,72	6 001,48	6 306,31	5 923,58	5 912,79	6 358,86
Działoszyn	4 820,03	4 898,34	5 398,43	4 937,03	5 208,27	5 042,34
Kielczygłów	4 162,71	4 880,26	4 913,09	4 070,08	4 626,45	4 813,75
Nowa Brzeźnica	3 926,44	4 879,70	5 217,41	4 328,40	4 685,50	5 018,14
Pajęczno	3 772,82	4 510,10	5 158,02	3 686,67	4 143,47	4 783,31
Rzaśnia	13 120,11	12 717,94	11 250,54	13 469,16	11 065,91	13 346,86
Siemkowice	4 975,77	5 309,80	5 516,40	5 470,96	5 097,52	5 502,34
Strzelce Wielkie	4 120,47	5 000,54	5 006,43	4 136,53	4 987,37	4 812,79
Sulmierzyce	8 954,62	9 510,12	10 857,72	12 002,73	11 071,57	11 601,94
Powiat radomszczański	4 317,79	4 965,86	5 481,28	4 447,19	5 261,58	5 288,50
Lgota Wielka	4 996,81	5 621,63	6 102,84	5 195,11	5 830,73	5 786,89
Ładzice	4 378,20	5 357,48	5 133,12	4 476,19	5 925,31	5 199,09
województwo łódzkie	5 055,51	5 671,37	6 184,58	5 183,13	5 792,66	6 223,74

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

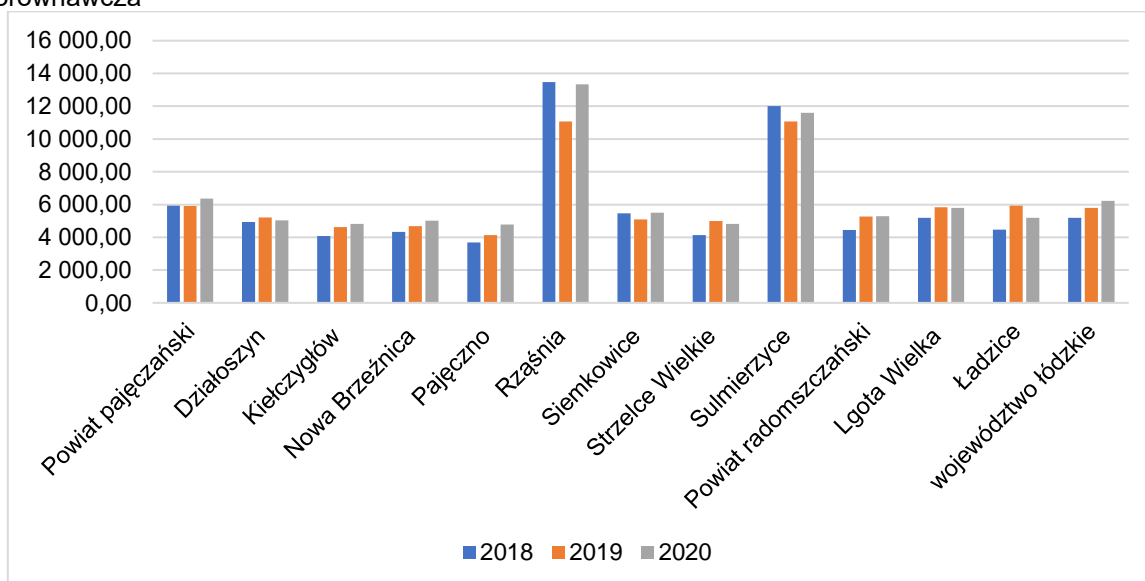
Należy jednak zauważyć, iż w każdej JST poddanej analizie, w latach 2018 - 2020 zauważalna jest tendencja do wzrostu dochodów jak i wydatków na jednego mieszkańca, z wyjątkiem gmin: Rzaśnia (dochody maleją) i Sulmierzyce. W gminie Strzelce Wielkie najwyższy poziom wydatków per capita odnotowano w 2019 roku, zaś w roku 2018 i 2020 wartości wskaźnika były relatywnie niższe.

Wykres 20 Dochody w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2018 – 2020 - analiza porównawcza

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

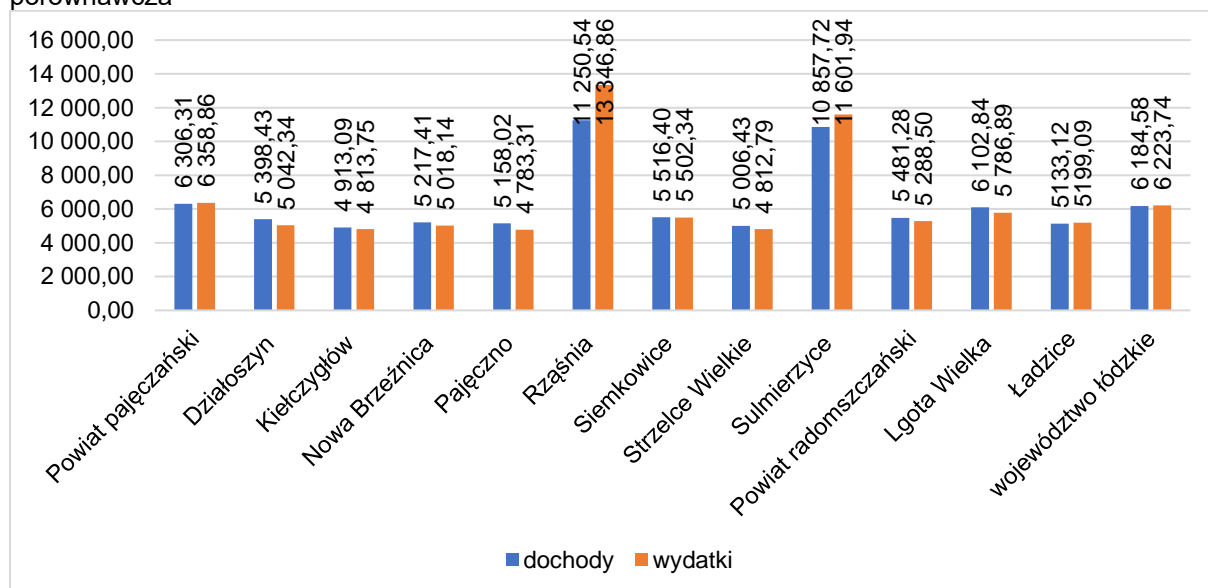
Wykres 21 Wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca w latach 2018 – 2020 - analiza porównawcza

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

W porównaniu z badanymi JST, poziom dochodów na jednego mieszkańca w roku 2020 w gminie Strzelce Wielkie kształtuje się na niższych poziomach, niż w większości gmin w powiecie pajęczańskim jest mniejszy o 6 244,11 zł od dochodu przypadającego na jednego mieszkańca w gminie Rzaśnia i niższy o 1 299,88 zł od powiatu pajęczańskiego oraz większy o 933,40 zł od gminy Kielczygłów, w której to wskaźnik jest najniższy. Odnośnie wydatków, wskaźnik w gminie Strzelce Wielkie jest niższy o 8 534,07 zł od wskaźnika gminy Rzaśnia (w której to wydatki były najwyższe wśród gmin poddanych analizie), zaś wyższy o 294,80 zł od kwoty wydatków przypadających na jednego mieszkańca w gminie Pajęczno.

Wykres 22 Dochody i wydatki w przeliczeniu na jednego mieszkańca w 2020 roku - analiza porównawcza

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Struktura dochodów i wydatków

Gmina w celu realizacji zadań własnych gromadzi dochody. Zgodnie z ustawą o dochodach jednostek samorządu terytorialnego na dochody JST składają się trzy podstawowe elementy: dochody własne, subwencja ogólna, dotacje z budżetu państwa, udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz z podatku dochodowego od osób prawnych. Dochodami JST mogą być także: środki pochodzące ze źródeł zagranicznych niepodlegające zwrotowi, środki pochodzące z budżetu Unii Europejskiej oraz inne środki określone w odrębnych przepisach.

Tabela 48 Struktura dochodów na 1 mieszkańca w gminie Strzelce Wielkie w zł w latach 2011 – 2020

dochody na 1 mieszkańca w zł	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
ogółem	2352,23	2545,02	2794,91	2743,39	3911,52	3682,72	4058,10	4120,47	5000,54	5 006,43
dochody własne	675,39	725,44	943,33	895,99	1932,07	1108,41	1198,23	1318,70	1815,56	1515,55
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób fizycznych	244,65	285,36	303,03	357,53	389,99	432,09	501,06	588,42	655,73	613,08
dochody własne - udziały w podatkach stanowiących dochody budżetu państwa podatek dochodowy od osób prawnych	7,11	14,24	7,75	2,21	2,34	0,51	2,85	4,21	3,41	9,21
dochody własne - dochody podatkowe ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw	174,16	200,60	247,41	251,16	257,62	287,17	328,62	298,93	331,49	348,48

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

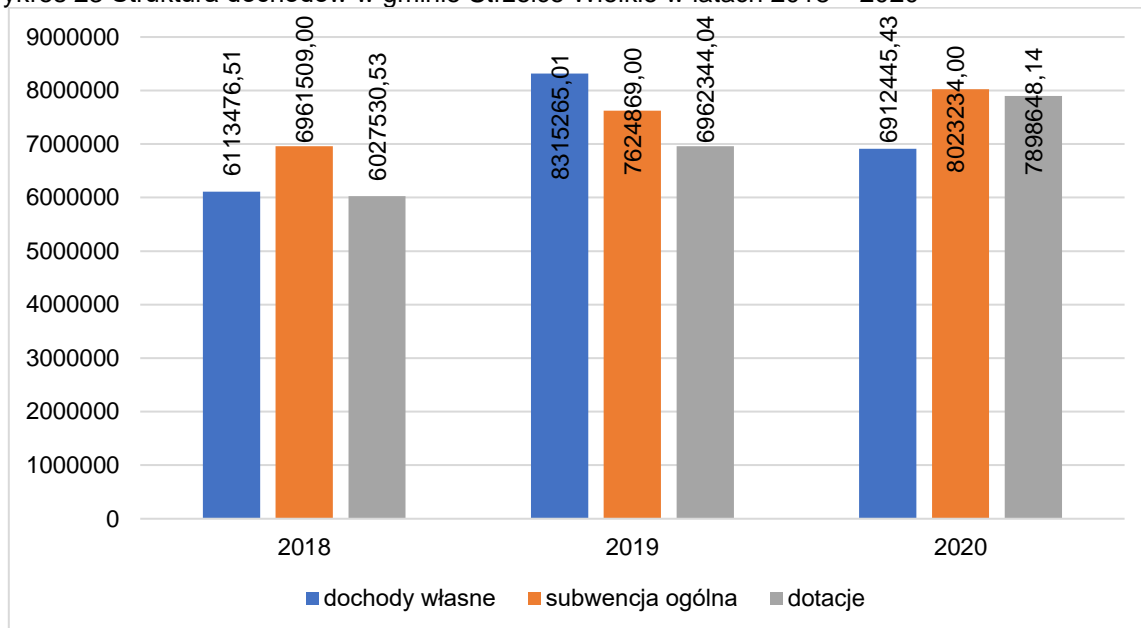
W dochodach gminy Strzelce Wielkie na przestrzeni badanych lat widoczne są coraz większe wpływy z podatków per capita:

- podatku dochodowego od osób fizycznych - wzrost wpływów per capita w 2020 roku o 150,59% w stosunku do roku 2011 - co niewątpliwie ma związek z wzrostem dochodów mieszkańców gminy;
- podatki ustalone i pobierane na podstawie odrębnych ustaw – wzrost wpływów per capita w 2020 roku o 100,09% w stosunku do roku 2011.

Podatek dochodowy od osób prawnych na przestrzeni badanych lat ulega procesom gospodarczym zachodzącym w kraju, czy na świecie i przyjmuje różne wartości – w 2016 roku odnotowany spadek wpływów z podatku CIT per capita o 1 294% w porównaniu do roku 2011, zaś w 2020 roku udział w podatku CIT wzrósł o 29,53% w stosunku do roku bazowego.

W budżecie gminy Strzelce Wielkie największy udział w roku 2018 i 2020 mają subwencje, w roku 2019 były to dochody własne które stanowiły 36,30% ogółu. Zauważalny jest także na przestrzeni analizowanych lat wzrost wartości uzyskanych dotacji, który w 2020 roku wynosił 34,59% dochodów ogółem (wzrost poziomu dotacji o 3,04% w porównaniu do roku 2018).

Wykres 23 Struktura dochodów w gminie Strzelce Wielkie w latach 2018 – 2020

Źródło: Główny Urząd Statystyczny, Bank Danych Lokalnych (opracowanie własne)

Środki zewnętrzne

Na finansowanie różnego rodzaju projektów inwestycyjnych jednostki samorządu terytorialnego mogą ubiegać się o pozyskiwanie środków z dotacji Unii Europejskiej. Obszarów, w których gminy mogą pozyskać fundusze jest bardzo wiele, a do najważniejszych z nich należą: infrastruktura, ochrona środowiska, informatyzacja, projekty społeczne, projekty kulturalne.

Gmina Strzelce Wielkie realizuje/ zrealizowała następujące **projekty, na które uzyskała dofinansowanie:**

2015 rok:

LP	Tytuł projektu	Instytucja/ Program	Kwota inwestycji (zł)
1	Przeciwdziałanie wykluczeniu cyfrowemu w Gminie Strzelce Wielkie	POIG	921 827,49
2	Zagospodarowanie terenu jako miejsca rekreacji, wypoczynku i sport w miejscowości Strzelce Wielkie	PROW	373 529,75
3	Budowa ogródka dydaktycznego „Zielony Zakątek” w Przedszkolu w Woli Wiewieckiej	WFOŚiGW	17 300,00
4	Dajemy równe szanse edukacyjne wszystkim dzieciom w Gminie Strzelce Wielkie”	POKL	63 224,10
5	Budowa Kanalizacji sanitarnej w części miejscowości Strzelce Wielkie i części miejscowości Zamoście w Gminie Strzelce Wielkie	PROW, WFOŚiGW	5 097 781,96
6	Aktywizacja społeczno-zawodowa na terenie gminy Strzelce Wielkie	POKL	71 174,02
7	Rozbudowa drogi na odcinku Pomiary Wiewiec	Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych	1 599 008,09
8	Na własne konto	Europejski Fundusz Rozwoju Wsi	2 500,00

LP	Tytuł projektu	Instytucja/ Program	Kwota inwestycji (zł)
9	Książki naszych marzeń	Program Rządowy	4 125,00
10	Lokalna Grupa Działania "Kraina Wielkiego Łuku Warty"	Lokalna Grupa Działania "Kraina Wielkiego Łuku Warty"	9 700,00

2016 rok:

LP	Tytuł projektu	Instytucja/ Program	Kwota inwestycji (zł)
1	„Plan gospodarki niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Wielkie”	WFOŚiGW	9 500,00
2	„Ekopracownie mamy o środowisko dbamy- Nasza Ekopracownia 2016r. w Szkole Podstawowej w Strzelcach Wielkich.	WFOŚiGW	28 597,00
3	„Eksperymentujemy z Przyrodą – Nasza Eko- pracownia 2016 w Szkole Podstawowej w Wiewcu	WFOŚiGW	24 448,20
4	Zakup wozu asenizacyjnego z ciągnikiem oraz kosiarki bijakowej	WFOŚiGW	105 000,00
5	Usuwanie wyrobów azbestowych z terenu Gminy Strzelce Wielkie	WFOŚiGW	46 997,00
6	Cyfrowa Edukacja w Strzelcach Wielkich	RPO WŁ	710 500,95
7	Z wiedzą przez świat- kompleksowy program podniesienia jakości nauczania w Szkole Podstawowej w Wiewcu	RPO WŁ	457 060,05
8	Inspirująca Edukacja w Strzelcach Wielkich w Gminie Strzelce Wielkie	RPO WŁ	535 243,31

2017 rok:

LP	Tytuł projektu	Instytucja/ Program	Kwota Inwestycji (zł)
1	Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Strzelce Wielkie	WFOŚiGW	28 121,04
2	Przeciwdziałanie degradacji środowiska naturalnego w dolinie rzeki Pisi w Gminie Strzelce Wielkie	RPO WŁ	1 069 343,38
3	Mała Infrastruktura Lokalna w miejscowości Dębowiec Mały w Gminie Strzelce Wielkie	Lokalna Grupa Działania "Kraina Wielkiego Łuku Warty"	21 428,00
4	Mała Infrastruktura Lokalna w miejscowości Marzęcice w Gminie Strzelce Wielkie	Lokalna Grupa Działania "Kraina Wielkiego Łuku Warty"	21 428,00

W roku 2020 pozyskano łącznie 2 748 741,94 zł. Poniżej przedstawiono projekty:

Lp.	Instytucja finansująca projekt	Nazwa projektu	Kwota dofinansowania projektu	Całkowita kwota projektu
1.	Urząd Marszałkowski w Łodzi	„Remont nawierzchni bieżni prostej w ramach przebudowy stadionu sportowego wraz z rozbudową infrastruktury lekkoatletycznej”	75 000,00	135 000,00
2.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi	Usuwanie i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Strzelce Wielkie	24 600,00	29 150,67

Lp.	Instytucja finansująca projekt	Nazwa projektu	Kwota dofinansowania projektu	Całkowita kwota projektu
3.	Urząd Marszałkowski w Łodzi	„Uporządkowanie terenu w ogrodzie podworskim w miejscowości Marzęcice w gminie Strzelce Wielkie”	10 000,00	10 000,00
4.	Urząd Marszałkowski w Łodzi	„Budowa obiektów małej architektury w miejscowości Pomiary w Gminie Strzelce Wielkie”	10 000,00	16 000,00
5.	Urząd Marszałkowski w Łodzi	„Budowa obiektów małej architektury w miejscowości Wola Jankowska w Gminie Strzelce Wielkie”	10 000,00	11 500,00
6.	Urząd Marszałkowski w Łodzi	„Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Wiewcu”	460 847,67	847 000,00 kwota po przetargu
7.	Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi	„Przeciwdziałanie degradacji środowiska naturalnego w Dolinie rzeki Pisi w Gminie Strzelce Wielkie”	21 397,00 wcześniej pozyskano 508 325,15	1 401 831,71
8.	Urząd Marszałkowski w Łodzi	„Odnawialne źródła energii dla Szkoły Podstawowej w Strzelcach Wielkich”	636 897,27	491 874,54 kwota po przetargu
9.	Fundusz Przeciwdziałania COVID-19		1 500 000,00	
Łącznie pozyskano			2 748 741,94	

Gmina Strzelce Wielkie po raz kolejny wychodząc naprzeciw potrzebom mieszkańców realizowała zadanie pn. „Usuwanie i utylizacja wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Strzelce Wielkie w roku 2021”. Aby wyeliminować szkodliwe skutki zdrowotne u mieszkańców spowodowane wyrobami azbestowymi oraz umożliwić właścicielom posesji utylizację pozostałego po wymianie pokrycia dachowego azbestu, władze gminy wnioskowały o dotację z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi. Dzięki otrzymanemu dofinansowaniu szkodliwy materiał w ilości 121,48 Mg został odebrany z posesji i odpowiednio zutylizowany. Całkowity koszt zadania wyniósł 45 657,04 zł. Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi udzielił dofinansowania w kwocie 38 754,00 zł, reszta została pokryta ze środków własnych gminy.

2.4.2. Turystyka

Gmina Strzelce Wielkie charakteryzuje się dobrymi warunkami dla rozwoju ekoturystyki. Sprzyja temu obecność użytku ekologicznego "Wolskie Bagno" w Woli Wiewieckiej oraz położenie miejscowości Marzęcice na skraju rezerwatu przyrody Murowaniec. Rezerwat ten stanowi obszar lasu o łącznej powierzchni 42,18 ha i położony jest w gminie Pajęczno, w powiecie pajęczańskim. W Strzelcach

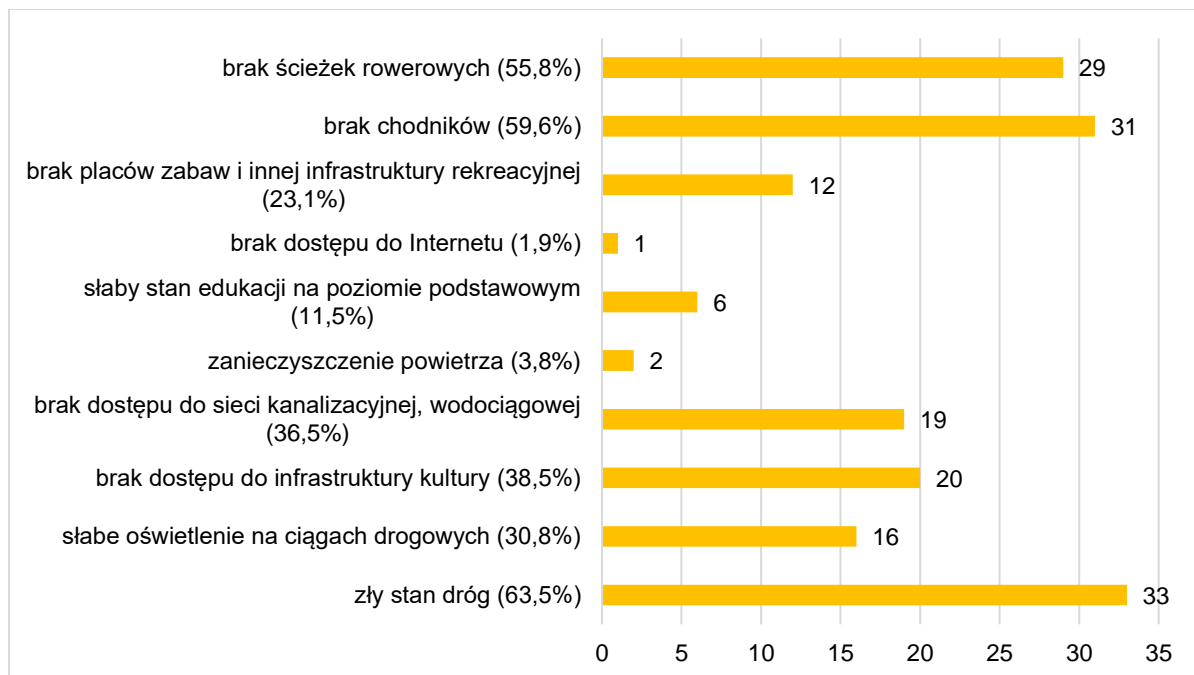
Wielkich znajdują się również atrakcyjnie położone stawy rybne. W pobliżu stawów zlokalizowane są łąki i zagajniki, będące ostoją dla dzikiej zwierzyny.

2.5. Wyniki badań ankietowych

Niezwykle ważnym elementem tworzenia strategii jest dialog społeczny. Dlatego też mieszkańcy mogli wziąć udział w tworzeniu strategii - wypełnić interaktywne ankiety, w których wypowiedzieli się o największych problemach gminy oraz pożądanym kierunkach rozwoju, odpowiedzi mieszkańców zostały wzięte pod uwagę w procesie tworzenia strategii. Poniżej przedstawiono wyniki badań ankietowych:

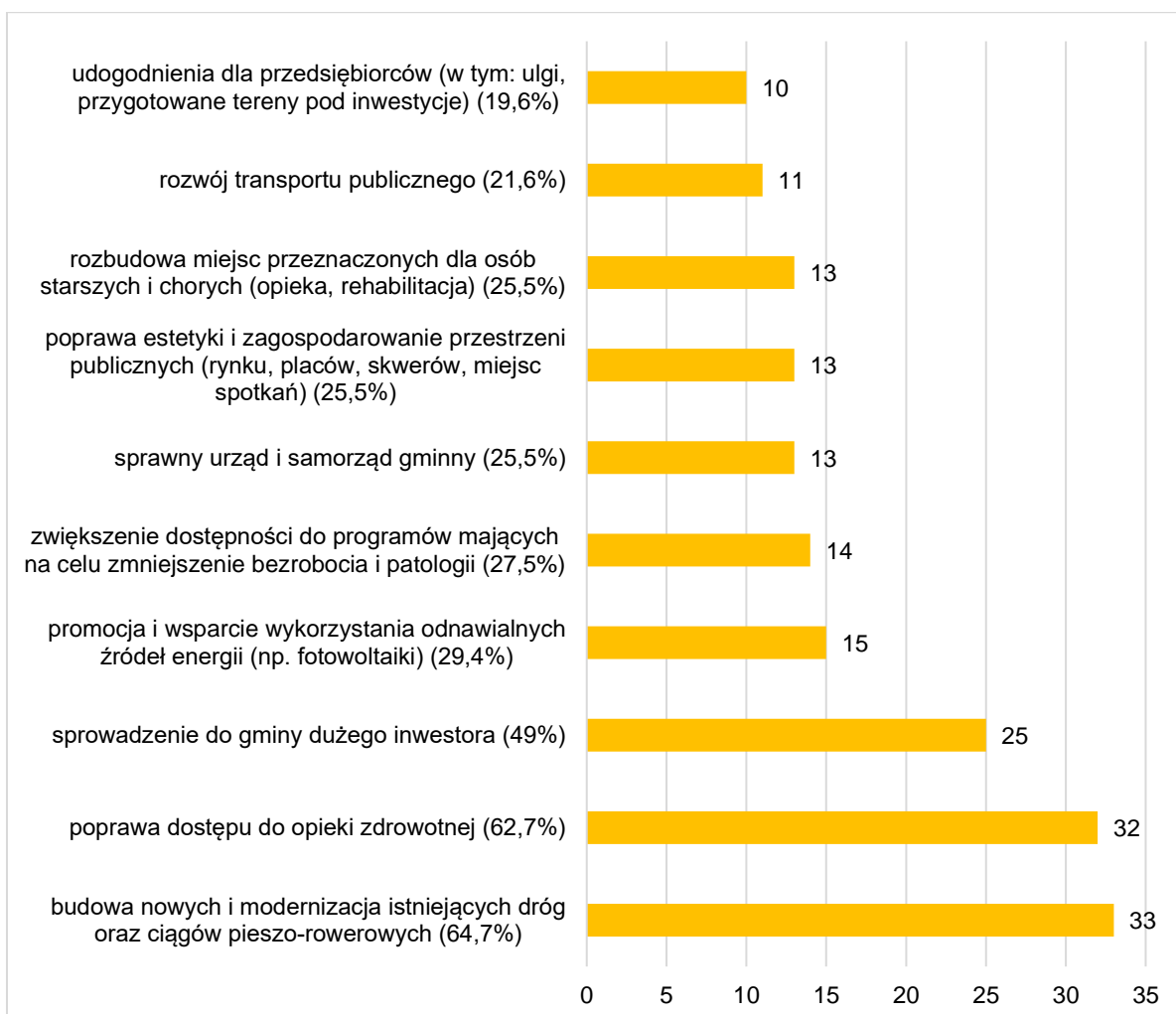
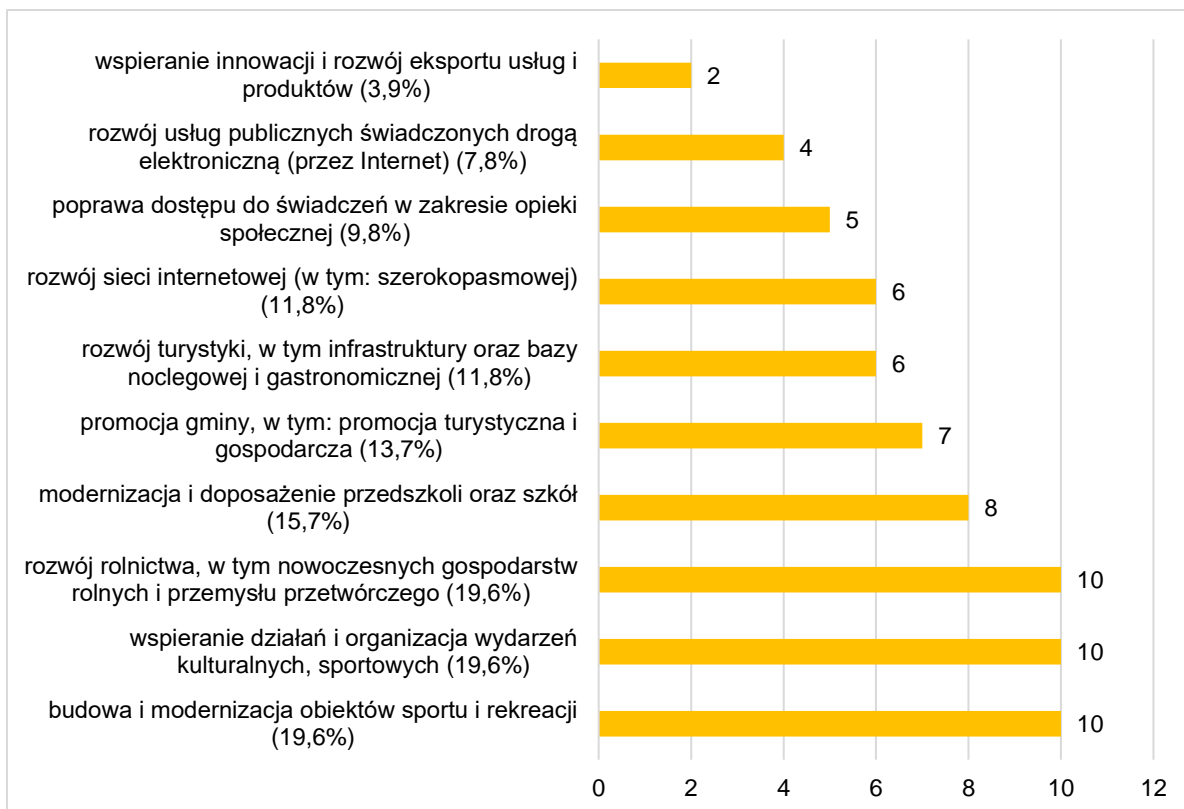
Jakie są największe problemy naszej gminy?

- udzielono 52 odpowiedzi (jedna osoba mogła wybrać kilka problemów);

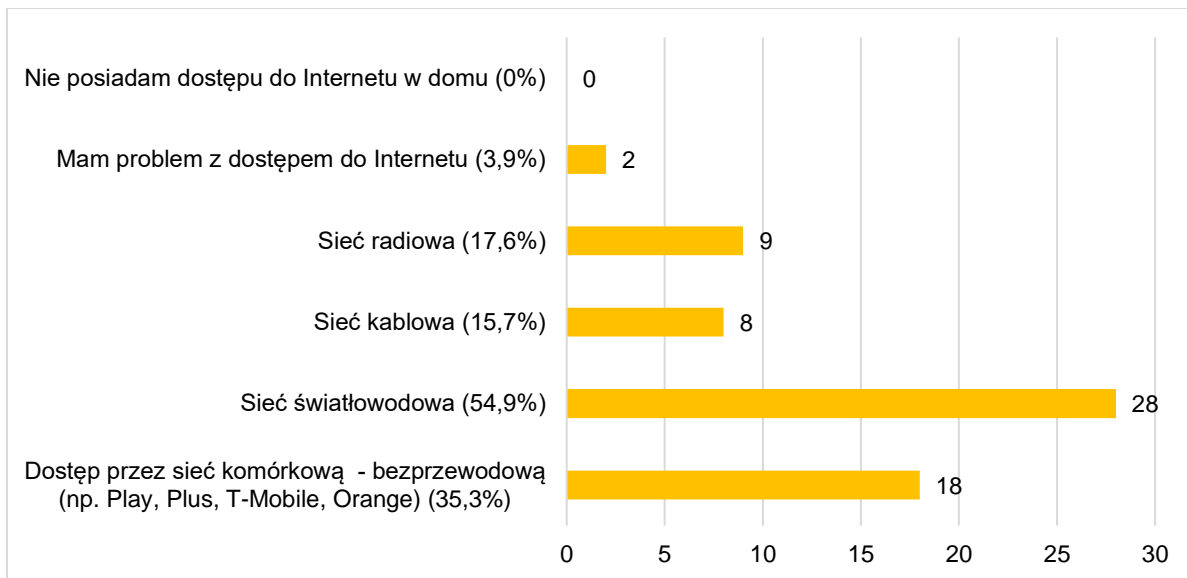
Proszę o wybranie maksymalnie 6 priorytetów, które mają lub mogłyby mieć największy wpływ na rozwój Gminy w latach 2021-2027.

- udzielono 51 odpowiedzi
- wyniki podzielono na 2 wykresy ze względu na dużą prezentowaną ilość danych, uszeregowano je od najmniejszej do największej liczby uzyskanych głosów;
- udzielono po 1 dodatkowej odpowiedzi (2%):
 - o kanalizacja,
 - o utworzenie gminnego ośrodka kultury,
 - o parking przy szkole.

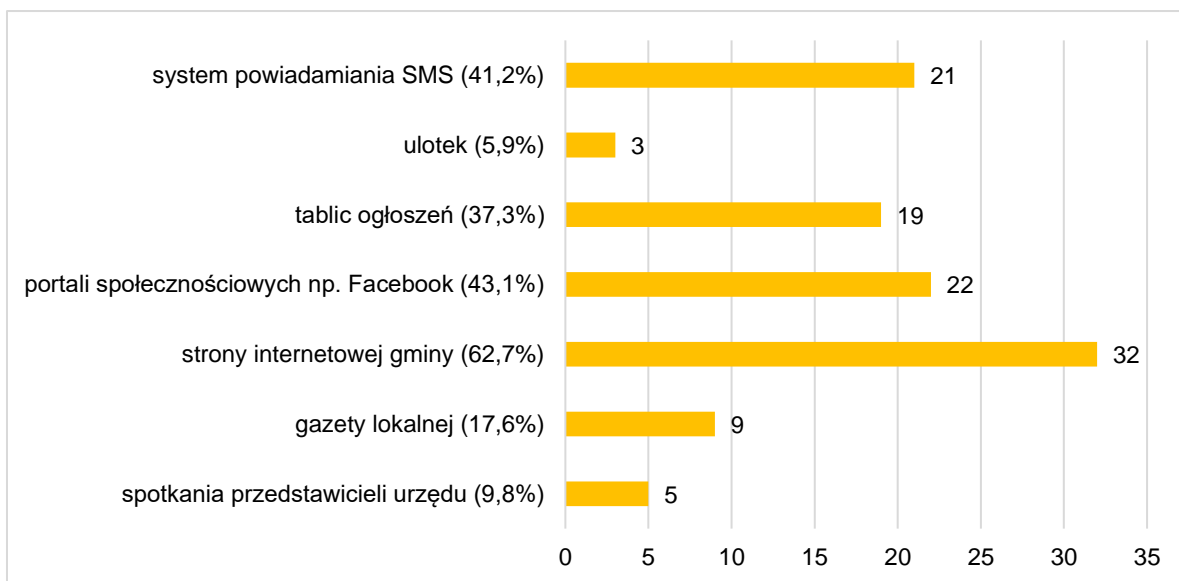

Jaki typ dostępu do Internetu Państwo posiadacie?

- udzielono 51 odpowiedzi (istniała możliwość wybrania kilku opcji);

Z jakich źródeł chciałaby Pani/chciałby Pan otrzymywać informacje o działaniach władz Gminy i wydarzeniach lokalnych?

- Udzielono 51 odpowiedzi (istniała możliwość wybrania kilku opcji);

2.6. Analiza SWOT

Nazwa SWOT to akronim utworzony z pierwszych liter wyrazów:

S – strengths (silne/ mocne strony, atuty),

W – weaknesses (słabe strony),

O – opportunities (szanse),

T – threats (zagrożenia).

Poniżej przedstawiono analizę SWOT dla gminy Strzelce Wielkie w podziale na najbardziej istotne dziedziny.

SPOŁECZEŃSTWO, SYTUACJA SPOŁECZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Dobre połączenie komunikacyjne z głównymi ośrodkami regionu poprzez drogę wojewódzką nr 483 oraz dobrze rozwiniętą sieć dróg powiatowych; – Bliskość drogi krajowej nr 42 prowadzącej do Pajęczna i Radomska; – Silnie zakorzenione więzi kulturowe, głęboka świadomość dziedzictwa historycznego i kulturowego; – Przynależność do LGD; – Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej; – Utrudniony dostęp do narkotyków; – Coraz większa aktywność fizyczna mieszkańców; – Zmniejszająca się liczba zarejestrowanych osób bezrobotnych; – Zmniejszenie liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej; – Organizacja pozarządowa działająca w obszarze rozwoju mieszkańców; – Dobre warunki mieszkaniowe; – Korzystanie ze środków EFRR oraz EFS; 	<ul style="list-style-type: none"> – Zmniejszająca się liczba ludności; – Ujemny przyrost naturalny; – W większości analizowanych lat ujemne saldo migracji (choć w 2020 roku odnotowano wartość dodatnią); – Wzrost udziału osób starszych w ogólnej liczbie ludności; – Długotrwała lub ciężka choroba jako główny powód udzielania pomocy i wsparcia rodzinom przez GOPS; – Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców; – Problem ubóstwa i marginalizacji osób ubogich oraz niepełnosprawnych; – Występowanie problemu patologii społecznych; – Niewystarczające środki na pomoc dla osób potrzebujących; – Zbyt małe możliwości rozwoju zawodowego i podwyższania kwalifikacji zawodowych; – Ostatnim dostępnym szczeblem kształcenia jest poziom podstawowy; – Brak pracy dla osób wykształconych, spełniającej ich ambicje i wykorzystującej wiedzę i umiejętności; – Brak inicjatyw na rzecz przeciwdziałania bezrobociu;

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> – Występowanie użytku ekologicznego, stawów, położenie na skraju rezerwatu przyrody Murowaniec; – Dobry stan gleb; – Wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii; 	<ul style="list-style-type: none"> – Bliskie sąsiedztwo kopalni i elektrowni opalanej węglem brunatnym; – Obniżenie poziomu wód; – Zanieczyszczenie powietrza; – Niewystarczająco rozwinięta sieć kanalizacyjna; – Słaba świadomość ekologiczna społeczeństwa; – Możliwość występowania suszy;

TURYSTYKA, SPORT, REKREACJA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Dość dobrze rozwinięta i dostępna dla mieszkańców infrastruktura sportowa (kolejne inwestycje w zamierzeniu); - Działalność świetlic wiejskich na obszarze gminy; - Działalność Gminnej Biblioteki Publicznej, zespołów artystycznych; - Aktywna działalność w organizacji wydarzeń kulturalnych; - Walory przyrodnicze Gminy; - Bogata historia i tradycja regionu; - Funkcjonowanie klubów sportowych; 	<ul style="list-style-type: none"> - Niewystarczający poziom rozwinięcia bazy sportowej i rekreacyjnej, w tym infrastruktury wokół ścieżek rowerowych oraz infrastruktury służącej rozwojowi elektromobilności; - Niewystarczająca promocja Gminy; - Niewystarczające walory obszaru dla rozwoju silnej, atrakcyjnej gospodarki turystycznej;

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ I ROLNICTWO	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Zwiększająca się liczba podmiotów gospodarczych na obszarze gminy; - Spadek liczby osób bezrobotnych na terenie Gminy w ostatnich latach; - Zwiększająca się świadomość, co do możliwości wykorzystania funduszy unijnych; - Wysoki wskaźnik aktualnej aktywności gospodarczej (PEAI); - Aktywna działalność gminy w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych na rozwój gminy; 	<ul style="list-style-type: none"> - Zmniejszenie liczby podmiotów gospodarczych; - Zwiększenie liczby zarejestrowanych osób bezrobotnych w roku 2020 w stosunku do 2019 r.; - Brak działań innowacyjnych; - Stosunkowo niski poziom wykształcenia zawodowego rolników; - Niskie kwalifikacje zawodowe osób bezrobotnych - trudności w dostosowaniu się do potrzeb lokalnego rynku pracy; - Rozdrobnienie gospodarstw rolniczych, a przy tym niska ich dochodowość; - Niewielki udział gospodarstw nowoczesnych; - Niski udział upraw ekologicznych w ogóle produkcji rolniczej; - Brak pracy dla ludzi młodych i wykształconych; - Przewaga wydatków nad dochodami w budżecie gminy;

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Całkowite zwodociągowanie gminy; - Prawidłowo rozwinięta sieć połączeń drogowych; - Dobrze rozwinięta sieć elektroenergetyczna; - Coraz więcej funkcjonujących na obszarze gminy odnawialnych źródeł energii; gmina stara się, aby takich źródeł było jak najwięcej; - Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej; - Funkcjonowanie segregacji odpadów u źródła; - Funkcjonowanie przydomowych oczyszczalni ścieków; - Dobrze rozwinięta sieć telefoniczna; 	<ul style="list-style-type: none"> - Brak aktywnej stacji PKP na obszarze gminy; - Niewystarczające skomunikowanie poszczególnych miejscowości gminy – brak połączeń autobusowych (za wyjątkiem dowozu dzieci do szkół); - Braki w infrastrukturze sprzyjającej rozwojowi elektromobilności oraz brak ścieżek rowerowych; - Poszczególne z dróg wymagają remontu/modernizacji / przebudowy; braki w oświetleniu ulicznym; - Niewystarczająco rozwinięta sieć kanalizacyjna; - Brak dostępu do gazu z sieci; - Braki w dostępie do szybkiego Internetu;

EDUKACJA I SPOŁECZEŃSTWO INFORMACYJNE	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Dobra dostępność szkół podstawowych oraz opieki przedszkolnej oraz klubu dziecięcego dla dzieci do lat 3; - Dostęp do biblioteki publicznej oraz kół zainteresowań; - Dostęp do bazy kultury, bogate tradycje i historia; - Wykorzystywanie funduszy unijnych dla realizacji projektów społecznych; - Dysponowanie przez szkolnictwo w gminie kadrami i bazą dydaktyczną zapewniającą właściwy rozwój uczniów; 	<ul style="list-style-type: none"> - Stosunkowo niski poziom wykształcenia mieszkańców; - Zbyt mała liczba osób posiadających wykształcenie w kierunku rolno- spożywczym, które ułatwiłoby zoptymalizowanie i unowocześnienie pracy gospodarstw rolniczych; - Nierówny dostęp do kształcenia; - Marginalizacja dzieci i młodzieży, a także osób starszych o niższym statusie społecznym;

POMOC SPOŁECZNA I OCHRONA ZDROWIA	
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none"> - Realizacja programów profilaktycznych; - Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Strzelcach Wielkich; - Otwartość GOPS w Strzelcach Wielkich na współpracę z lokalnym środowiskiem; - Kompetentna kadra pracująca w GOPS; - Funkcjonowanie Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, grupy wsparcia dla AA oraz Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie; - Współpraca międzyinstytucjonalna dla rozwiązywania problemów sfery społecznych w gminie ze szkołami, Komendą Powiatową Policji, służbą zdrowia; - Działalność świetlic wiejskich; - Dostęp do podstawowej opieki zdrowotnej; - Działalność jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej; 	<ul style="list-style-type: none"> - Ograniczony dostęp do specjalistycznej pomocy lekarskiej, w tym geriatrycznej; - Brak pomocy w postaci wolontariuszy, którzy mogliby wspierać osoby starsze czy niepełnosprawne; - Brak fachowej pomocy psychologa, punktu konsultacyjnego; - Zwiększanie się liczby rodzin korzystających z pomocy społecznej, w których wzrasta poziom bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych; - Niewystarczająca oferta spędzania czasu wolnego dla młodzieży zagrożonej demoralizacją; - Problem ubóstwa, bezrobocia, alkoholizmu, niepełnosprawności; - Niekorzystna sytuacja osób niepełnosprawnych oraz dotkniętych długotrwałą lub ciężką chorobą; - Zagrożenie izolacją społeczną i samotnością osób starszych; - Możliwe wykluczenie osób z niepełnosprawnościami; - Coraz większe zagrożenia dla zdrowia młodych ludzi, wynikające ze zmiany stylu życia; - Narastanie zjawiska wyuczonej bezradności; - Wzrost problemów opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach; - Występowanie czynników zwiększających ryzyko nasilenia się zjawiska uzależnień (ubóstwo, bezrobocie);

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Przynależność do rozwijającego się województwa; - Wykorzystanie walorów przyrody, szczególnie w kierunku rozwoju turystyki; - Promowanie regionu przez jednostki zewnętrzne, możliwość otrzymania wsparcia finansowego na rozwój turystyki; 	<ul style="list-style-type: none"> - Postępujące zjawisko zaniku więzi społecznych; - Starzejące się społeczeństwo, a wraz z nim zwiększenie zapotrzebowania na usługi opiekuńcze; - Roszczeniowa postawa odbiorców pomocy społecznej;

SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none"> - Promowanie zdrowego stylu życia; - Wykorzystanie funduszy strukturalnych z Unii Europejskiej, w tym m.in. na: poszerzenie oferty zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, wzrost aktywności i integracji osób starszych rozwój usług społecznych na rzecz osób starszych i niepełnosprawnych; - Łatwiejszy dostęp do kredytów na rozwój działalności gospodarczej; - W wyniku pandemii koronawirusa Covid-19 paradoksalnie zwiększa się zainteresowanie turystyką wypoczynkową zlokalizowaną blisko miejsca zamieszkania, ale jednak w zaciszu, na łonie natury, z dala od miejskiego zgiełku, co czyni gminę Strzelce Wielkie atrakcyjną dla turystów – mieszkańców większych miast; - Wzrost aktywności społecznej; - Wygaszanie działalności kopalni węgla brunatnego oraz Elektrowni Bełchatów; 	<ul style="list-style-type: none"> - Zanieczyszczenie środowiska spowodowane emisją niską oraz ruchem samochodowym; - Brak środków na rozwój firm; - Duża konkurencja wśród wnioskujących o wsparcie ze środków Unii Europejskiej; - Pandemia Covid-19; - Bezrobocie strukturalne; - Spadek szybkiego tempa wzrostu gospodarczego; - Słaby rozwój małych i średnich firm spowodowany dużymi kosztami pracy – podatki, ZUS; - Niska opłacalność produkcji rolnej; - Wygaszanie działalności kopalni węgla brunatnego oraz Elektrowni Bełchatów; - Rozpowszechniony handel produktami przez sieć Internet oraz duża dostępność produktów o niskiej jakości i cenie np. z Chin, na czym mogą tracić lokalni przedsiębiorcy; - Popularność turystyki zagranicznej; - Większa aktywność negatywnych zjawisk pogodowych; - Problemy w krajowym systemie ochrony zdrowia;

2.7. Identyfikacja najważniejszych problemów występujących na danym terenie

Głównym problemem dla rozwoju gminy jest oddalenie od stolicy województwa łódzkiego i innych większych miast. Najbliższym większym miastem jest Częstochowa. Związki gospodarcze i społeczne z Łodzią są więc niewielkie i opierają się bardziej na funkcjach administracyjnych. Transport płodów rolnych do Łodzi jest drogi, a korzystanie z kultury, edukacji trudne. Likwidacja kolejnych połączeń autobusowych z Łodzią powoduje, że bez własnego samochodu podróż do Łodzi jest trudna lub niemożliwa. Gmina nie posiada również dostępu do Łódzkiej Kolei Aglomeracyjnej. Strzelce Wielkie to gmina peryferyjna województwa łódzkiego o niezwykle niskich szansach rozwojowych.

Kolejne lata stają się wielkim wyzwaniem dla gminy Strzelce Wielkie. Chodzi głównie o powolne wygaszanie kopalni węgla brunatnego oraz Elektrowni Bełchatów. Wielu mieszkańców gminy zatrudnionych jest bezpośrednio w kopalni, elektrowni lub firmach z nimi współpracujących. Wygaszenie tych firm spowoduje duże zmiany zarówno w strukturze gospodarczej jak i społecznej. Konsekwencje tych zmian zostały dostrzeżone w *Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030*. Strategia województwa zwraca uwagę, że PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna Bełchatów jest największym pracodawcą w regionie – w połowie 2020 r. spółka zatrudniała ponad 8 tys. osób, z czego 4,7 tys. w kopalni i 3,0 tys. w elektrowni. Dodatkowo 5,5 tys. osób pracuje w spółkach zależnych od PGE, a w zakresie dostaw i usług kompleks współpracował w 2020 r. z ponad 800 firmami. „Szacuje się, że łącznie w Kompleksie Górniczo-Energetycznym Bełchatów i sektorach powiązanych

zatrudnionych może być ponad 20 tys. osób”. Strategia zwraca uwagę również na fakt iż „Problemem tego obszaru jest uzależnienie jego gospodarki od sektora górnictwo-energetycznego, który odpowiada za około połowę PKB podregionu piotrkowskiego, czyli 12% PKB województwa łódzkiego. PGE GiEK S.A., poza tym, że jest największym pracodawcą w rejonie Bełchatowa, wnosi bezpośrednio i pośrednio znaczące środki finansowe na rzecz jednostek samorządu terytorialnego i Skarbu Państwa tytułem podatków i opłat lokalnych. Przejście na gospodarkę neutralną dla klimatu może wywołać szeroko zakrojone skutki społeczne i gospodarcze dla obszaru objętego procesem transformacji, w tym m.in.: odpływ ludności, spadek zatrudnienia, spadek PKB, spadek zamożności jednostek samorządu terytorialnego oraz mieszkańców, spadek stopy inwestycji, ograniczenie popytu wewnętrznego.”

Gospodarka gminy Strzelce Wielkie w kolejnych latach podlegać będzie głębokim przeobrażeniom. Wielu mieszkańców będzie zmuszonych do poszukiwania nowej pracy. Zarobki w kopalni i elektrowni należą do wysokich, kształtują się na poziomie od 4 do 7 tysięcy złotych. Wiele osób tracących pracę będzie musiało zaakceptować niższe zarobki w innych dziedzinach gospodarki. Obniżenie się średnich zarobków w regionie to również mniejsza konsumpcja i zapotrzebowanie na towary w całym regionie. Dlatego też zgodzić się należy z tezą zawartą w Strategii Województwa, że zmiana struktury gospodarczej będzie wiązała się również ze zmianami społecznymi. Chodzi nie tylko o migracje z terenu, ale problemy psychologiczne mieszkańców. Mieszkańcy będą zmuszeni do poszukiwania nowych zawodów.

Fotografia 10 Widok z miejscowości Strzelce Wielkie na Elektrownię Bełchatów

Źródło: Fotografia własna

W związku z powyższym, w sferze społecznej najważniejsze wyzwania to rozwój i wsparcie kapitału ludzkiego, w tym przebranżowienie, podnoszenie kwalifikacji i kompetencji zawodowych pracowników i tworzenie stabilnych miejsc pracy w nowych sektorach gospodarki. Następnym wyzwaniem jest zaś zaspokojenie potrzeb mieszkańców związanych z kulturą, edukacją oraz rekreacją. Na skutek szybkiego rozwoju technik i technologii, mieszkańcy w tym w szczególności ci najmłodszy,

doskonale zdają sobie sprawę z tego, jakie możliwości rozwoju i rozrywki proponują bardziej rozwinięte ośrodki miejsko-wiejskie oraz przede wszystkim miasta. Wyzwaniem jest zatem próba sprostania potrzebom najmłodszych oraz młodzieży, tak aby chętnie pozostali oni w gminie w przyszłości, zamieszkali w swojej rodzinnej miejscowości.

Kolejnym problemem jest nieefektywna struktura gruntów rolniczych. Przeważają małe gospodarstwa rolne. Stają się one mało efektywne, a właściciele bardzo często muszą szukać dodatkowego zarobku. Transport płodów rolnych do większych miast jest kosztowny, co wpływa na konkurencyjność. Brakuje nowoczesnych, dużych gospodarstw rolnych, które mogłyby konkurować na rynku i tworzyć nowe, ciekawe produkty.

Niezwykle ważnym problemem ostatnich są okresy suszy, która sprawia że gospodarstwa rolne muszą dodatkowo nawadniać swoje uprawy. W okresach upalnych wyraźnie widoczne są problemy z zapewnieniem dostatecznej ilości wody w sieci wodociągowej. Poziom wód gruntownych opada stale od kilkudziesięciu lat, co może rodzić poważne problemy dla zapewnienia podstawowych usług dla mieszkańców. Dostosowanie gminy do zmian klimatu jest więc kluczowe w kolejnych latach. Efektywny system zaopatrzenia w wodę musi działać nieprzerwanie przez cały rok.

W sferze przestrzennej główne wyzwania to racjonalne wykorzystanie złóż surowców naturalnych oraz przyspieszenie przejścia na zrównoważoną i inteligentną mobilność.

W sferze gospodarczej nie można zaś zapomnieć o infrastrukturze technicznej – problemach w zakresie infrastruktury drogowej i okołodrogowej, kanalizacyjnej, wodociągowej. W dzisiejszych realiach są to podstawowe udogodnienia dla mieszkańców.

Według mieszkańców gminy, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym, największe problemy gminy koncentrują się wokół:

- Złego stanu dróg;
- Braku chodników;
- Braku ścieżek rowerowych;
- Braku dostępu do infrastruktury kultury;
- Braku dostępu do sieci kanalizacyjnej, wodociągowej;
- Słabego oświetlenia na ciągach drogowych;
- Braku placów zabaw i innej infrastruktury rekreacyjnej.

Uogólniając, największe problemy na jakie zwracają uwagę mieszkańcy dotyczą infrastruktury technicznej oraz rekreacyjnej.

3. Trendy rozwojowe

Realizacja Strategii musi być skorelowana z trendami rozwojowymi. Chodzi tu o trendy w gospodarce światowej, które bezpośrednio wpływać będą na rozwój gminy w okresie programowania. Coraz bardziej pogłębia się integracja Polski z krajami europejskimi i światem. Tereny wiejskie również czerpią z tej otwartości, a rozwój gospodarki światowej bezpośrednio wpływa na rozwój gospodarki lokalnej. Wskazane trendy są zgodne ze *Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030*. Wzięto również pod uwagę zmiany w światowej gospodarce spowodowane pandemią koronawirusa COVID – 19 i prognozowane zmiany, które dotyczyć będą całego okresu realizacji Strategii.

Mieszkańcy gminy coraz częściej korzystać będą z globalizacji. Swoboda przemieszczania się wewnątrz Unii Europejskiej (i nie tylko) spowoduje, że mieszkańcy coraz częściej korzystać będą ze wspólnego rynku. Ostatnie lata to etap otwierania się przedsiębiorstw i mieszkańców na kontakty międzynarodowe. Kolejne lata to dalsza integracja i tworzenie powiązań korporacyjnych z firmami spoza naszego kraju. Rozwój technologii informatycznej i konieczność korzystania z nowych środków komunikacji spowoduje, że kontakty z Europą i światem staną się łatwiejsze, tańsze, a co za tym idzie bardziej dostępne dla mieszkańców gminy. Zamknięcie gospodarek spowodowane COVID – 19 w latach 2020 – 2021 nauczyło wielu przedsiębiorców działać, pomimo utrudnień w przemieszczaniu się. Jednak należy zwrócić szczególną uwagę na fakt, że nie wszyscy mieszkańcy, firmy z terenu gminy potrafią przystosować się do zmian. Ostatnie lata pokazały, że firmy opierają swoją konkurencyjność na szybkim wprowadzaniu zmian w procesie produkcyjnym i organizacyjnym. Dlatego też, aby rozwijać gospodarkę gminy należy szczególną uwagę poświęcić edukacji firm i przyszłych przedsiębiorców. O ile to możliwe, należy skupić się na budowaniu potencjału nowoczesnej, innowacyjnej gospodarki opartej na wiedzy i kontaktach międzynarodowych. Wprowadzenie ruchu bezwizowego pomiędzy Polską a Stanami Zjednoczonymi pozwala w kolejnych latach budować nowe rynki zbytu. To szansa dla lokalnych przedsiębiorców, którą trzeba wykorzystać.

Należy się również liczyć ze zmianami demograficznymi na terenie całego województwa łódzkiego. W gminie Strzelce Wielkie odnotowuje się coraz mniejszą liczbę mieszkańców, taka sama tendencja zauważalna jest w powiatach: pajęczańskim i radomszczańskim, a także w województwie łódzkim. Strefy gospodarcze będą skupiać się na dużych aglomeracjach miejskich, co będzie skutkowało marginalizacją mniejszych ośrodków takich jak Strzelce wielkie. Firmy innowacyjne będą więc skupiały się raczej w Łodzi, nie w okolicach Pajęczna. Wpłynie to bezpośrednio na rozwój gminy w kolejnych latach.

Kolejne lata to szybki wzrost przepustowości połączeń internetowych. Nastąpi szybki rozwój sieci 5G, co spowoduje nową erę w cyfryzacji naszego życia. Szybki transfer danych otworzy możliwości do rozwoju nowych firm i rozwój już istniejących nie tylko w branży informatycznej. W kolejnych latach w naszych domach, gospodarstwach zagospodarczą nowe urządzenia. Połączenie ich z siecią informatyczną spowoduje, że samodzielnie podejmować będą decyzje, sterować systemem grzewczym, energetycznym. Już dzisiaj coraz częstsze w gminie są samobieżne odkurzacze czy kosiarki do trawy. Sterować możemy kamerami, piecami. Już niedługo zegarek zmierzy nam tętno, puls

i prześle wyniki do ośrodka zdrowia. To duże ułatwienie, szczególnie dla ludzi starszych, gdzie konieczne jest częste monitorowanie stanu zdrowia. Rewolucja następuje również w kulturze i naszych przyzwyczajeniach. Telewizje zastępują platformy streamingowe, muzyka jest łatwo dostępna w Internecie. Przykłady można mnożyć, jednak kolejne lata to szybkie zmiany, które należy monitorować i wykorzystywać do rozwoju. Szczególnie chodzi o firmy, które mogą wyznaczać nowe zmiany w gospodarce lokalnej. Rozwój kosiarek automatycznych wymaga stworzenia ich serwisu a rozwój e-handlu powoduje, iż warto pomyśleć o stworzeniu sklepu internetowego. Jednak w gminie ujawnia się jeden problem, na który zwrócić muszą władze gminy w kolejnych latach. Jest to pełny dostęp do technologii informacyjnej oraz szybkiego, taniego Internetu. Może więc dojść do sytuacji, iż dostęp do szybkiego Internetu warunkować będzie rozwój gospodarczy. Należy dołożyć więc wszelkich starań, aby jak najszybciej umożliwić wszystkim mieszkańcom dostęp do szybkiej sieci internetowej. Jak pokazują doświadczenia roku 2020/2021 (nauka zdalna w szkołach), w dalszym ciągu występują poważne problemy z dostępem do urządzeń i Internetu w gospodarstwach domowych. Chodzi głównie o osoby o niższych dochodach. Dlatego wyzwaniem staje się stworzenie programu pełnego dostępu do podstawowych usług cyfrowych.

Innym, silnym trendem w gospodarce będzie rozwój elektromobilności. Szacuje się, że samochody, autobusy i inne pojazdy elektryczne będą stawały się coraz tańsze, a co z tym związane również coraz częściej wykorzystywane w gospodarstwach domowych. Do rozwoju elektromobilności z pewnością przyczynią się decyzje podejmowane przez lokalne władze, które mogą zachęcać mieszkańców, ale również dawać dobry przykład w tym zakresie. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że dla rozwoju elektromobilności w gminie niezbędna jest odpowiednia infrastruktura, która stanie się bodźcem dla miejscowej ludności do wprowadzenia zmian.

Trend w rozwoju elektromobilności wiązał się będzie bezpośrednio ze zmianami w lokalnej i regionalnej gospodarce. Nastąpi wzrost popytu na zakłady mechaniki pojazdowej dostosowane do obsługi pojazdów elektrycznych. Zmieni się specyfika tych zakładów. Wykonywanych będzie coraz mniej prac mechanicznych, coraz więcej z zakresu zaawansowanej elektroniki i informatyki. Pojazdy elektryczne posiadają zaawansowane systemy elektroniczne, które już za kilka lat umożliwią np. jazdę autonomiczną. Konieczne jest więc przekwalifikowanie mechaników pojazdowych i przygotowanie kadr do obsługi pojazdów napędzanych przez silniki elektryczne.

Problemem gminy i całego województwa będzie dostęp do wody i okresowe susze. Zjawisko suszy jest złożonym procesem zachodzącym w środowisku przyrodniczym. Prowadzi do zmniejszenia zasobów wodnych i powolnego wyczerpywania się wód w zlewni. W następstwie suszy atmosferycznej pojawia się tzw. susza glebowa. Dalszy brak opadów prowadzi do suszy rolniczej, negatywnie wpływającej na produkcję roślinną. Susza to złożony proces, którego konsekwencją jest zmniejszenie ilości wody w danym ekosystemie. Główną przyczyną tego zjawiska jest długotrwały brak opadów atmosferycznych, połączony często z wyższą temperaturą powietrza, a także cyrkulacją powietrza (wiatry), która znacząco zwiększa wysuszenie. Przesuszenie gleby, obniżenie poziomu wód gruntowych oraz zmniejszenie przepływów rzecznych stwarza bezpośrednie zagrożenia gospodarczo-społeczne i ekonomiczne dla człowieka. Szczególnie narażone jest rolnictwo, gdyż zmniejszają się plony roślin

uprawnych a zwiększają straty ekonomiczne. Występuje wówczas tzw. „susza „gospodarcza”. Całe województwo łódzkie jest w kolejnych latach zagrożone suszą strukturalną. Widać to również w gminie Strzelce Wielkie. Na polach uprawnych występuje problem niedoboru wody. W całym województwie susze prowadzić będą do zmian gospodarczych i demograficznych. Należy się liczyć z pogłębianiem się poziomów warstw wodonośnych i zamieranie ekosystemów na powierzchni. Następować będzie stepowanie terenów. Największym wyzwaniem staje się zapewnienie nieprzerwanych dostaw wody dla wszystkich mieszkańców.

Jak wskazuje SRWŁ 2030 „Zmiana polityki energetycznej w nowym okresie programowania 2021-2027 i do 2040 r., odpowiadająca jej nowa strategia rozwoju grupy PGE i prowadzenie procesów restrukturyzacyjnych w sektorze górnictwo-energetycznym i sektorach współpracujących oraz planowane przejście aktywów węglowych przez nowo powołaną Narodową Agencję Bezpieczeństwa Energetycznego były podstawą identyfikacji obszaru, na którym negatywne skutki prowadzonej transformacji górnictwo-energetycznej będą najbardziej odczuwalne. Dla zidentyfikowanego obszaru transformacji kluczowe jest konsekwentne budowanie akceptacji społecznej dla mających zachodzić przemian oraz wsparcie samorządów lokalnych w opracowaniu nowego modelu rozwoju gospodarczego, w tym przygotowywania projektów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych oraz modeli organizacyjnych i montażu finansowego dla ich realizacji. Działania w tym zakresie podjęto z poziomu regionalnego przy opracowywaniu decydującego o wsparciu narzędzia, jakim jest Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego, stanowiący rozwinięcie problematyki tego terytorium nakreślonej ogólnie w SRWŁ 2030. (...)”

Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego (Załącznik nr 1 do Uchwały Nr 613/21 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 29 czerwca 2021 r.) wskazuje, iż wygaszanie bloków energetycznych w Elektrowni Bełchatów będzie następowało od 2030 r. do 2036 r. „Prognozowany stan zatrudnienia na koniec 2030 r. w Kopalni Węgla Brunatnego Bełchatów wyniesie 2661 pracowników, tj. zmniejszenie o 42,4% w stosunku do obecnego stanu (4616 osób). Należy podkreślić, że ograniczenie pracy kopalni skutkuje zmniejszeniem zatrudnienia nie tylko w elektrowni, lecz także w spółkach powiązanych i lokalnych, świadczących usługi na rzecz KEB. Z danych MAP wynika, że na każde miejsce pracy w kopalni przypadają 4 miejsca pracy w regionie²⁷. (...) Już teraz podejmowane są działania w celu zminimalizowania przyszłych skutków transformacji energetycznej regionu dla pracowników elektrowni i kopalni, w tym systemowe projekty umożliwiające wykorzystanie wysokich kompetencji pracowników przy realizacji inwestycji nisko- i zeroemisyjnych na OT.” Dalsze losy kopalni i elektrowni będą w znacznej mierze wyznacznikiem zmian na gruncie społecznym, gospodarczym i przestrzennym gminy Strzelce Wielkie.

²⁷ Pismo MAP z dnia 1 czerwca 2021 r., znak DPE: II.510.76.2021.

4. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy został zawarty w *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Strzelce Wielkie* i będzie aktualny na lata 2021 -2030. Studium przedstawia poglądy i deklaracje na temat kierunków działań podejmowanych przez Samorząd dla rozwoju gminy. Przyjmuje się zrównoważony rozwój obszaru gminy jako podstawę do formułowania kierunków zasad i warunków zagospodarowania. Polityka przestrzenna określona w dokumencie odpowiada zasadom ustanowionym przepisami prawa, a jednocześnie posiada charakter wytycznych do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Według zapisów *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Strzelce Wielkie*: „Przyjęte w „Studium” kierunki zagospodarowania przestrzennego należy rozumieć jako długotrwały proces zmian struktury przestrzennej z uwzględnieniem możliwości rozwoju i występujących ograniczeń. Cele strategiczne ukierunkowane zostały na:

- Rozwój podstawowej funkcji rolniczej gminy poprzez:
 - ochronę rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
 - tworzenie warunków do powstawania gospodarstw efektywnych – wspieranie mechanizmów restrukturyzacyjnych,
 - organizację i wspieranie rozwoju przetwórstwa rolno – spożywczego, przechowalnictwa, skupu i zbytu produktów rolnych;
- Poprawę życia mieszkańców gminy poprzez:
 - stwarzanie warunków do rozwoju oświaty kultury i sportu,
 - modernizację i rozwój infrastruktury socjalnej,
 - budowę infrastruktury technicznej, głównie sieci kanalizacyjnej i zaopatrzenia w gaz,
 - tworzenia miejsc pracy poprzez przygotowanie ofertowych terenów dla potencjalnych inwestorów,
 - wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw,
 - przygotowanie terenów dla budownictwa mieszkaniowego o wysokim standardzie funkcjonalno - przestrzennym i pełnym uzbrojeniu.
- Objęcie szczególną ochroną obiektów i stref ochrony konserwatorskiej dóbr kultury.
- Ochronę walorów krajobrazowych i przyrodniczych w tym dbałość o walory architektoniczne wznoszonych obiektów kubaturowych.”

Poniżej przedstawiono model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy w formie graficznej.

GMNA STRZELCE WIELKIE – UWARUNKOWANIA

Legenda

Siedziba gminy – miejscowość Strzelce Wielkie

Droga wojewódzka nr 483

Linia kolejowa

Stawy rybne

Tereny leśne

GMNA STRZELCE WIELKIE – UWARUNKOWANIA

Legenda

Tereny produkcji rolniczej

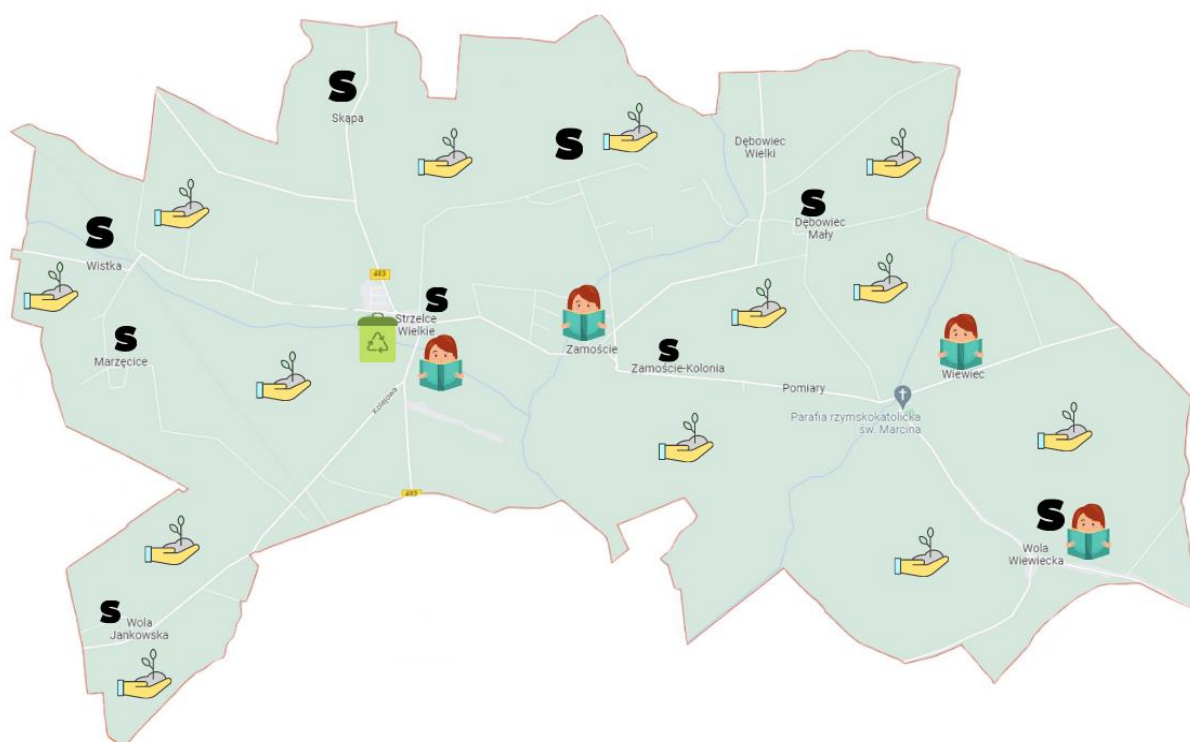
Punkt Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych

Infrastruktura sportowa,
rekreacyjna

Placówki edukacyjne

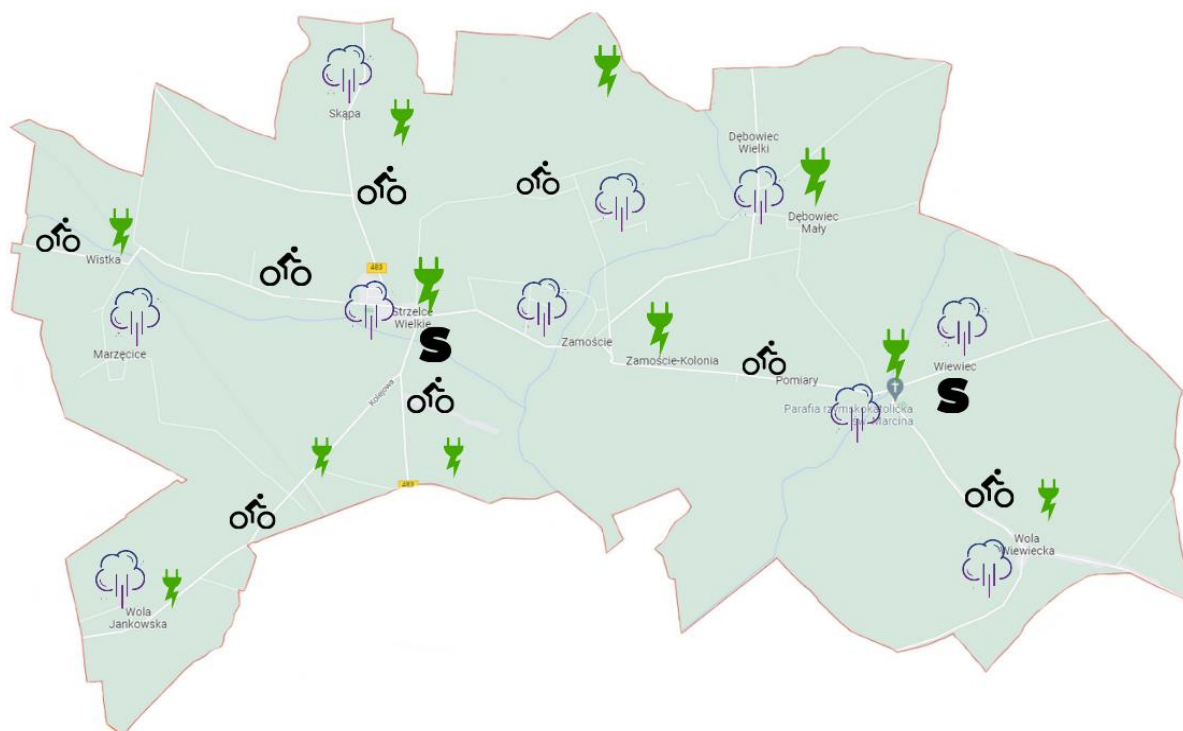
W Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 Gmina Strzelce Wielkie została zaliczona do Obszaru Strategicznej Interwencji – Obszaru Nowej Energii. Obszar ten obejmuje teren całej Gminy (szczegóły w rozdziale 13 niniejszej strategii rozwoju).

Gmina Strzelce Wielkie nie wytycza obszarów strategicznej interwencji na poziomie gminnym.

GMINA STRZELCE WIELKIE – PLANOWANE INWESTYCJE – zarys

Legenda

- infrastruktura smart-city
- szlaki turystyki rowerowej
- ochrona powietrza
- infrastruktura społeczna, usługi społeczne

GMINA STRZELCE WIELKIE – PLANOWANE INWESTYCJE – zarys

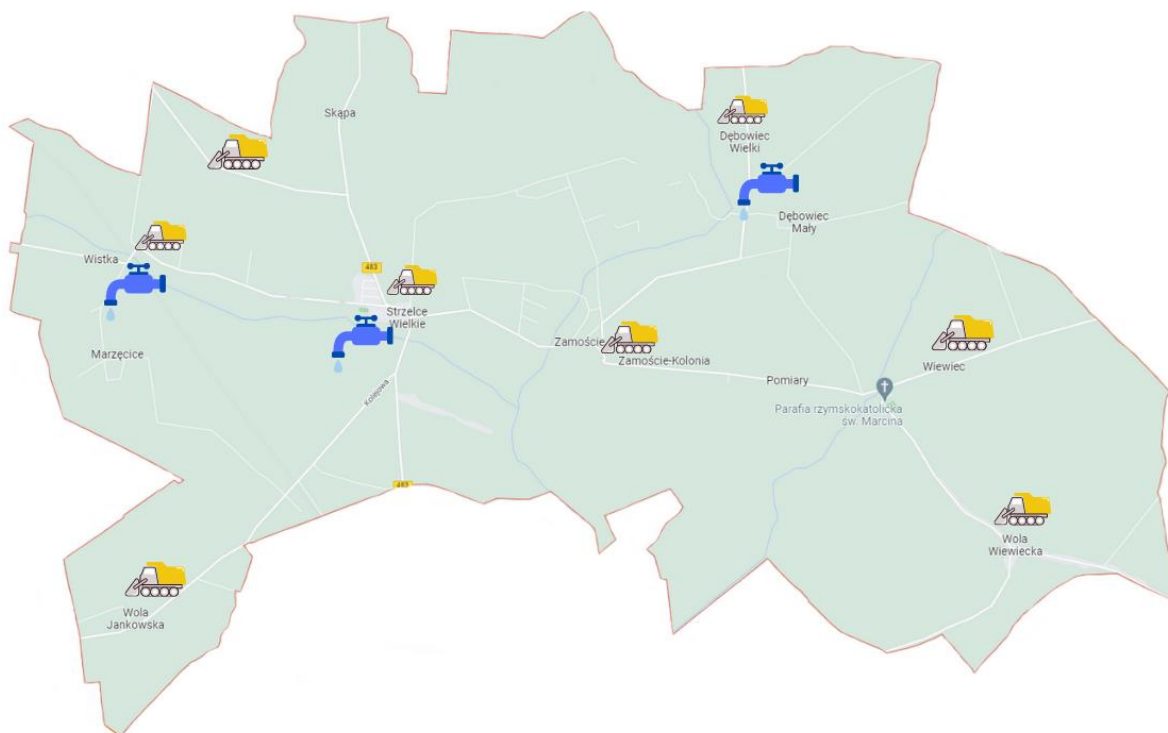
Legenda

infrastruktura drogowa

infrastruktura wodociągowa i kanalizacyjna

5. Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie

Polityka przestrzenna powinna stanowić płaszczyznę negocjacji pomiędzy potrzebami a realnymi możliwościami. Nadrzędną zasadą polityki przestrzennej jest zasada zachowania zrównoważonego rozwoju. Według norm i dokumentów Organizacji Narodów Zjednoczonych: „Zrównoważony rozwój Ziemi to rozwój, który zaspokaja podstawowe potrzeby wszystkich ludzi oraz zachowuje, chroni i przywraca zdrowie i integralność ekosystemu Ziemi, bez zagrożenia możliwości zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń i bez przekraczania długookresowych granic pojemności ekosystemu Ziemi.”

Z przeprowadzonych analiz wynika, że dotychczasowe kierunki rozwoju i istniejące funkcje gminy Strzelce Wielkie mogą być kontynuowane, pod warunkiem zwrócenia większej uwagi na zrównoważony rozwój wszystkich z nich oraz na aktywizację mniej znaczących dotychczas funkcji, do takiego stopnia, aby stały się czynnikami napędzającymi rozwój gminy. Należy utrzymać dotychczasowe funkcje obszarów wyróżnionych w ramach działań polityki przestrzennej.

Rekomendacje dla Gminy Strzelce Wielkie odnoszą się do wytyczonych w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 OSI regionalnych, a zatem Obszaru Nowej Energii, który obejmuje obszar całej Gminy Strzelce Wielkie.

Rekomendacje do obszaru objętego strategią to:

- w związku z faktem, że na terenie całej gminy rozwija się funkcja mieszkalna, kompleksowych rozwiązań wymaga całość gospodarki wodno – ściekowej i zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do podstawowych usług publicznych;
- budowa nowych miejsc, obiektów o funkcji rekreacyjnej – place zabaw, siłownie zewnętrzne, boiska, parki;
- dbałość o rozwój kultury, stworzenie miejsc dających możliwość aktywnego spędzania czasu wolnego i samorealizacji w różnych dziedzinach sztuki i edukacji kulturalnej;
- kształtowanie zieleni m.in. poprzez powiązanie z usługami sportu i rekreacji;
- podporządkowanie nowej zabudowy mieszkalnej historycznej kompozycji przestrzennej szczególnie w tradycyjnych miejscowościach wiejskich;
- zwiększenie udziału zieleni w centrach miejscowości;
- podnoszenie jakości życia i zamieszkania;
- dążenie do poprawy dostępności infrastruktury społecznej (szkoły, place zabaw, skwery) i możliwie pełnej dostępności infrastruktury technicznej;
- uspokajanie ruchu poprzez: priorytet komunikacji pieszej, rowerowej i zbiorowej, ograniczanie ruchu samochodowego, dążenie do powiększania powierzchni przeznaczonej do ruchu pieszego;
- dobra organizacja miejsc parkingowych przy kluczowych obiektach;
- kształtowanie struktury przestrzennej uwypuklające i wzmacniające znaczenie istniejących obiektów o ważnych funkcjach lokalnych i ponadlokalnych;
- rozwój wydzielonych dróg i pasów dla rowerów w całej gminie;

- opracowanie systemu komunikacyjnego wspierającego transport niskoemisyjny (również elektromobilność);
- ochrona i pielęgnacja centrum miejscowości (zachowanie kultury regionu);
- tworzenie stref rozwoju energetyki odnawialnej (elektrownie solarne), wsparcie wykorzystania odnawialnych źródeł energii;
- wyznaczenie miejscowości celem stworzenia tzw. wiosek energetycznych;
- zachowanie spójności dokumentów planistycznych i strategicznych gminy;
- zwiększenie atrakcyjności przestrzeni Gminy m.in. poprzez tworzenie przyjaznych przestrzeni publicznych i terenów zielonych;
- zachowanie ładu przestrzennego gminy.

Wszystkie projekty inwestycyjne zostały zamieszczone i opisane w rozdziale 7.

6. Cele strategiczne rozwoju w wymiarze społecznym, gospodarczym i przestrzennym

Na podstawie diagnozy sytuacji społeczno-gospodarczej gminy Strzelce Wielkie, uzupełnionej o wyniki badania ankietowego oraz dane zebrane na spotkaniach, wyznaczono obszary działalności gminy, które wymagają poprawy bądź dodatkowego impulsu rozwojowego. Poniżej przedstawiono mapę strategii, ukazującą wyznaczone cele strategiczne i operacyjne. Są one odpowiedzią i konsekwencją przeprowadzonej diagnozy, wniosków płynących z analizy SWOT, analiz otoczenia, wszelkich zagadnień poruszanych podczas konsultacji społecznych. W dalszej przedstawiono działania, których realizacja pomoże w osiągnięciu założonych celów.

CEL STRATEGICZNY 1	CEL STRATEGICZNY 2	CEL STRATEGICZNY 3
WZMACNIANIE KONKURENCYJNOŚCI ORAZ INNOWACYJNOŚCI GOSPODARKI W GMINIE STRZELCE WIELKIE	UTRZYMANIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO ORAZ WZMACNIANIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW	POPRAWA JAKOŚCI KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW
CELE OPERACYJNE		
1.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz przepustowości wewnętrznego układu drogowego	2.1 Poprawa jakości powietrza - wsparcie inwestycji w zakresie termomodernizacji i instalacji odnawialnych źródeł energii	3.1 Wzmocnienie bazy oświatowej gminy Strzelce Wielkie
1.2 Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych	2.2 Ochrona środowiska naturalnego gminy	3.2 Poprawa jakości życia mieszkańców, zapobieganie wykluczeniu społecznemu
1.3 Rozbudowa i modernizacja gminnej infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej	2.3 Tworzenia warunków do rozwoju transportu niskoemisyjnego	3.3 Rozwój infrastruktury kultury, rekreacji i sportu
1.4 Poprawa jakości świadczenia usług publicznych	2.4 Zachowanie ładu przestrzennego	
1.5 Rozwój infrastruktury turystycznej		

CEL STRATEGICZNY 1:**WZMACNIANIE KONKURENCYJNOŚCI ORAZ INNOWACYJNOŚCI GOSPODARKI W GMINIE STRZELCE WIELKIE**

Cel operacyjny	Działania/ zadanie/ projekt
1.1 Poprawa dostępności komunikacyjnej oraz przepustowości wewnętrznego układu drogowego	Przebudowa trzech dróg gminnych wraz z niezbędną infrastrukturą w miejscowościach: Antonia, Dębowiec Wielki, Strzelce Wielkie ul. Piłsudskiego
	Modernizacja drogi gminnej nr 109218 w miejscowości Antonina na odcinku 1,1 km
	Budowa drogi powiatowej nr 3515E w miejscowości Strzelce Wielkie
	Modernizacja drogi gminnej tzw. Pańskiej działki nr ewid. 1556 na odcinku 920 m
	Remont, modernizacja i przebudowa dróg gminnych
	Przebudowa drogi gminnej nr 109257E na odcinku 2,1 km
	Rozbudowa drogi powiatowej nr 3515 na odcinku Zamoście – Kolonia Zamoście
	Stworzenie szlaków turystyki rowerowej (z wykorzystaniem rowerów elektrycznych) Budowa małej architektury wykorzystującej technologię smart - city
1.2 Zwiększenie wykorzystania technologii cyfrowych	Cyfrowa gmina” – cyfryzacja urzędów, zakup sprzętu IT, zapewnienie cyber bezpieczeństwa samorządowych systemów informacyjnych
1.3 Rozbudowa i modernizacja gminnej infrastruktury wodociągowej i kanalizacyjnej	Przebudowa istniejącego układu technologicznego uzdatniania i tłoczenia wody w budynku stacji uzdatniania wody „Dębowiec” wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowości Strzelce Wielkie, Ulica Kalinowa
	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wistka - dokumentacja projektowa
1.4 Poprawa jakości świadczenia usług publicznych	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Wiewcu – zmniejszenie emisyjności gospodarki
	Modernizacja sali gimnastycznej w Strzelcach Wielkich oraz budowa małej sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wiewiec
	Cyfrowa gmina” – cyfryzacja urzędów, zakup sprzętu IT, zapewnienie cyber bezpieczeństwa samorządowych systemów informacyjnych
	Dostosowanie budynku Urzędu Gminy w Strzelcach Wielkich do potrzeb osób niepełnosprawnych
	Remont w budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Strzelcach Wielkich
	Remont budynku dworu Podworskiego i przekształcenie go w centrum kultury
1.5 Rozwój infrastruktury turystycznej	Stworzenie szlaków turystyki rowerowej (z wykorzystaniem rowerów elektrycznych)
	Budowa małej architektury wykorzystującej technologię smart - city
	Rozwijanie sieci terenów zielonych wraz z infrastrukturą turystyczną, rekreacyjną i sportową (Zielona Sieć)

CEL STRATEGICZNY 2:**UTRZYMANIE WYSOKIEJ JAKOŚCI ŚRODOWISKA NATURALNEGO ORAZ WZMACNIANIE ŚWIADOMOŚCI EKOLOGICZNEJ MIESZKAŃCÓW**

Cel operacyjny	Działania/ zadanie/ projekt
2.1 Poprawa jakości powietrza - wsparcie inwestycji w zakresie termomodernizacji i instalacji odnawialnych źródeł energii	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Wiewcu – zmniejszenie emisyjności gospodarki
	Ochrona środowiska naturalnego gminy Strzelce Wielkie poprzez instalację odnawialnych źródeł energii w budynkach prywatnych oraz budynkach użyteczności publicznej
	Budowa małej architektury wykorzystującej technologię smart - city
2.2 Ochrona środowiska naturalnego gminy	Przebudowa istniejącego układu technologicznego uzdatniania i tłoczenia wody w budynku stacji uzdatniania wody „Dębowiec” wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowości Strzelce Wielkie, Ulica Kalinowa
	Modernizacja drogi gminnej nr 109218 w miejscowości Antonina na odcinku 1,1 km
	Budowa drogi powiatowej nr 3515E w miejscowości Strzelce Wielkie
	Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wistka - dokumentacja projektowa
	Ochrona środowiska naturalnego gminy Strzelce Wielkie poprzez instalację odnawialnych źródeł energii w budynkach prywatnych oraz budynkach użyteczności publicznej
	Stworzenie szlaków turystyki rowerowej (z wykorzystaniem rowerów elektrycznych)
	Usuwanie azbestu z obszaru gminy
	Zwiększenie lesistości tereny gminy poprzez dolesienia i zalesienia gruntów o małej przydatności rolniczej
	Poprawa stanu technicznego powierzchniowych obiektów wodnych
	Ochrona zasobów wód gruntowych
	Aktywne działania prośrodowiskowe m.in. w kierunku utrzymania czystości wód
	Edukacja ekologiczna mieszkańców w zakresie ochrony środowiska, w tym w zakresie ochrony wód, powietrza, przyrody
2.3 Tworzenia warunków do rozwoju transportu niskoemisyjnego	Poprawa gospodarki wodno-ściekowej
	Prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej w trosce o ochronę poziomu wód
	Rozwijanie sieci terenów zielonych wraz z infrastrukturą turystyczną, rekreacyjną i sportową (Zielona Sieć)
	Przebudowa trzech dróg gminnych wraz z niezbędną infrastrukturą w miejscowościach: Antonia, Dębowiec Wielki, Strzelce Wielkie ul. Piłsudskiego
	Modernizacja drogi gminnej nr 109218 w miejscowości Antonina na odcinku 1,1 km
	Budowa drogi powiatowej nr 3515E w miejscowości Strzelce Wielkie
	Modernizacja drogi gminnej tzw. Pańskiej działki nr ewid. 1556 na odcinku 920 m
	Remont, modernizacja i przebudowa dróg gminnych
	Przebudowa drogi gminnej nr 109257E na odcinku 2,1 km

	Rozbudowa drogi powiatowej nr 3515 na odcinku Zamoście – Kolonia Zamoście
	Stworzenie szlaków turystyki rowerowej (z wykorzystaniem rowerów elektrycznych)
	Budowa małej architektury wykorzystującej technologię smart - city
2.4 Zachowanie ładu przestrzennego	Zrównoważony rozwój obszarów wiejskich poprzez ochronę terenów otwartych, rolniczych i leśnych przed zabudową, jednak zgodnie z dokumentami planistycznymi gminy
	Przygotowanie terenów dla zorganizowanego budownictwa mieszkaniowego dla ludności niezwiązanej z rolnictwem w ośrodku gminnym (opracowania planistyczne, scalenia, parcelacja wyprzedzające uzbrojenie terenu)
	Podejmowanie decyzji lokalizacyjnych zgodnych z istniejącymi uwarunkowaniami rozwoju i ustalonymi kierunkami zagospodarowania
	Sukcesywne sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, w tym uwzględniających wyniki audytu krajobrazowego w celu ochrony krajobrazu kulturowego Gminy Strzelce Wielkie
	Ochrona walorów krajobrazowych gminy oraz dbałość o walory architektoniczne

CEL STRATEGICZNY 3:**POPRAWA JAKOŚCI KAPITAŁU SPOŁECZNEGO ORAZ POPRAWA WARUNKÓW ŻYCIA MIESZKAŃCÓW**

Cel operacyjny	Działania/ zadanie/ projekt
3.1 Wzmocnienie bazy oświatowej gminy Strzelce Wielkie	Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Wiewcu – zmniejszenie emisyjności gospodarki
	Modernizacja sali gimnastycznej w Strzelcach Wielkich oraz budowa małej sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wiewiec
	Remont w budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Strzelcach Wielkich
	Remont budynku dworu Podworskiego i przekształcenie go w centrum kultury
3.2 Poprawa jakości życia mieszkańców, zapobieganie wykluczeniu społecznemu	Cyfrowa gmina ²⁷ – cyfryzacja urzędów, zakup sprzętu IT, zapewnienie cyber bezpieczeństwa samorządowych systemów informacyjnych
	Dostosowanie budynku Urzędu Gminy w Strzelcach Wielkich do potrzeb osób niepełnosprawnych
3.3 Rozwój infrastruktury kultury, rekreacji i sportu	Modernizacja sali gimnastycznej w Strzelcach Wielkich oraz budowa małej sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wiewiec
	Remont w budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Strzelcach Wielkich
	Remont budynku dworu Podworskiego i przekształcenie go w centrum kultury
	Stworzenie szlaków turystyki rowerowej (z wykorzystaniem rowerów elektrycznych)
	Budowa małej architektury wykorzystującej technologię smart - city

7. Kierunki działań podejmowanych dla osiągnięcia celów strategicznych

Gmina w okresie programowania planuje zrealizować następujące strategiczne zadania inwestycyjne:

Tytuł projektu
Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Wiewcu – zmniejszenie emisyjności gospodarki
Lata realizacji
2021 - 2022
Szacunkowy koszt
881 920,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 749 632,00 PLN Środki własne: 132 288,00 PLN
Miejsce realizacji
Wiewiec

Tytuł projektu
Przebudowa istniejącego układu technologicznego uzdatniania i tłoczenia wody w budynku stacji uzdatniania wody „Dębowiec” wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowości Strzelce Wielkie, Ulica Kalinowa
Lata realizacji
2021 -2022
Szacunkowy koszt
5 589 429,07 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 4 751 014,7 PLN Środki własne: 838 414,37 PLN
Miejsce realizacji
Strzelce Wielkie

Tytuł projektu
Przebudowa trzech dróg gminnych wraz z niezbędną infrastrukturą w miejscowościach: Antonia, Dębowiec Wielki, Strzelce Wielkie ul. Piłsudskiego
Lata realizacji
2022 - 2023
Szacunkowy koszt
2 400 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 2 040 000,00 PLN Środki własne: 360 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Antonia, Dębowiec Wielki, Strzelce Wielkie

Tytuł projektu
Modernizacja sali gimnastycznej w Strzelcach Wielkich oraz budowa małej sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wiewiec
Lata realizacji
2022 - 2023
Szacunkowy koszt
5 900 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 5 015 000,00 PLN Środki własne: 885 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Strzelce Wielkie, Wiewiec

Tytuł projektu
Modernizacja drogi gminnej nr 109218 w miejscowości Antonina na odcinku 1,1 km
Lata realizacji
2021 - 2030
Szacunkowy koszt
1 150 829,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 978 204,65 PLN Środki własne: 172 624,35 PLN
Miejsce realizacji
Antonina

Tytuł projektu
Budowa drogi powiatowej nr 3515E w miejscowości Strzelce Wielkie
Lata realizacji
2021 - 2030
Szacunkowy koszt
5 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 4 250 000,00 PLN Środki własne: 750 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Strzelce Wielkie

Tytuł projektu
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wistka - dokumentacja projektowa
Lata realizacji
2021 - 2030
Szacunkowy koszt
185 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 157 250,00 PLN Środki własne: 27 750,00 PLN
Miejsce realizacji
Wistka

Tytuł projektu
„Cyfrowa gmina” – cyfryzacja urzędów, zakup sprzętu IT, zapewnienie cyber bezpieczeństwa samorządowych systemów informacyjnych
Lata realizacji
2021 - 2030
Szacunkowy koszt
5 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 4 250 000,00 PLN Środki własne: 750 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Gmina Strzelce Wielkie

Tytuł projektu
Dostosowanie budynku Urzędu Gminy w Strzelcach Wielkich do potrzeb osób niepełnosprawnych
Lata realizacji
2021 -2030
Szacunkowy koszt
330 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 280 500,00 PLN Środki własne: 49 500,00 PLN
Miejsce realizacji
Strzelce Wielkie

Tytuł projektu
Modernizacja drogi gminnej tzw. Pańskiej działki nr ewid. 1556 na odcinku 920 m
Lata realizacji
2022 - 2023
Szacunkowy koszt
150 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 127 500,00 PLN Środki własne: 22 500,00 PLN
Miejsce realizacji
Gmina Strzelce Wielkie

Tytuł projektu
Remont, modernizacja i przebudowa dróg gminnych
Lata realizacji
2021 - 2030
Szacunkowy koszt
400 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 340 000,00 PLN Środki własne: 60 000,00 PLN
Miejsce realizacji
m.in. Wola Jankowska, Strzelce Wielkie, Górki

Tytuł projektu
Przebudowa drogi gminnej nr 109257E na odcinku 2,1 km
Lata realizacji
2022 - 2023
Szacunkowy koszt
1 500 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 1 275 000,00 PLN Środki własne: 225 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Strzelce Wielkie, Lgota Wielka

Tytuł projektu
Rozbudowa drogi powiatowej nr 3515 na odcinku Zamoście – Kolonia Zamoście
Lata realizacji
2021 - 2030
Szacunkowy koszt
200 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 170 000,00 PLN Środki własne: 30 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Zamoście, Zamoście Kolonia

Tytuł projektu
Remont w budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Strzelcach Wielkich
Lata realizacji
2021 - 2030
Szacunkowy koszt
120 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 102 000,00 PLN Środki własne: 18 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Strzelce Wielkie

Tytuł projektu
Remont budynku dworu Podworskiego i przekształcenie go w centrum kultury
Lata realizacji
2023 - 2024
Szacunkowy koszt
3 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 2 550 000,00 PLN Środki własne: 450 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Strzelce Wielkie

Tytuł projektu
Ochrona środowiska naturalnego gminy Strzelce Wielkie poprzez instalację odnawialnych źródeł energii w budynkach prywatnych oraz w budynkach użyteczności publicznej
Lata realizacji
2021 - 2030
Szacunkowy koszt
8 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 6 800 000,00 PLN Środki własne: 1 200 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Gmina Strzelce Wielkie

Tytuł projektu
Stworzenie szlaków turystyki rowerowej (z wykorzystaniem rowerów elektrycznych)
Lata realizacji
2021 - 2030
Szacunkowy koszt
1 000 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 850 000,00 PLN Środki własne: 150 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Gmina Strzelce Wielkie

Tytuł projektu
Budowa małej architektury wykorzystującej technologię smart - city
Lata realizacji
2021 - 2030
Szacunkowy koszt
300 000,00 PLN W tym przewidywane finansowanie: Środki UE: 255 000,00 PLN Środki własne: 45 000,00 PLN
Miejsce realizacji
Gmina Strzelce Wielkie

8. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Poniżej odniesiono się do dokumentów gminnych, wskazując w jaki sposób zachodzi zgodność ze strategią.

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY STRZELCE WIELKIE

Studium wskazuje między innymi kierunki: ochrony i kształtowania środowiska, zagospodarowania przestrzennego, rozwoju komunikacji i infrastruktury technicznej. Są one zbieżne z zapisami przedmiotowej strategii rozwoju gminy Strzelce Wielkie.

Zapisy studium są zatem zbieżne z zapisami przedstawionej strategii rozwoju gminy Strzelce Wielkie.

STRATEGIA ROZWOJU ELEKTROMOBILNOŚCI DLA GMINY STRZELCE WIELKIE

Celem bezpośrednim strategii jest rozwój elektromobilności na terenie Gminy Strzelce Wielkie. Strategia pozwoli obok usprawnienia ruchu na ograniczenie niskiej emisji i poziomu hałasu generowanego przez sektor transportu, co wpisuje się w strategię rozwoju gminy.

Strategia rozwoju przewiduje realizację m.in. poniższych inwestycji zawartych w strategii elektromobilności:

- Stworzenie szlaków turystyki rowerowej (z wykorzystaniem rowerów elektrycznych)
- Budowa małej architektury wykorzystującej technologię smart-city

Zapisy obydwu strategii są zatem ze sobą zbieżne.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Strzelce Wielkie

Cele Planu wpisują się w cele strategii rozwoju gminy. Świadczy o tym lista przedsięwzięć wskazanych w PGN do realizacji, które są z kolei zgodne z zapisami zawartymi w strategii, należą do nich m.in.:

- Poprawa efektywności energetycznej w budynkach użyteczności publicznej
- Poprawa efektywności energetycznej oraz wykorzystanie odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej – pozostałe budynki
- Modernizacja oświetlenia ulicznego na terenie gminy
- Termomodernizacja budynków mieszkalnych
- Program wymiany źródeł ciepła oraz instalacji źródeł OZE w budynkach mieszkalnych
- Wsparcie mobilności rowerowej
- Modernizacja oraz utrzymanie infrastruktury drogowej na terenie gminy

Zapisy obydwu strategii są zatem ze sobą zbieżne.

**PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY STRZELCE WIELKIE NA LATA 2018 – 2021
Z PERSPEKTYWĄ DO 2025 ROKU**

Cele i kierunki działań zawarte w POŚ są zbieżne z zapisami strategii. Szczególna zgodność zachodzi w obszarach ochrony powietrza i klimatu oraz gospodarki wodno-ściekowej. Generalnie cele POŚ służą ochronie środowiska przyrodniczego gminy, co jest jednym z wyzwań, jakie stawia przed mieszkańcami i władzami gminy przedmiotowa strategia rozwoju gminy.

Zapisy dokumentów są zatem ze sobą zbieżne.

9. Oczekiwane rezultaty planowanych działań

W celu sprawnego monitorowania postępów we wdrażaniu Strategii, poniżej zaproponowano wskaźniki dzięki którym można śledzić postępy w wykonaniu poszczególnych zadań i celów strategicznych.

- Długość wybudowanych dróg [km]
- Długość zmodernizowanych dróg [km]
- Długość wybudowanych chodników [km]
- Długość zmodernizowanych chodników [km]
- Długość wybudowanych ścieżek rowerowych [km]
- Długość zmodernizowanych ścieżek rowerowych [km]
- Liczba opracowanych dokumentów koncepcyjnych z zakresu komunikacji publicznej [szt.]
- Liczba powstałych miejsc parkingowych [szt.]
- Powierzchnia dostępnych gminnych terenów inwestycyjnych [ha]
- Liczba inwestycji z zakresu zagospodarowania turystycznego miejsc np. przy ciekach i zbiornikach wodnych [szt.]
- Liczba wydarzeń promujących sprzedaż bezpośrednią na rynku lokalnym [szt.]
- Liczba zamontowanych lamp w przestrzeni publicznej [szt.]
- Liczba zainstalowanych kamer monitoringowych [szt.]
- Kwota przeznaczona na dofinansowania [zł]
- Liczba budynków gminnych z zainstalowaną infrastrukturą do pozyskiwania energii odnawialnej lub budynków prywatnych, które otrzymały dofinansowanie [szt.]
- Liczba budynków gminnych objętych termomodernizacją [szt.]
- Kwota przeznaczona na dofinansowania do wymiany pieców [zł]
- Liczba gospodarstw domowych, które otrzymały dofinansowanie do wymiany pieców [szt.]
- Długość wybudowanej sieci wodociągowej [km]
- Liczba nowych gospodarstw domowych przyłączonych do sieci wodociągowej [szt.]
- Długość wybudowanej sieci kanalizacyjnej [km]
- Liczba nowych gospodarstw domowych przyłączonych do sieci kanalizacyjnej [szt.]
- Liczba wprowadzonych rozwiązań z zakresu małej retencji [szt.]
- Liczba przeprowadzonych kampanii edukacyjnych [szt.]
- Liczba zmodernizowanych obiektów szkolnych i przedszkolnych [szt.]
- Liczba budowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych obiektów sportowych [szt.]
- Liczba wybudowanych obiektów kulturalnych [szt.]
- Liczba zmodernizowanych obiektów kulturalnych [szt.]

Poniżej przedstawiono wskaźniki efektów realizacji Strategii:

Nazwa wskaźnika	Opis wskaźnika	Wartość wskaźnika do osiągnięcia na koniec realizacji strategii
Wzrost liczby przedsiębiorstw na obszarze gminy	Dane można zweryfikować na stronach Głównego Urzędu Statystycznego. Dodatkowo można uzyskać informację, w jakich branżach nastąpił wzrost, a w jakich zmniejszenie się liczby przedsiębiorstw. Dane należy skorelować z poziomem bezrobocia, wykształcenia oraz średnimi dochodami gospodarstw domowych.	+ 2,1%
Zmniejszenie się liczby osób bezrobotnych	Dane można uzyskać na stronach GUS, również Powiatowego Urzędu Pracy w Pajęcznie. Dane z PUP pozwolą na bardziej szczegółową analizę zarejestrowanych osób bezrobotnych. Wskaźnik należy porównać z poziomem wykształcenia mieszkańców, liczbą przedsiębiorstw oraz średnimi dochodami gospodarstw domowych.	- 1,5%
Wzrost średnich dochodów gospodarstw domowych	Jest to wskaźnik o szczególnym znaczeniu dla rozwoju obszaru gminy. Dochody determinują jakość życia, ich wzrost w większości przypadków świadczy zatem o podniesieniu pewnych standardów. Należy zauważyć, że możliwość nabywania dóbr i usług napędza gospodarkę, a zatem większe zarobki znajdują odzwierciedlenie we wzroście gospodarczym. Dane można uzyskać w GUS.	+ 2,2%
Wzrost ceny działek na obszarze gminy	Wzrost wskaźnika świadczyć będzie o zwiększeniu się atrakcyjności i potencjału regionu, co ma ogromny wpływ na jego rozwój społeczno- gospodarczy.	+4,5%
Wzrost liczby nowych mieszkańców gminy	Wskaźnik ten pokaże, czy podjęte działania stworzyły bezpieczny i atrakcyjny dla życia obraz gminy Strzelce Wielkie. Dane dostępne są w GUS. Można je skorelować ze średnimi dochodami gospodarstw domowych, poziomem wykształcenia oraz bezrobocia mieszkańców.	+ 1,5%

10. Źródła finansowania

W związku z możliwościami finansowania poszczególnych projektów, planuje się pozyskanie dofinansowania na ich realizację m.in. ze środków: RPO Wł., Europejskiego Funduszu Odbudowy, Funduszu Sprawiedliwej Transformacji, ale również Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Funduszu Elektromobilności. Dodatkowo przewiduje się, że wkład własny wniosą mieszkańcy gminy biorący udział w projekcie, polegającym na budowie instalacji OZE oraz kanalizacji (podłączeń kanalizacyjnych). Oczywiście będą brane pod uwagę wszystkie dostępne i akceptowalne dla gminy źródła finansowania, poniższy katalog źródeł finansowania, a także zakres inwestycji może być rozszerzany i korygowany w miarę udostępnianych środków pomocowych oraz potrzeb gminy. Koszty poszczególnych inwestycji oszacowano w rozdziale 7.

Tabela 49 Przewidywane źródła finansowania inwestycji

Tytuł projektu	Przewidywane źródła finansowania			
	środki własne gminy Strzelce Wielkie	środki UE	środki inne	mieszkańcy
Termomodernizacja budynku Szkoły Podstawowej w Wiewcu – zmniejszenie emisyjności gospodarki	X	X		
Przebudowa istniejącego układu technologicznego uzdatniania i tłoczenia wody w budynku stacji uzdatniania wody „Dębowiec” wraz z budową sieci kanalizacji sanitarnej z przyłączami w miejscowości Strzelce Wielkie, Ulica Kalinowa	X	X		X
Przebudowa trzech dróg gminnych wraz z niezbędną infrastrukturą w miejscowościach: Antonia, Dębowiec Wielki, Strzelce Wielkie ul. Piłsudskiego	X	X		
Modernizacja sali gimnastycznej w Strzelcach Wielkich oraz budowa małej sali gimnastycznej przy Szkole Podstawowej w miejscowości Wiewiec	X	X		
Modernizacja drogi gminnej nr 109218 w miejscowości Antonina na odcinku 1,1 km	X	X		
Budowa drogi powiatowej nr 3515E w miejscowości Strzelce Wielkie	X	X	X	
Budowa kanalizacji sanitarnej w miejscowości Wistka - dokumentacja projektowa	X	X		
„Cyfrowa gmina” – cyfryzacja urzędów, zakup sprzętu IT, zapewnienie cyber bezpieczeństwa samorządowych systemów informacyjnych	X	X		
Dostosowanie budynku Urzędu Gminy w Strzelcach Wielkich do potrzeb osób niepełnosprawnych	X	X	X	
Modernizacja drogi gminnej tzw. Pańskiej działki nr ewid. 1556 na odcinku 920 m	X	X		
Remont, modernizacja i przebudowa dróg gminnych	X	X		
Przebudowa drogi gminnej nr 109257E na odcinku 2,1 km	X	X		
Rozbudowa drogi powiatowej nr 3515 na odcinku Zamoście – Kolonia Zamoście	X	X	X	
Remont w budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Strzelcach Wielkich	X	X		
Remont budynku dworu Podworskiego i przekształcenie go w centrum kultury	X	X		

Tytuł projektu	Przewidywane źródła finansowania			
	środki własne gminy Strzelce Wielkie	środki UE	środki inne	mieszkańcy
Ochrona środowiska naturalnego gminy Strzelce Wielkie poprzez instalację odnawialnych źródeł energii w budynkach prywatnych oraz budynkach użyteczności publicznej	X	X		X
Stworzenie szlaków turystyki rowerowej (z wykorzystaniem rowerów elektrycznych)	X	X		
Budowa małej architektury wykorzystującej technologię smart - city	X	X		

11. System wdrażania Strategii

Strategia jest dokumentem ponadkadencyjnym, określającym cele i programy działań na kilka lat oraz wymagającym ciągłej pracy nad podnoszeniem jej jakości. Proces jej wdrażania jest złożonym przedsięwzięciem, wymagającym dobrego przygotowania informacyjnego i stałej komunikacji z otoczeniem. Wdrożeniu strategii towarzyszyć będzie jej ewaluacja, która będzie się opierać na pozyskiwaniu obiektywnej informacji o jej przebiegu, skutkach i publicznym odbiorze. Strategia gminy jest warunkiem koniecznym rozwoju danej jednostki terytorialnej. Sam dokument nie jest jednak receptą na sukces. Aby mógł przynieść zaplanowane efekty, konieczne jest sukcesywne jego wdrażanie, czuwanie nad jego realizacją i kontrolowanie przebiegu.

Właściwy proces wdrażania strategii wymaga połączenia wysiłków wielu instytucji, organizacji i osób. Przedkładana strategia jest "własnością" społeczności lokalnej - dla niej przede wszystkim była budowana. Udział lokalnych liderów i lokalnej społeczności będzie czynnikiem wspierającym procesy implementacyjne. Niezwykle istotne jest partnerstwo ponadgminne. Wdrażanie wytyczonych planów zakłada potrzebę animacji od podstaw, która wiąże się z głębszymi kwestiami, takimi jak: zmiana mentalności, stosunki społeczne oraz kultura lokalna, których ewolucja jest procesem rozłożonym na wiele lat.

Realizacja strategii uzależniona jest od wysokości pozyskanych środków zarówno krajowych jak i z funduszy strukturalnych. Biorąc pod uwagę prognozę dopuszczalnej wysokości zobowiązań w poszczególnych latach i wysokość środków, jakie mogą być wydatkowane bezpośrednio z budżetu, możliwości finansowe gminy wskazują, że na realizację przyjętych celów Jednostka zabezpieczy 15 – 50% wkładu w stosunku do uzyskanych środków wspólnotowych.

Za wdrażanie strategii odpowiedzialny będzie Urząd Gminy Strzelce Wielkie.

1. Zarządzanie

Funkcję Instytucji Zarządzającej i koordynującej realizację strategii będzie pełnił specjalnie powołany zespół pracowników. Zakres zadań Instytucji Zarządzającej obejmuje m.in.:

- zapewnienia zgodności realizacji strategii z poszczególnymi dokumentami programowymi wyższego rzędu, w tym w szczególności w zakresie zamówień publicznych, zasad konkurencji, ochrony środowiska, jak też zagwarantowanie przestrzegania zasad zawierania kontraktów publicznych;
- zbieranie danych statystycznych i finansowych na temat postępów wdrażania oraz przebiegu realizacji projektów w ramach strategii;
- zapewnienie przygotowania i wdrożenia planu działań w zakresie informacji i promocji strategii;
- przygotowanie rocznych raportów na temat wdrażania strategii;
- zbieranie informacji do rocznego raportu o nieprawidłowościach;
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji strategii.

2. Instytucja wdrażająca strategię gminy.

Urząd Gminy Strzelce Wielkie, jako instytucja wdrażająca strategię, odpowiedzialny będzie za:

- opracowanie i składanie wniosków o finansowanie zewnętrzne;

- bezpośrednią realizację działań przewidzianych w strategii w zakresie przygotowania przetargów, gromadzenia dokumentacji bieżącej, nadzoru nad wykonawcą pod kątem terminowości i jakości wywiązania się z zobowiązania;
- zapewnienie informowania o współfinansowaniu przez UE realizowanych projektów.

W przypadku strategii, kluczową postacią w procesie jej realizacji i monitoringu jest Wójt. Kierując bieżącą działalnością, ma największy wpływ zarówno na sam proces opracowywania strategii, jej wdrażania, jak również oceny jej realizacji. Do najważniejszych zadań Wójta w zakresie zarządzania i monitoringu należałby bezpośredni nadzór nad wdrażaniem strategii oraz wyznaczenie koordynatora jej realizacji.

Ważną rolę w procesach wdrożeniowych strategii odgrywać powinien koordynator strategii jako osoba zaangażowana bezpośrednio w realizację zadań wyznaczonych w dokumencie i dobrze zorientowana w istniejących realiach, mająca jednocześnie bezpośredni wpływ na procesy gospodarcze i społeczne zachodzące w gminie.

Główne zadania koordynatora polegałyby na:

- bieżącej analizie stanu realizacji strategii;
- obserwacji uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych wpływających lub mogących wpłynąć na realizację strategii;
- prowadzeniu bazy informacji;
- wypracowaniu kryteriów oceny stanu realizacji strategii;
- aktywnym poszukiwaniu źródeł finansowania.

Wdrażanie na każdym etapie podlega weryfikacji i aktualizacji. Opierać powinno się ono na odpowiednim rozdziale zadań realizacyjnych w ramach struktury organizacyjnej Urzędu. Pozwala to na koncentrowanie się na konkretnym przedsięwzięciu, a tym samym zwiększa jego efektywność.

12. Sposoby monitorowania, oceny i komunikacji społecznej Strategii

12.1. System monitorowania

Monitorowanie jest procesem, który ma na celu analizowanie stanu zawansowania projektu, czy strategii i jej zgodności z postawionymi celami. Istotą monitorowania jest wyciąganie wniosków z tego, co zostało i nie zostało zrobione. Jest nią także modyfikowanie dalszych poczynań w taki sposób, aby osiągnąć zakładany cel w przyszłości. Istotnym elementem monitorowania jest wypracowanie technik zbierania informacji oraz opracowanie odpowiednich wskaźników, które będą odzwierciedlały efektywność prowadzonych działań.

Monitorowania wdrażania strategii oraz jej poszczególnych elementów dokonywać będzie Komitet Monitorujący. Aby zachować ciągłość procesu przygotowania Strategii i jej realizacji, w skład Komitetu Monitorującego wchodzić będą członkowie grupy roboczej, zaangażowanej w sporządzanie strategii.

Zebrania Komitetu Monitorującego odbywać się będą raz na dwa lata. Istnieje możliwość częstszych spotkań po uprzednim zawiadomieniu członków Komitetu przez Sekretariat Komitetu. Funkcję Sekretariatu Komitetu Monitorującego pełnić będzie sekretariat Urzędu Gminy Strzelce Wielkie. Obowiązkiem Sekretariatu będzie zawiadamianie członków Komitetu o terminach posiedzeń oraz przygotowywanie na w/w posiedzeniach szczegółowych informacji na temat postępów w realizacji strategii w formie standardowego raportu monitorującego. Obowiązkiem Sekretariatu będzie także przygotowywanie protokołów z posiedzeń Komitetu Monitorującego, zawierających ustalenia w/w posiedzeń i przesyłanie ich do członków Komitetu. Komitet Monitorujący analizować będzie ilościowe i jakościowe informacje na temat wdrażanych projektów i całej strategii w aspekcie finansowym i rzeczowym. Celem takiej analizy jest zapewnienie zgodności realizacji projektów i strategii z wcześniej zatwierdzonymi założeniami i celami. Jeśli w raportach monitoringowych ujawnione zostaną problemy związane z wdrażaniem strategii, Komitet Monitorujący powinien podjąć działania mające na celu wyeliminowanie pojawiających się trudności wdrożeniowych.

Na koniec każdego podokresu planowania Komitet Monitorujący sporządzi raport końcowy, obrazujący faktycznie zrealizowane zadania w kontekście założeń strategii. Wszelkie rozbieżności pomiędzy ustaleniami strategii, a jego rzeczywistym wykonaniem będą w w/w raporcie szczegółowo wyjaśnione. Raport końcowy będzie dostępny do wglądu w Sekretariacie Urzędu.

12.2.Sposób oceny

W procesie monitorowania strategii przewidziano następujące fazy:

Ocena wstępna

Rozpoczęcie strategii i wchodzących w jej skład projektów poprzedzone zostanie ustaleniem wszelkich parametrów ilościowych i jakościowych (wskaźniki określające wyniki realizowanych zadań). Zostaną również wyraźnie określone etapy cząstkowe realizacji poszczególnych zadań (termin rozpoczęcia i zakończenia). Przyjęte raz parametry powinny być stosowane przez cały czas realizacji strategii i projektów.

Monitoring sterujący

Dotyczy całego okresu wdrażania strategii. Zadaniem prowadzonego monitorowania będzie wykrycie wszelkich odchyłeń, jakie mają miejsce w trakcie realizacji strategii.

Kontrolę końcową - ewaluację efektów.

Ewaluacja zaczyna się już w procesie planowania/programowania. Można powiedzieć, że planowanie ukierunkowuje ewaluację i ewaluacja ukierunkowuje planowanie przyszłych działań. Jest to bardzo ważna funkcja ewaluacji, gdyż pozwala na zbadanie wewnętrznej logiki strategii/projektu. Logika strategii/projektu opisuje relacje pomiędzy wszystkimi jego elementami: potrzebami, strategią, celami, nakładami, działaniami, produktami, rezultatami i wpływem. Ewaluacja, badając wewnętrzną spójność strategii/projektu, weryfikuje w jaki sposób nakłady programu przekształcane są w produkty, jak produkty prowadzą do uzyskania rezultatów i oddziaływania, a więc i zaspokojenia potrzeb grup docelowych.

Ogólnym celem ewaluacji jest podwyższenie stopnia adekwatności, efektywności i znaczenia rezultatów wynikających z programów finansowanych przez Unię Europejską. Głównym zadaniem jest, zatem dążenie do stałego ulepszania skuteczności i efektywności interwencji publicznej, rozumiane nie tylko jako pozytywne efekty społeczne lub gospodarcze związane bezpośrednio z programem, lecz także jako zwiększenie przejrzystości i promowania działań podejmowanych przez władze publiczne.

Główne zastosowania ewaluacji:

- identyfikacja słabych i mocnych stron,
- oszacowanie możliwości i ograniczeń,
- usprawnienie zarządzania,
- wskazanie kierunków rozwoju i priorytetów działalności sektora publicznego,
- poprawianie błędów dla celów odpowiedzialności,
- wsparcie alokacji zasobów finansowych,
- ulepszenie procesu decyzyjnego.

W szczególności zadaniem ewaluacji jest dostarczenie odpowiednim odbiorcom dokładnych ocen stanu wdrożenia programów w zakresie:

- działania strategii;
- wydajności i trwałości w stosunku do założonych celów;
- wpływu na problemy, do których odnoszą się projekty;
- wyciągniętych wniosków w celu poprawy wdrożenia strategii i wyznaczania nowych projektów;
- identyfikacji dobrych praktyk o potencjalnym szerszym zastosowaniu.

Jednym z celów ewaluacji jest również zapewnienie przejrzystości wykorzystania środków publicznych poprzez przekazywanie i upowszechnianie informacji o powodzeniu lub niepowodzeniu przedsięwzięć finansowanych z programów pomocowych. Ewaluacja ma również wymiar edukacyjny. Uczy bowiem rejestrować i stymulować zmianę, analizować i rozumieć złożoność zjawisk.

Ocena końcowa powinna określić na ile zakładane w strategii cele zostały osiągnięte oraz ustalić przyczyny wszelkich odchyłeń w realizacji. Ewaluacja posłuży za podstawę sprawdzenia, czy planowane efekty są zgodne z przyjętymi celami i ich miarami. W trakcie ewaluacji zostanie również dokonana analiza podejmowanych działań korygujących. Wnioski z ewaluacji zostaną wykorzystane w trakcie realizacji kolejnych, podobnych projektów w przyszłości.

13. Zgodność ze Strategią Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

Poniższy rozdział przygotowano w oparciu o *Strategię rozwoju województwa łódzkiego 2030* - Załącznik do Uchwały Nr XXXI/414/21 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 6 maja 2021 r.. Podkreślono aspekty szczególnie istotne z punktu widzenia niniejszej *Strategii Rozwoju Gminy Strzelce Wielkie na lata 2021 – 2030*.

Cytując dokument: „Strategia rozwoju województwa jest najważniejszym dokumentem samorządu województwa określającym wizję i cele polityki regionalnej w wymiarze gospodarczym, społecznym i przestrzennym oraz działania niezbędne do ich osiągnięcia. Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030 jest odpowiedzią władz województwa na zmieniające się uwarunkowania i wyzwania, przedstawia spójny plan powiązanych i przemyślanych działań w perspektywie najbliższej dekady, stanowiący punkt wyjścia do szerokiej współpracy, której efektem będzie podniesienie jakości życia mieszkańców województwa łódzkiego. (...)”

Strategia 2030 jest odpowiedzią na wyzwania wewnętrzne i globalne, jakie stoją przed województwem łódzkim. Podejmowane w ramach strategii działania będą służyły ograniczaniu negatywnych skutków procesów demograficznych związanych z depopulacją i starzeniem się społeczeństwa, podnoszeniu innowacyjności i konkurencyjności gospodarki, w tym transformacji w kierunku Przemysłu 4.0. Niezbędnym warunkiem tych przemian będzie rozwój cyfryzacji i całego sektora e-usług. Dla zapewnienia spójności społecznej podejmowane będą działania zmierzające do zwiększenia dostępności do wysokiej jakości usług w zakresie ochrony zdrowia, polityki społecznej, edukacji, kultury, sportu i turystyki. Kompleksowa poprawa dostępności województwa sprzyjać będzie budowaniu spójności terytorialnej. Niezmiernie istotne będą również działania związane z adaptacją do zmian klimatu oraz poprawą jakości powietrza. Województwo łódzkie dostrzega potencjał sektora energetycznego, jak również potrzebę jego transformacji. Sprawiedliwa i włączająca transformacja ma kreować nowy model rozwoju dla obszaru górniczego przy jednoczesnym zapobieganiu regresowi gospodarczemu i społecznemu.

Rok 2020 przyniósł całkowicie nowe wyzwanie związane z ograniczaniem skutków kryzysu wywołanego przez pandemię COVID-19. Zarząd Województwa podjął zdecydowane działania mające na celu odbudowę gospodarki oraz przeciwdziałanie zwiększaniu się bezrobocia. W celu zapobiegania i ograniczania wpływu kolejnych zagrożeń, które mogą się pojawić w przyszłości, niezwykle istotna jest kontynuacja podjętych działań, również w obszarze ochrony zdrowia i rozwoju cyfryzacji, w tym rozwijania kompetencji cyfrowych wszystkich grup społecznych.

Zaproponowane w Strategii 2030 działania koncentrują się na przeciwdziałaniu negatywnym zjawiskom, jak również na wzmacnianiu wewnętrznych potencjałów. Wymiar terytorialny interwencji będzie kontynuowany, dostosowany do potrzeb i możliwości rozwojowych poszczególnych terytoriów, w tym Obszarów Strategicznej Interwencji wskazanych z poziomu krajowego i regionalnego. Koncentracja interwencji na tych obszarach będzie służyła wyrównywaniu szans rozwojowych poszczególnych obszarów województwa i budowaniu jego spójności terytorialnej.

Osią działań będzie jak najlepsze wykorzystanie wszelkich dostępnych zasobów. W kręgu szczególnego zainteresowania samorządu województwa będzie rodzina i stworzenie godnych warunków życia dla wszystkich mieszkańców województwa łódzkiego.”²⁸

Niniejsza *Strategia Rozwoju Gminy Strzelce Wielkie na lata 2021 – 2030* wpisuje się w wizję oraz w cele określone w SRWŁ 2030. WIZJA ROZWOJU zawarta w SRWŁ 2030 brzmi:

„Wizja regionu odzwierciedla pożądaną stan województwa w perspektywie 2030 roku, w trzech strategicznych wymiarach rozwoju tj. gospodarczym, społecznym i przestrzennym, który jest odpowiedzią na sformułowane wyzwania rozwojowe. Uwzględnia zachodzące w świecie zmiany i globalne megatrendy, które będą w najbliższych latach kształtować społeczeństwa i gospodarki.

HARMONIJNIE ROZWIJAJĄCE SIĘ WOJEWÓDZTWO W CENTRUM POLSKI, PRZYJAZNE RODZINOM, MIESZKAŃCOM MIAST I OBSZARÓW WIEJSKICH. REGION, W KTÓRYM NOWOCZESNA GOSPODARKA IDZIE W PARZE Z OCHRONĄ WALORÓW KULTUROWYCH I PRZYRODNICZYCH.

(...) W Strategii wskazano trzy cele strategiczne w ramach trzech sfer gospodarczej, społecznej i przestrzennej:

1. Nowoczesna i konkurencyjna gospodarka
2. Obywatelskie społeczeństwo równych szans
3. Atrakcyjna i dostępna przestrzeń.

(...) Dodatkowo wskazano jeden cel horyzontalny: Efektywnie i odpowiedzialnie zarządzany region.

Skuteczne działania podejmowane w sferze zarządczej pozytywnie oddziałują na realizację wskazanych powyżej celów strategicznych oraz pozwolą na skuteczną realizację Strategii i optymalizację procesów rozwojowych. W ramach tego celu działania będą skoncentrowane na poprawie funkcjonowania administracji publicznej oraz rozwoju współpracy na różnych poziomach zarządzania, szczególnie współpracy samorządu wojewódzkiego i samorządów lokalnych.

Istotą tego celu będzie prowadzenie zintegrowanej polityki rozwoju, zgodnie z ideą zrównoważonego rozwoju poprzez wzmacnianie potencjału endogenicznego miast i obszarów wiejskich, podniesienie ich atrakcyjności osadniczej, niwelowanie barier rozwojowych, zapobieganie peryferyzacji. Kluczowe znaczenie będzie przy tym miało poszanowanie zasad ochrony środowiska, w tym najwartościowszych elementów środowiska przyrodniczego, dziedzictwa kulturowego i krajobrazu. Polityka zrównoważonego rozwoju pozwoli na zaspokojenie potrzeb obecnych mieszkańców regionu łódzkiego i zachowanie najcenniejszych elementów środowiska dla przyszłych pokoleń. Osiągnięcie efektu synergii w procesach rozwoju społeczno-gospodarczego będzie odbywało się z poszanowaniem walorów przestrzeni.”

TERYTORYALNY WYMIAR STRATEGII

Obszary Strategicznej Interwencji

Zgodnie z ustawą o zasadach prowadzenia polityki rozwoju obszar strategicznej interwencji to określony w strategii rozwoju obszar o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach

²⁸ Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2030

funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje, w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne lub w zasoby ludzkie, finansowane z różnych źródeł, lub rozwiązania regulacyjne. W Strategii wskazano OSI dwojakiego rodzaju: krajowe oraz regionalne.”

W ramach OSI regionalnych gmina Strzelce Wielkie została zakwalifikowana jako:

- Obszar transformacji górnictwo-energetycznej, który w wyniku strategicznej interwencji przekształci się w Obszar Nowej Energii.

Poniżej przedstawiono opisy zaczerpnięte z SRWŁ 2030:

„OBSZAR NOWEJ ENERGII

Rysunek 5 Obszar Nowej Energii

Źródło: SRWŁ 2030 [za:] dane BPPWŁ

Zmiana polityki energetycznej w nowym okresie programowania 2021-2027 i do 2040 r., odpowiadająca jej nowa strategia rozwoju grupy PGE i prowadzenie procesów restrukturyzacyjnych w sektorze górnictwoenergetycznym i sektorach współpracujących oraz planowane przejęcie aktywów węglowych

przez nowo powołaną Narodową Agencję Bezpieczeństwa Energetycznego były podstawą identyfikacji obszaru, na którym negatywne skutki prowadzonej transformacji górnictwo-energetycznej będą najbardziej odczuwalne. Dla zidentyfikowanego obszaru transformacji kluczowe jest konsekwentne budowanie akceptacji społecznej dla mających zachodzić przemian oraz wsparcie samorządów lokalnych w opracowaniu nowego modelu rozwoju gospodarczego, w tym przygotowywania projektów inwestycyjnych i nieinwestycyjnych oraz modeli organizacyjnych i montażu finansowego dla ich realizacji. Działania w tym zakresie podjęto z poziomu regionalnego przy opracowywaniu decydującego o wsparciu narzędzia, jakim jest Terytorialny Plan Sprawiedliwej Transformacji Województwa Łódzkiego, stanowiący rozwinięcie problematyki tego terytorium nakreślonej ogólnie w SRWŁ 2030. Warunkuje on skorzystanie ze wsparcia z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji oraz zapewnia zrównoważone i sprawiedliwe rozwiązania, spójne z krajowymi i europejskimi planami energetycznymi i klimatycznymi. Dokument uwzględnia specyfikę tego terytorium, zawiera opis procesu transformacji, ocenę skutków gospodarczych, społecznych i terytorialnych przejścia na gospodarkę neutralną dla klimatu oraz priorytetyzuje potrzeby i cele w zakresie rozwoju do 2030 r. służącego osiągnięciu neutralności klimatycznej do 2050 r.

Ponadto przedsięwzięcia mające na celu łagodzenie skutków transformacji gospodarczej będą mogły być realizowane z wykorzystaniem środków finansowych dostępnych w ramach innych funduszy na poziomie europejskim, krajowym, regionalnym i lokalnym.

Sprawiedliwa i włączająca transformacja ma w szczególności zapobiegać regresowi gospodarczemu i społecznemu, ale również kreować nowy zrównoważony model rozwoju gospodarczego, m.in. wykorzystując potencjał zwałowiska Kamieńsk i Szczerców oraz rekultywowanej odkrywki węgla brunatnego na cele turystyczne i sportowe. W sferze gospodarczej planowane działania będą miały na celu wzrost przedsiębiorczości i konkurencyjności obszaru m.in. poprzez: dywersyfikację struktury gospodarczej, rozwój sektora MŚP (szczególnie start-upów), wsparcie inkubatorów przedsiębiorczości i sieci powiązań klastrowych, rozwój stref aktywności gospodarczej przyciągających nowych inwestorów, wsparcie cyfryzacji, automatyzacji i innowacji w przedsiębiorstwach, internacjonalizację przedsiębiorstw i promocję gospodarczą. Wspierane będą również innowacyjne rozwiązania związane z czystą energią i OZE, w tym z wytwarzaniem i magazynowaniem energii ze źródeł odnawialnych, poprawą efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i użyteczności publicznej oraz z wdrożeniem modelu Gospodarki Obiegu Zamkniętego. W celu zmniejszenia negatywnych skutków transformacji szczególnie ważne dla tego obszaru będą działania w sferze społecznej związane z podniesieniem jakości kształcenia i kwalifikacji pracowników, zwiększeniem aktywności zawodowej mieszkańców, rozwojem kapitału społecznego oraz rozwojem usług społecznych. Kluczowa będzie interwencja związana z kompleksowym wsparciem w zakresie doradztwa zawodowego, pośrednictwa pracy i organizacji szkoleń zawodowych dla pracowników odchodzących z pracy w sektorze wydobywczo-energetycznym i osób poszukujących pracy.

W sferze przestrzennej planowane działania skoncentrowane będą m.in. na: rekultywacji terenów zdegradowanych w kierunku przywrócenia im funkcji przyrodniczych lub nadania im nowych funkcji, poprawie adaptacyjności do zmian klimatu, w tym przeciwdziałanie niedoborom wody, zmniejszaniu

emisji z systemu transportowego, jego integracji i ograniczaniu wykluczenia transportowego i cyfrowego oraz inwestycjach w gospodarkę wodno-ściekową.

Efektom podjętych działań w sferze społecznej powinny być: poprawa jakości życia mieszkańców, poprawa dostępu do usług publicznych i atrakcyjnych miejsc pracy, w sferze gospodarczej utrzymanie wysokiego potencjału gospodarczego obszaru transformacji, unowocześnienie i dywersyfikacja gospodarki, zaś w sferze przestrzennej poprawa jakości przestrzeni i dostępności komunikacyjnej.”

CELE SRWŁ 2030 W UKŁADZIE MIASTA, OBSZARY WIEJSKIE

Gmina Strzelce Wielkie jest obszarem wiejskim. Z tego powodu poniżej przedstawiono zapisy odnoszące się do tych terenów:

„Obszary wiejskie województwa łódzkiego prezentują bogate spektrum typów funkcjonalnych począwszy od rolniczych gmin wiejskich skończywszy na gminach o przemysłowym, usługowym bądź wielofunkcyjnym charakterze. Istnieje też znaczna liczba gmin, położonych głównie w sąsiedztwie średnich i dużych miast, mająca funkcje typowo mieszkaniowe. Pomimo tak dużej różnorodności posiadają one wspólny mianownik barier i problemów rozwojowych: są to różnego rodzaju problemy transportowe, począwszy od braków w infrastrukturze komunikacyjnej na wykluczeniu z transportu publicznego skończywszy. Słabą stroną większości gmin wiejskich jest niski potencjał gospodarczy, którego wzmocnienie będzie wymagało wsparcia i modernizacji rolnictwa, rozwoju funkcji pozarolniczych, inwestycji w kapitał ludzki i społeczny. Kolejnym problemem gmin wiejskich jest stan środowiska naturalnego, w szczególności w zakresie niskiej jakości wód i powietrza oraz niewystarczającej ochrony obszarów cennych pod względem walorów przyrodniczo-krajobrazowych. Negatywnym zjawiskiem, zwłaszcza w gminach położonych w otoczeniu średnich i dużych miast, jest presja urbanizacyjna, której efektem jest chaos przestrzenny, rosnące koszty społeczne i niewystarczający rozwój infrastruktury technicznej w stosunku do potrzeb rosnącej populacji.

Wdrażanie modelu wielofunkcyjnego wsi będzie wiązało się z rozwijaniem branż komplementarnych dla rolnictwa bazujących na lokalnych zasobach. Ponadto zróżnicowanie działalności gospodarczej i wzrost liczby nowych podmiotów gospodarczych oferujących profesjonalne usługi naukowe i techniczne będą skorelowane ze wzrostem innowacyjności w rolnictwie oraz rozwojem nowych sektorów gospodarki specyficznych dla takich obszarów jak: biogospodarka, zielona gospodarka, OZE. W perspektywie najbliższych lat w związku z ekologizacją sektorów i branż w krajowej gospodarce oraz społeczną świadomością w zakresie ochrony środowiska wzrośnie zapotrzebowanie na produkty i usługi w sektorze zielonej gospodarki.

Na obszarach wiejskich wzrośnie również zapotrzebowanie na świadczenie usług społecznych (opiekuńczych, terapeutycznych, integracyjnych) w efekcie starzejącego się społeczeństwa, co pozwoli na urzeczywistnienie w praktyce idei rolnictwa społecznego oraz zwiększenie i dywersyfikację dochodów gospodarstw. Włączenie obszarów wiejskich w procesy rozwojowe będzie następowało

za sprawą wykorzystania środowiskowego i turystycznego potencjału obszarów wiejskich; dynamicznie będzie rozwijał się również sektor usług czasu wolnego (m.in. turystyka 3E)²⁹.

Niski poziom przedsiębiorczości i kwalifikacji mieszkańców obszarów wiejskich wskazuje na konieczność wsparcia podnoszenia kwalifikacji zawodowych, umożliwienia zdobywania kwalifikacji rynkowych oraz szkoleń w kierunku reorientacji zawodowej i tworzenia warunków do rozwoju edukacji, a także wyrównywania szans w dostępie do usług edukacyjnych. Dużą rolę w realizacji tych celów odgrywać będzie zwiększenie dostępności transportowej obszarów wiejskich oraz likwidowanie deficytów w infrastrukturze telekomunikacyjnej i dostępie do Internetu.

Ze względu na nowe możliwości tworzenia miejsc pracy oraz konieczność poprawy jakości życia na wsi istotne będzie wdrażanie koncepcji Inteligentnych wsi (Smart Villages) – tj. nowej koncepcji w zakresie kształtowania polityki UE. Idea Smart Villages dotyczy różnych obszarów życia wsi i stwarza nowe możliwości, np. poprawy mobilności, rozwoju przedsiębiorczości, innowacyjnych rozwiązań w zakresie ochrony środowiska, korzystania z szans, jakie daje biogospodarka i gospodarka o obiegu zamkniętym (w tym krótkie łańcuchy dostaw żywności, energia odnawialna, Rolnictwo 4.0), zapewnienia wysokiej jakości edukacji i usług zdrowotnych lub zapobiegania wykluczeniu społecznemu.

Zrównoważonemu rozwojowi obszarów wiejskich sprzyjać będzie działalność Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich (KSOW) oraz Lokalnych Grup Działania.

Dla poprawy jakości życia mieszkańców Łódzkiego kluczowe będzie zapewnienie jak najlepszej jakości środowiska przyrodniczego. Jednym z głównych jego elementów są tereny zielone, stanowiące miejsca rodzinnego wypoczynku, rekreacji i indywidualnej aktywności fizycznej. Dla zapewnienia ochrony terenów o największych walorach przyrodniczo-krajobrazowych i zachowania różnorodności biologicznej konieczne będzie prowadzenie racjonalnej polityki zarówno na szczeblu regionalnym, jak i lokalnym. Wyrazem tej polityki mogą być preferencje dla gmin. Na obszarach objętych ochroną prawną (w myśl art. 6 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody) lub na terenach gmin z największym udziałem obszarów chronionych mogą być dodatkowo premiowane działania i kierunki działań określone w strategii związane z ochroną środowiska, wykorzystaniem potencjału cennych walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, poprawy jakości i zagospodarowania wód powierzchniowych, sportem, turystyką, polityką społeczną, zdrowiem, edukacją, rozwojem gospodarstw ekologicznych, produkcją żywności ekologicznej i tradycyjnej.”

²⁹ Turystyka 3E (Entertainment – rozrywka, Excitement – ekscytacja, Education – edukacja), inaczej zwana turystyką kreatywną.